

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ІШКІ ІСТЕР
МИНИСТІРЛІГІНІҢ М. БӨКЕНБАЕВ атындағы АҚТӨБЕ ЗАҢ
ИНСТИТУТЫ**

Жалпы білім беретін пәндер кафедрасы

КАИРОВА Н.И.

«ЖОҒАРЫ МЕКТЕП ПЕДАГОГИКАСЫ»

ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК ҚҰРАЛ.

ӘОЖ 378
КБЖ 74.58
К-14

Қазақстан Республикасы Ішкі Істер Министрлігі М. Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институтының ғылыми кеңесі баспасөзге ұсынды.

Автор:

Каирова Нелля Имамуратовна - заң ғылымдарының кандидаты, Малкежар Бөкенбаев атындағы Қазақстан Республикасы Ішкі Істер Министрлігі Ақтөбе заң институтының жалпы білім беретін пәндер кафедрасының бастығы, Ресей құқықтану ғылымдары академиясының (РАЕН) корреспондент-мүшесі.

Рецензенттер:

Туребаева Клара Жаманбайқызы - Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университетінің «Педагогика» кафедрасының меңгерушісі, педагогика ғылымдарының докторы, профессор.

Амангелдиев Дархан Амангелдиевич-М. Бөкенбаев атындағы ҚР ІІМ ЕҚИ ФПП бастығы, философия докторы (PhD), полиция полковнигі.

К-14. Каирова Н. И. Жоғары мектептің педагогикасы: оқу - әдістемелік құрал – Ақтөбе: Қазақстан Республикасы ІІМ М. Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институты, 2024 – 113с.

ISBN 978-601-384-016-4

Осы оқу-әдістемелік құралда жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесіндегі педагогика ғылымының негізгі теориялық және практикалық ережелері бойынша білім алуға мүмкіндік беретін «Жоғары мектеп педагогикасы» пәнін оқу кезіндегі оқу-әдістемелік материалдар баяндалған. Оқу-әдістемелік құрал белсенді кәсіби қызмет үшін қажетті педагогиканың теориялық негіздері туралы білім алуға, оқыту мен тәрбиелеу процесін ұйымдастыру мен өткізудің педагогикалық мәдениетінің элементтерін қалыптастыруға көмектеседі.

Осы курсты оқитын ой-өрісті кеңейту үшін педагогика ғылымының негізгі категорияларының тұжырымдары, олардың жіктелуі туралы әртүрлі көзқарастар ұсынылған, сонымен қатар білім алушының жеке басын тәрбиелеу, білім беру және дамыту процестерін қарастырудың әртүрлі тәсілдері көрсетілген. Оқу құралы болашақ оқытушының ғылыми-педагогикалық көзқарасын қалыптастыру үшін жоғары мектептің педагогикасын оқитын ғылыми-педагогикалық бағыттағы магистранттарға арналған.

Оқу құралы 7М12301 «Құқық қорғау қызметі», 7М12400 «Құқықтану» даярлау бағыты бойынша магистранттарға, сондай-ақ оқытудың барлық нысандарындағы магистранттарға, ғылыми және педагогикалық қызметкерлерге және көптеген адамдарға арналған.

КБЖ 74.58

© Каирова Н. И., 2024.

© ҚР ІІМ М.Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институты

Ақтөбе – 2024

КІРІСПЕ

«Жоғары мектеп педагогикасы» курсы магистранттарға арналған (ғылыми-педагогикалық бағыттағы), 7М12301 – «Құқық қорғау қызметі» білім беру бағдарламасы бойынша базалық модульдің міндетті пәндер цикліне кіреді.

«Жоғары мектеп педагогикасы» оқу курсы негізгі теориялық пәндер бойынша білім алуға мүмкіндік береді және практикалық ережелерге жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесіндегі педагогикалық ғылымды қамтиды. Өзінің мақсаты ретінде жоғары мектеп оқытушысының кәсіби-педагогикалық мәдениетінің негіздерін меңгеруді, болашақ мұғалімдерді жоғары мектеп педагогикасының жалпы мәселелерімен, әдіснамалық және теориялық негіздерімен, оқыту мен тәрбиелеу үдерісін талдау, жоспарлау және ұйымдастырудың заманауи технологияларымен, оқытушының өзара әрекеттесуінің коммуникативтік технологияларымен таныстыруды мақсат етеді.

Бұл пәнді оқу барысында магистранттар белсенді кәсіби қызметке қажетті педагогиканың теориялық негіздері туралы білім алады, үздіксіз білім беру жүйесінің құрылымымен және жұмыс істеу параметрлерімен танысады. Сонымен қатар, оларда оқу үдерісін ұйымдастыру мен жүргізудің педагогикалық мәдениетінің элементтері қалыптасады.

Осы курсты бастаған магистранттардың ой-өрісін кеңейту үшін педагогика ғылымының негізгі категорияларын тұжырымдауға, олардың классификациясы бойынша әртүрлі көзқарастар ұсынылып, сонымен қатар, көрсетілген білім алушының жеке басын тәрбиелеуге, дамыту процестерін қарастырудың әртүрлі тәсілдері мен жолдарын табуға көмектеседі.

Курстың мақсаты: «Жоғары мектеп педагогикасы» оқу, тәрбие және дамыту компоненттерін қамтитын кешенді болып табылады.

Оқу мақсаты магистранттарға базалық білімді ғылыми іздеу, оларды нақты педагогикалық қызметте практикалық қолдану, теориялық және дидактикалық ережелерді аналитикалық тұрғыдан түсіну және жалпылау, оларды практикада қолдану, сондай-ақ ұйымдастырушылық және басқарушылық қызметтің негізгі әдістерін қолдану дағдыларын үйрету.

Тәрбиелік мақсат магистранттардың жаңа жағдайда педагогикалық ақпаратты іздеу қажеттілігін түсінуі, педагогикалық жағдайларды талдай білуі, өз қызметіне белсенділікке, бастамашылыққа, тәуелсіздікке сүйенуі.

Даму мақсаты магистранттардың жоғары мектепте кәсіптік білім берудің қазіргі заманғы міндеттерін шешу үшін оқу-әдістемелік қамтамасыз етуді дербес әзірлеуге дайындығын қалыптастыру болып табылады.

Тапсырмалар:

идеяға ие болу:

- жоғары мектептің педагогикалық қызметінің құрылымы мен мазмұны туралы;

- жоғары кәсіптік білім берудің нормативтік құжаттарын әзірлеу қағидаттары және оларды қолдану туралы;

Дидактикалық және әдістемелік міндеттер: оқытудың заманауи әдістерін, оның ішінде оқытудың дидактикалық құралдарын дұрыс қолдана білу және қолдана білу, оқу материалын сауатты және қолжетімді түрде ұсыну. Оқу бағдарламаларын әдістемелік тұрғыдан дұрыс құрастыру және оқу процесін ұйымдастыру.

Тәрбиелік міндеттер: өз қызметінің ықтимал салдарын және олар үшін жауапкершілікті сезіну қажеттілігін түсіну.

Осы пәнді оқу нәтижесінде **магистрант білуі керек:**

«Жоғары мектеп педагогикасы» пәнін меңгеру академиялық ортада кәсіби қызметке даярлауға бағытталған. Пәнді игеру нәтижесінде магистрант:

білу:

- педагогика ғылымының, жоғары мектеп педагогикасының мақсаттары, объектісі, пәні, негізгі категориялары мен ұғымдары;

- жоғары мектеп педагогикасының педагогикалық білімнің басқа салаларымен байланысы;

- Қазақстан Республикасы мен әлемдегі жоғары білім берудің негізгі тарихи кезеңдері, қазіргі заманғы проблемалары мен даму үрдістері;

- Болон процесі шеңберінде ЖОО-да заманауи білім беру процесін жоспарлау, ұйымдастыру және жүзеге асырудың теориялық негіздері, оның нәтижелерін диагностикалау;

- жоғары мектеп оқушыларымен тәрбие жұмысының теориясы мен әдістемесінің негіздері;

- жоғары мектеп оқытушысының кәсіби-педагогикалық құндылықтар жүйесі, кәсіби этика нормалары;

істей білу:

- оқытылатын оқу пәнінің мақсаттары мен міндеттеріне, дайындық деңгейіне, ЖОО курсанттарының жеке-жеке ерекшеліктеріне сәйкес білім беру технологияларын таңдау және қолдану;

- оқытылатын пәннің білім алушылар меңгеретін басқа пәндермен пәнаралық байланысын жүзеге асыру;

- диалогтік қарым-қатынас процесінде курсанттар мен ЖОО оқытушыларының өзара іс-қимылын, курсанттардың аудиториялық және аудиториядан тыс өзіндік жұмысын, олардың ойлау қызметі мен шығармашылық қабілеттерін ұйымдастыру мақсатында ғылыми қызметін ұйымдастыруға;

Дағдылар / иелік ету:

- оқу іс-әрекетінің рефлексия тәжірибесімен;

- туындайтын кәсіби-педагогикалық проблемалық жағдайларды талдау тәжірибесімен;

- кәсіби-педагогикалық қарым-қатынас пен өзара іс-қимылды ұйымдастыру, жеке және бірлескен шешімдер қабылдау тәжірибесімен;

- оқу-танымдық қызметті ұйымдастыру тәсілдерімен, білім беру сапасын бақылаудың балдық-рейтингтік жүйесінің нысандары мен әдістерімен.

ТАҚЫРЫП 1. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ЖОҒАРЫ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫНАН КЕЙІНГІ КӘСІПТІК БІЛІМ.

Әлемдегі және елдегі жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі кәсіптік білім беруді дамытудың негізгі бағыттары мен тенденциялары. Қазіргі қазақстандық білім беру жүйесінің сипаттамасы. Қазақстандағы жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі кәсіптік білім берудің өзекті мәселелері. Жоғары білім мен ғылымды реформалаудың негізгі бағыттары.

Тақырып №1. «Қазақстан Республикасындағы жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі кәсіптік білім»

Дәріс жоспары:

1. Әлемдегі және елдегі жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі кәсіптік білім беруді дамытудың негізгі бағыттары мен тенденциялары.
2. Қазіргі қазақстандық білім беру жүйесінің сипаттамасы.
3. Қазақстандағы жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі кәсіптік білім берудің өзекті мәселелері.
4. Жоғары білім мен ғылымды реформалаудың негізгі бағыттары.

Дәріс тезистері:

Қазақстанның жоғары біліміне 2024 жылы 96 жыл толды. Бүгінде еліміздің 118 жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында (бұдан әрі – ЖОО) 609 мың адам оқиды, оның ішінде мемлекеттік тапсырыс бойынша-228 мың адам. Жоғары біліммен жалпы қамту 62% құрайды (орта мектепті бітіргеннен кейінгі және жоғары білім алатын бес жас тобындағы/халықтың жалпы санынан), бұл елдерден едәуір төмен (Ирландия 78%, Беларусь 81%, Ресей 82%, Оңтүстік Корея 94%).

Әлемдегі үздіксіз білім беруді дамытудың негізгі тенденциялары мыналар болып табылады:

1) формальды және формальды емес білім беруді интеграциялау. Формальды емес білім берудің нәтижелерін мойындау азаматтарға академиялық кредиттерді жинақтау арқылы формальды білімге қол жеткізуге мүмкіндік береді;

2) бейресми түрде алынған техникалық дағдыларға қойылатын талаптарды арттыратын жаңа технологиялар. Жаңа технологияларды қолдануға тәуелді секторларда формальды оқыту технологиялық өзгерістерге ілесе алмауы мүмкін және біліктілікті арттыру қажеттілігімен байланысты. Тиісінше, ересектерге бейресми білім берудің өзектілігі артып келеді;

3) формальды емес білім берудің нәтижелерін тану арқылы еңбек нарығына интеграциялану мүмкіндіктерін ұсыну.

«Қазақстан-2050» елдің әлеуметтік-экономикалық даму стратегиясында шетелдік инвестицияларды тартуға және Қазақстанның жаңа нарықтардағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға шақыру айқын көрсетілген. Қазақстанда білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы, Қазақстан Республикасының (Қазақстан

Республикасы) 2025 жылға дейінгі стратегиялық даму жоспары және Қазақстан Республикасының Индустриялық-инновациялық дамуының 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы, кәсіптік білім беру және оқыту (ТЖКБ) саласында елде жүргізіліп жатқан реформаның шеңберін қамтамасыз етеді және бағытын белгілейді.

ҚР біліктілік шеңбері 8 деңгейлі құрылымды білдіреді. Дескрипторлар білім, білік және дағдылар, құзыреттер (жеке және кәсіби), сондай-ақ оларға жету жолдары болып табылады. ҰБК-ға жалпы білім беру, ТЖКБ нәтижесінде алынған біліктіліктер кіреді, орта білімнен кейінгі білім беру, жоғары білім және ересектерге білім беру.

Бейресми және ақпараттық білім беруді дамытуға серпін берген 04.07.2023 ж. №14-VIII «Кәсіптік біліктілік туралы» Қазақстан Республикасының Заңы қабылданды. Жекелеген кәсіптерге біліктілік беру мен растауға қойылатын талаптар әзірленіп, пайдаланылады. Ұлттық біліктілік жүйесі енгізілді. Білім берудің 8 деңгейі ұсынылған Ұлттық біліктілік шеңбері бекітілді. Салалық біліктілік шеңбері жаңартылды және белгілі бір кәсіптің білімі мен дағдыларын айқындайтын 623 кәсіби стандарт бекітілді.

2023 жылы Қазақстан Республикасының жаңа Ғылым және жоғары білім министрлігі (Жоғары оқу орындары) 2023-2029 жылдарға арналған Қазақстан Республикасында Ғылым мен жоғары білімді дамытудың тұжырымдамасын әзірледі, онда жоғары оқу орындары мен еліміздің ғылымының жаңа басымдықтары айқындалды.

Өмір бойы білім алу шеңберінде бейресми білім беруді дамыту үшін сертификаттау жүйесін заңнамалық тұрғыдан қамтамасыз ету және жұмыс берушілердің бейресми және нәтижелері бойынша ұсынылған құжаттарды тануы маңызды ақпараттық білім беру.

Біліктілік түрлері бір деңгейде орналастырылған, бірақ функциялары, оқу нәтижелері, көлемі және (немесе) бағдары бойынша айтарлықтай ерекшеленетін әртүрлі біліктіліктерді жіктеуге мүмкіндік береді. Елдегі біліктіліктің маңызды жаңа түрлерінің бірі - біліктіліктің маңызды жаңа түрлерінің бірі болып табылады. Қолданбалы бакалавриаттың 5-деңгейдегі деңгейі, оны колледждерде оқу мен тәжірибені үйлестіре отырып алуға болады. Нәтижесінде студенттер «орта буын маманы» ретінде мансап құра алады. Бірақ қолданбалы бакалавр дәрежесін алу бағдарламалары өте ұзақ – 2 жылдан 4 жылға дейін – сондықтан Болон процесінде анықталған жоғары білімнің қысқа біліктілік цикліне сәйкес келе бермейді.

2012 жылдан бастап ТЖКБ-ның жаңа оқу бағдарламаларын әзірлеу және ескілерін өзгерту процесі жүріп жатыр. Оқу бағдарламаларын әзірлеу кәсіби стандарттарды, салалық стандарттарды және халықаралық қозғалыс стандарттарын ескере отырып, модульдік құзыреттілік тәсілін қолдану арқылы жүзеге асырылады WorldSkills. Стандарттар болмаған жағдайда WorldSkills және кәсіптік стандарттар бойынша қандай да бір біліктілік үшін жұмыс берушілердің еңбек функциялары мен лауазымдық міндеттерін

сипаттайтын құқықтық құжаттары пайдаланылады, сондай-ақ жұмыс берушілермен міндетті консультациялар жүргізіледі.

Қазақстанның жоғары білімі – мемлекеттің зияткерлік әлеуетін көрсету механизмі. Қазақстан Республикасы әлемдік білім беру кеңістігіне кіру мақсатын көздейді. Қазақстанның 2010 жылы Болон декларациясына қол қоюы ұлттық жүйені реформалау бағытының нақты көрінісі болды білім беру және Еуропа елдерімен жақындасу, үндестіру процесі. Қазақстан Болон процесіне қатысушы 47-ші ел болды. 1988 жылы Болонья қаласында университеттердің Ұлы Хартиясы қабылданды. Болон декларациясының мақсаты - білім беру сапасын арттыру. Қазақстанның жоғары білім беру жүйесіне қол қойылғаннан кейін оған оң әсер ететін міндеттемелер анықталды. Үш сатылы білім беру жүйесі (бакалавр, магистр, докторантура (phD)), жоғары оқу орындарын аккредиттеуден өткізу, кредиттік бірліктерді (ESTC) пайдалана отырып модульдік оқыту технологиясын енгізу, білім алушылар мен оқытушылардың академиялық ұтқырлығын жетілдіру және дамыту – өзгерістер Болон процесіне кірудің нәтижесі болды.

Шынында да, ғылым кандидаты мен докторы үшін орны бар ескі кеңестік жүйе тиімдірек, нақты бөлінген болатын. Әлемнің көптеген елдері кеңестік білім беру жүйесін зерттеуге және қабылдауға ұмтылды.

Қазақстан Республикасының ЖЖОКБҰ-ның академиялық және басқарушылық дербестігін кеңейту туралы Заңының қабылдануы оларға еңбек нарығының сұраныстарын ескере отырып, білім беру бағдарламаларын дербес әзірлеуге құқық берді. 2022 жылы білім беру бағдарламаларының 73,3%-ы аккредиттелген сапаны қамтамасыз етудің ұлттық провайдерлері шығарған тауарлар. білім беру бағдарламаларының 8,2%-ы халықаралық аккредитациядан өткен.

ЖЖОКБҰ-ның басқарушылық, кадрлық және қаржылық дербестікке ауысуына байланысты ректорларды сайланбалылық қағидаты бойынша тағайындаудың жаңа ережелері енгізілді. 29 ведомстволық бағынысты МНВО ЖЖОКБҰ-да директорлар кеңесінің құрамы қайта қаралуда, Корпоративтік басқару кодексіне өзгерістер енгізу пысықталуда.

Академиялық адалдықтың негізгі қағидаттары айқындалды. Қазақстандағы академиялық адалдық лигасын 16 университет ұсынады. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері жөніндегі уәкілдер тағайындалды, лауазым енгізілді комплаенс–офицер.

Қазақстан жоғары білім беру саласындағы Болон процесінің қатысушысы болып табылады. Елде ТЖКБ үшін Еуропалық несие жүйесінің бейімделуіне негізделген ЕО жүйесімен салыстырылатын ұлттық несиелік жүйе бар (ЕСЗЕПОО - European Credit System for Vocational Education and Training (Кәсіптік білім беру мен оқытуға арналған Еуропалық кредиттік бірліктер жүйесі). білім және ғылым министрлігі әзірлеген ережелерге негізделген.

Жаһандық аспектіде 10 негізгі ғылыми бағыт айқындалды, олар бойынша әлемде жарияланымдар саны ең көп (2019 ж.): Жасанды интеллект

және робототехника (257,5 мың), энергетика 215,8), материалтану (193,6), нанотехнологиялар (87,1), көтерме- және фотоэлектроника (56,7), биотехнология (35,3), қорғаныс және қауіпсіздік (25,9), биоинформатика (19,1), заттар интернеті (6,9), блокчейн технологиялар (0,29).

Қазақстанда ғылым саласындағы қатынастарды реттеудің қажетті құқықтық негіздері жасалды: 2 негізгі заң, бірқатар ілеспе заңдар, Президенттің 3 Жарлығы, Үкіметтің 12 Қаулысы, бірқатар ведомстволық бұйрықтар күшінде. Заңнамадағы барлық өзгерістердің негізгі мақсаттары ғалымдардың өз идеяларын жүзеге асыруы үшін қолайлы жағдай жасау және нәтижелерді арттыру болып табылады. Отандық ғылымның өзектілігі. 01 шілде 2024 жылдан бастап «Ғылым және технологиялық саясат туралы» Қазақстан Республикасының Жаңа Заңы шықты.

Қазақстандағы ғылымды басқару жүйесі негізінен жетекші мемлекеттермен (Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Ғылым және технологиялар жөніндегі ұлттық кеңес, Жоғары ғылыми-техникалық комиссия (бұдан әрі – ЖҒТК), Ұлттық ғылыми кеңестер (бұдан әрі – ҰҒК), Мемлекеттік ғылыми-техникалық сараптама (бұдан әрі – МҒТС), Ғылым комитеті). Ғылыми-техникалық және инновациялық қызмет саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыруды және ведомстволық салалық ғылымды басқаруды 11 министрлік жүзеге асырады.

Ұлттық статистика мәліметтері бойынша, 2021 жылы ғылым саласында 21617 ғылыми қызметкер жұмыс істесе, оның 17092-сі зерттеуші мамандар. Олардың 35%-ның ғылыми немесе академиялық дәрежесі бар (1652 ғылым докторы, 3838 ғылым кандидаты, 1952 философия докторы (бұдан әрі - PhD) және 55 бейіні бойынша доктор). Жас топтары бойынша: ғалымдардың 35% - 35 жасқа дейін; 42% - 35 жастан 54 жасқа дейін; 23% - 55 жастан жоғары. Әйелдердің үлесі 54%, ерлердің үлесі 46% құрайды.

Қазақстан ғылым және инновациялар саласындағы әлемдік рейтингтерде әлсіз позицияларды иеленіп отыр. Мысалы, инновациялар индексінде (*Global Innovation Index*) GII 2024 рейтингі 22 индексі бар Қазақстан 133 елдің ішінде 78-ші орында елдердің. Бұл индекс дүние жүзі елдерінің инновациялық дамуын сипаттайтын 82 түрлі айнымалылардан жинақталған және саяси ортаны, білім беруді, инфрақұрылымды және бизнесті дамыту деңгейін қоса алғанда, инновацияларға деген көзқарасты көрсетеді.

Әлемде ғылымның жұмыс істеуінің бірыңғай моделі жоқ. Бірақ ең үлкен қызығушылық инновациялық жүйелері күшті елдер болып табылады.

Жылы АҚШ ғылыми-техникалық білімнің маңызды қайнар көзі және тікелей мемлекеттік саясатты жүргізудің негізгі арнасы мыналар болып табылады: федералдық зертханалар (Гарвард және Стэнфорд университеттерінің әлеуметтік кәсіпкерлік зертханалары, Стэнфордтағы NASA және т.б.). АҚШ-та 700-ден астам федералды зертханалар жұмыс істейді. Инновациялық кластердің тағы бір түрі ғылыми-техникалық парктер негізінде құрылды (Кремний алқабы, 128-жол және басқалары),

университеттерді, ғылыми-зерттеу институттарын, зертханаларды біріктіреді, бұл жеке фирмалардың мемлекет қолдауымен жасалған инновацияларға қол жетімділігін қамтамасыз етеді. АҚШ-та корпорациялар ғылыми зерттеулерге жұмсалатын барлық шығындардың 65,5% -ын құрайды, олардың көпшілігі университеттерге жіберіледі. Екі бағдарлама жұмыс істейді: инновациялық зерттеулер саласындағы шағын кәсіпкерлікті қолдау (*Small Business Innovation Research Program*, SBIR – үш фазадан: техникалық-экономикалық негіздеме және коммерциялық әлеуетті бағалау, ҒЗТКЖ жүргізу, коммерцияландыру); шағын компаниялар арасында технологиялар трансфертін қолдау (*Small Business Technology Transfer Program*, STTR), бұл коммерциялық емес ұйымдар (университеттер, ғылыми-зерттеу институттары және т.б.) мен шағын бизнестің технологиялар трансфертіне қатысуы үшін серіктестік мүмкіндіктерін жасайды.

Бірнеше онжылдықтар *Қытай* әлемнің түкпір-түкпірінен, ең алдымен, елден бұрын кеткен қытайлық экспатриант ғалымдардың арасынан дарынды зерттеушілерді тарту саясатын дәйекті түрде жүргізіп келеді. Нәтижесінде 2-ден астам адам тартылды млн. теңге ғалымдардың. Инновациялық қызметті дамытуды ынталандыру тетіктері әзірленді. «Кәсіпорындардың пайдасына салынатын салық туралы» Заңда жаңа және жоғары технологиялық кәсіпорындар санатына жататын компаниялар үшін табыс салығының төмендетілген ставкасы қарастырылған. Оның мөлшері 15% құрайды, ал стандартты мөлшерлеме 25% құрайды. Осы санатқа жатқызу үшін компания ҒЗТКЖ-ға барлық шығындардың белгілі бір үлесін жұмсауы керек, инновациялық салада жұмыс істейтін қызметкерлердің кем дегенде 50% -ы жұмыс істеуі керек, сонымен қатар жоғары технологиялық қызметтерді сатудан түскен кірістер мен тауарлар кәсіпорынның бір жылдағы барлық кірістерінің кем дегенде 50% -ын құрауы керек.

Жылы *Ресей Федерациясының* отандық ғылым саласын жоғары білікті мамандармен қамтамасыз ету үшін бірқатар шаралар қабылдануда. 2012 жылы Президент ғалымдардың орташа жалақысын аймақтағы орташа жалақының 200 пайызына дейін жеткізу туралы жарлық шығарды. Бұл шара 39 жасқа толмаған зерттеушілерді кәсіпке көбірек тартуға көмектесті. «Ғылым» ұлттық жобасы аясында қарастырылған даярланған жоғары білікті кадрлардың санын арттыру, толық жұмыспен қамту схемасы бойынша жұмыс істейтін жас зерттеушілердің 2024 жылға қарай 25%-ға дейін өсуін қамтамасыз ету міндеті. Халықаралық математикалық орталықтар мен геномдық зерттеу орталықтарын қоса алғанда, әлемдік деңгейдегі ғылыми-білім беру орталықтарын құру, озық ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық инфрақұрылымды құру, сыныпты орнату жоспарлануда. "мегасайнс", ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық сектордағы жетекші ұйымдардың аспаптық базасының кемінде 50%-ын жаңарту.

«Басымдық-2030» бағдарламасы 2030 жылға қарай 100-ден астам прогрессивті заманауи университеттерді - елдің ғылыми, технологиялық және әлеуметтік-экономикалық даму орталықтарын құруды көздейді. «5-100»

бағдарламасы аясында шетелдік ғалымдар мен ресейлік PhD докторларын іріктеу жүйесі әзірленді. Сондай-ақ, шетелде тұратын Ресей Федерациясы азаматтарының арасынан әлемнің жетекші ғалымдарының жетекшілігімен заманауи зертханаларды құру бойынша мегагранттық бағдарламалар іске қосылуда. Жаңа жоғары технологиялық нарықтарда ресейлік технологиялық компаниялардың көшбасшылығына жағдай жасау үшін Ұлттық технологиялық бастама жүзеге асырылуда.

Ұлыбритания ғылыми жұмыс күшін дамыту және ғылыми саладағы таланттарды сақтау үшін британдық бизнес пен академиядағы әлемдік деңгейдегі зерттеулер мен инновациялар саласындағы көшбасшыларға мансаптық өсу және даму бойынша 900 миллион фунт стипендия тағайындайды. Бұл бағдарламаға Ұлыбритания бойынша 200-ден астам стипендиаттар қатысады.

Канада таланттар бағдарламасын жүзеге асырады («Talent program»), оның негізгі мақсаты қолдау көрсету болып табылады білім алушылардың және докторанттар қоғамдағы, академиялық ортадағы, сондай-ақ мемлекеттік, жеке және коммерциялық емес секторлардағы зерттеушілер мен көшбасшылардың жаңа буынын дамытуда. Дарындылық бағдарламасы зерттеушілік дағдыларды дамытуға ықпал етеді және әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдар бойынша жоғары білікті кадрларды даярлауға көмектеседі.

Жылы *Сингапурде* елімізде таланттарды қолдау бойынша «A*STAR» бағдарламасы жүзеге асырылуда. Сингапур жергілікті таланттарды оқытуға инвестиция салады, шетел азаматтарын, соның ішінде докторантураға тартады/докторантурадан кейінгі дайындық. Нәтижесінде 2000-нан астам ғалымдар Сингапурдың ғылыми-зерттеу, инновациялық және кәсіпкерлік экожүйесіне өз үлестерін қосуда.

Жылы *Германия* лауазымға ғылыми зерттеулер мен әзірлемелерге бөлінген қаражаттың 2/3 бөлігінен астамы олар өнеркәсіптік сектордан келеді және жеке инвестициялар есебінен қаржыландырылады. «Ғылыми-зерттеу кампусы – инновациялар үшін мемлекеттік-жекешелік әріптестік» (Research) бастамасы шеңберінде Campus – Public-Private Partnership for Innovation, 2011) тәуелсіз қазылар алқасы ұсынған 9 ғылыми-зерттеу кампусын құрды, олар ең көп дегенде 15 жыл ішінде жылына 2 миллион еуроға дейін қаражат алады. Зерттеу кампусының серіктестері жоба бюджетінің 50% қаржыландыруы керек.

Жылы *Австралия* ҒЗТКЖ-ға салықтық жеңілдіктер тек Австралияда жүргізілетін ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға қолданылады. Айналымы 20 миллион Австралия долларынан аз компаниялар қайтарылатын салық жеңілдіктерін алады, бұл компаниялар салықтық шығынға ұшыраған жағдайда қолма-қол ақша алуға мүмкіндік береді. Ақшаны қайтаруға құқығы бар барлық басқа компаниялар қайтарылмайтын салық жеңілдіктерін алады, бұл олар төлейтін салық мөлшерін азайтуға мүмкіндік береді.

Жылы *Оңтүстік Корея* елдің ірі корпорациялары 1960 жылдардан бастап «кері инженерия» немесе импорттық технологияларды игеру арқылы озық технологиялық шекараларға қол жеткізе алды. Бүгінде Кореяда іргелі зерттеулерге ұлттық басымдық мәртебесі берілуде. ЭЫДҰ мәліметтері бойынша бүгінде олар елдегі ғылымға жұмсалатын шығындардың 15,3%-ын құрайды.

Жылы *Израильде* жоғары технологиялық сектор компанияларына ғылыми зерттеулер мен әзірлемелерді субсидиялау арқылы қолдау көрсетіледі. Индустрия және сауда министрлігіне қарасты Бас ғалымның бюросы жыл сайын ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға арналған стипендиялар ретінде шамамен 400 миллион доллар бөледі, бұл олардың құнының 30% -дан 66% -на дейін жабады. Жылына 100 миллион долларға жуығы министрліктің өнімді ойдағыдай өткізген жағдайда пайыздық аударымдар түріндегі өтемақыларынан құралады.

Жылы *ЭЫДҰ елдерінде* ҒЗТКЖ-ны дамытуда бизнес мемлекетпен бірге маңызды рөл атқарады. ҒЗТКЖ-ның жалпы көлемінің шамамен 70% -ын жеке немесе мемлекеттік кәсіпорындар жүзеге асырады. ЭЫДҰ сарапшыларының талдауы мемлекеттің қаржы құралдарын қолдануы өте тиімді екенін және бизнес тарапынан ғылымға инвестициялардың өсуіне ықпал ететінін көрсетті. Осылайша, мемлекет ҒЗТКЖ-ға жұмсаған 1 еуро (салықтық жеңілдіктер немесе тікелей қаржылық қолдау арқылы) бизнес тарапынан шамамен 1,4 еуроны тартады.

Халықаралық тәжірибеде инновациялық технологияларды дамытудың кемінде тоғыз кезеңі («технологиялардың дайындық деңгейлері» немесе TRL деп аталатындар) ерекшеленеді. Жобадан кейін ғанабарлық деңгейлердің қозғалысы нарыққа ене отырып, технологияны немесе өнімді толық коммерциялық орналастыру кезеңіне өтуі керек.

Осылайша, дамыған елдердің тәжірибесіне сүйене отырып, Қазақстанның ғылыми-технологиялық саясаты ішкі инновациялық деңгейді көтеруге, әлемдік технологиялық көшбасшыларға қатысты инновациялық алшақтықты азайтуға, қазақстандық компаниялардың жаңа сыртқы ақпаратты алу тұрғысынан сіңіру қабілетін арттыруға бағытталатын болады. өз кезегінде өз ғылымының дамуының тиісті деңгейін талап ететін коммерциялық мақсаттар.

Білім беру сапасын басқару мәселесінің өзектілігі түсіндіріледі соңғы онжылдықтарда жоғары білімнің не нәрсеге қол жеткізгені кең ауқымды сипатқа ие болды, білім беру процесінің сапасы мен тиімділігі бұл алаңдаушылық туғыза бастады. Қазақстан Республикасының білім беру жүйесінің жалпы құрылымына мыналар жатады: мектеп, кәсіптік, жоғары, жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру.

Заңнамаға сәйкес білім беру бағдарламаларының сабақтастығы қағидаттарына негізделген ұлттық білім беру жүйесі білім берудің 4 деңгейін қамтиды:

- мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту;

- орта (жалпы орта, бастауыш және кәсіптік орта) білім беру;
- жоғары кәсіптік білім;
- жоғары оқу орнынан кейінгі кәсіптік білім.

Қазақстан Республикасындағы білім беру жүйесінің негізгі мақсаттары мыналар болып табылады: *оқушылардың жалпы ғылыми және жалпы мәдени дайындығын қалыптастыру; мектеп оқушыларының қоғамдағы өмірге әлеуметтік бейімделуі; азаматтыққа және Отанға деген сүйіспеншілікке тәрбиелеу; қоғамның білікті жұмысшылар мен мамандарға қажеттілігін қамтамасыз ету, оларды қайта даярлау және біліктілігін арттыру.*

Қазіргі заманның дамуының негізгі бағыттары жоғары білім беру жүйесінің: *ақпараттандыру, демократияландыру, орталықсыздандыру, дерегуляция, ұлтүстілік, аксиологияландыру, интернационалдандыру.*

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Нормативтік құқықтық актілер: 1,2,3

Негізгі әдебиеттер: 13, 14, 15, 16, 17, 18,19, 20.

Қосымша әдебиеттер: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,

35.

Сұрақтар:

1. Әлемдегі және елдегі жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі кәсіптік білім беруді дамытудың негізгі бағыттары мен тенденциялары.
2. Қазіргі қазақстандық білім беру жүйесінің сипаттамасы.
3. Қазақстандағы жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі кәсіптік білім берудің өзекті мәселелері.
4. Жоғары білім мен ғылымды реформалаудың негізгі бағыттары.

№1 тақырыбында семинар тапсырмасын орындау үшін «Қазақстан Республикасындағы жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім» жоғары білім беру жүйесін құру қағидаттарына назар аударуды және олардың елдегі жоғары оқу орындарының қызметінде қаншалықты жүзеге асырылатынын көрсетуді ұсынамыз. Сондай-ақ қазіргі кезеңдегі жоғары мектептің алдында тұрған негізгі міндеттерді және Қазақстанда және шетелде жоғары білімнің даму тенденцияларын анықтау.

Магистранттардың оқытушымен өзіндік жұмысы.

Сабақ 1. Анықтаңыз, елдегі жоғары білімнің мазмұны қандай?

Және келесі сұрақтарға дайындалыңыз:

1. Ғылым мен өндірістің қалыптасуының нақты-тарихи заңдылықтарының білім беру мазмұнына ықпалы.
2. Білім беру мазмұнының негізгі теориялары.
3. Қазақстан Республикасындағы білім беру мазмұнын жаңарту.
4. Дамудың негізгі тұжырымдамалары жоғары білім беру.

Тапсырма 2. «Қазақстан Республикасының 2024-2029 жылдарға арналған ғылым және жоғары білім беру тұжырымдамасын» зерделеу. елдегі жоғары білім беруді дамытудың негізгі бағыттары мен перспективаларын анықтаңыз.

МӨЖ өткізу нысаны: сауалнама элементтерімен әңгімелесу.

Магистранттардың өзіндік жұмысы №1.

№1 МӨЖ, 1-ші апта:

Теориялық материалды терең және дәйекті меңгеруге өзіндік жұмысты дайындау ықпал етеді. «Әлемдік жоғары білім беру жүйесінің дамуының негізгі бағыттары мен заңдылықтары» тақырыбында өзіңізді дайындаңыз, пікірталастар.

МӨЖ өткізу нысаны: пікірталас.

Орындауға арналған әдістемелік ұсыныстар: дәріс сабақтарына және МӨЖ-ге дайындалу үшін берілген ұсыныстарды, кафедрада қосымша консультацияларды қолдану «Жалпы білім беретін пәндердің».

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңымен танысып, негізгі терминдер бойынша глоссарий дайындаңыз.

МӨЖ №2 тапсырма «Әлемдік жоғары білім беру жүйесінің дамуының негізгі бағыттары мен заңдылықтары» тақырыбында эссе дайындау.

Өз бетінше оқу үшін келесі сұрақтар ұсынылады:

1. Шет елдерде жоғары білім мен ғылымның дамуы.
2. Қазақстанда Болон жүйесін жүзеге асыру.

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Нормативтік құқықтық актілер: 1,2,3

Негізгі әдебиеттер: 13, 14, 15, 16, 17, 18,19, 20.

Қосымша әдебиеттер: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,

35.

ТАҚЫРЫП 2. ЖОҒАРЫ МЕКТЕП ПЕДАГОГКАСЫ ПӘНІ МЕН МІНДЕТТЕРІ, ПЕДАГОГИКАНЫҢ ӘДІСТЕРІ.

Жоғары мектеп педагогикасының пәні мен міндеттері. Педагогиканың әдістері. Негізгі педагогикалық категориялар. Педагогикалық ғылымдар жүйесі. Педагогиканың басқа ғылымдармен байланысы. Қазақстан Республикасының жоғары кәсіптік білім беру жүйесі.

Тақырып 2. Жоғары мектеп педагогикасының пәні, міндеттері мен әдістері.

Дәріс жоспары:

1. Жоғары мектеп педагогикасының пәні мен міндеттері.
2. Педагогиканың әдістері. Негізгі педагогикалық категориялар.
3. Педагогикалық ғылымдар жүйесі. Педагогиканың басқа ғылымдармен байланысы.
4. Қазақстан Республикасының жоғары кәсіптік білім беру жүйесі.

Дәріс тезистері:

Педагогика – саналы және мақсатты түрде ұйымдастырылған процесс ретінде тәрбие туралы ғылым. Ол оқу-тәрбие үдерісін тиімді құрудың міндеттерін, мәнін, заңдылықтарын, принциптерін, мазмұнын, формаларын, әдістерін, тәсілдерін және шарттарын зерттейді.

Педагогика – бұл жалғыз арнайы ғылым білім беру қызметінің белгілі бір аспектілерін зерттей алатын басқа ғылымдар қатарында. Бұл білім беруді барлық құрамдас бөліктердің бірлігінде зерттейтін жалғыз ғылыми пәнолардың бөліктерінің және ол үшін ол оның өзіндік зерттеу объектісі болып табылады.

Объектінің астында ғылымдар белгілі бір ғылым зерттеуге бағытталған шындықтың белгілі бір саласы ретінде түсініледі (көбінесе ғылымның объектісі оның атауында бекітіледі).

Пәннің астында ғылымдар зерттеушілер, қалай ереже, ғылым объектісінің онда бейнеленген жағын немесе жақтарын (немесе зерттеушіні қызықтыратын шындық аспектісін) түсіну. Ғылымның объектісі одан тәуелсіз өмір сүреді.

Пән онымен бірге қалыптасады және оның тұжырымдамалық жүйесінде бекітіледі. Жоғары мектеп педагогикасының объектісі мен пәні бойынша бірыңғай пікір жоқ. Дегенмен, мағыналық тұрғыдан алғанда, әртүрлі тұжырымдамалардағы жалпылық көзге түседі және айырмашылықтар осылайша осы мәселені зерттеушілердің әртүрлі көзқарастарының редакциялық дизайнына дейін азаяды.

Педагогика пәні – тәрбие процесінің өзі өсіп келе жатқан адамды өмірге дайындау ретінде; адамды қоғамның ерекше қызметі ретінде тәрбиелеу; тәрбие қайраткері білім беру ұйымдарында, әлеуметтік мекемелерде, отбасында жүзеге асырылатын қызметтер.

Осылайша, жоғары мектеп педагогикасының пәні – аккредиттеудің барлық деңгейіндегі жоғары оқу орындарында болып жатқан оқу-тәрбие процесінің заңдылықтары, қазіргі жағдайда жоғары білім алудың нақты мәселелері, университеттегі оқу-тәрбие процесінің педагогикалық ерекшеліктері, ең алдымен, оны жобалау мен басқарудың ерекшеліктері, педагогикалық және акмеологиялық осы процесті жобалаудың, ұйымдастырудың және басқарудың ерекшеліктері.

Жоғары мектеп педагогикасының пәні келесі құрамдас бөліктерді қамтиды: – оқу-тәрбие процесі және мамандарды, қазіргі қоғамның мәдени элитасын кәсіби даярлау процесі; – даму, тәрбиелеу және оқыту арасындағы тұрақты байланыстарды зерттеу білім алушылархся жоғары оқу орындарында.

Жоғары мектеп педагогикасы – жоғары білімнің теориялық, әдістемелік және практикалық мәселелерін зерттейтін педагогикалық ғылымның бір саласы. Педагогикалық білім тарихи сипатқа ие, ұлттық және жалпыадамзаттық құрамдас бөліктерден тұрады, олардың арақатынасы динамикалық болып табылады: ықпал ету қоғам идеологиялары педагогикаға сыныптық сипат беріп, тәрбие мен білім берудің мақсатын, міндеттерін, мазмұнын анықтайды.

Жоғары мектеп педагогикасының категорияларын дамыту мәселесі күрделі педагогикалық мәселе болып табылады. Оның шешімінде екі тәсіл белгіленді.

Олардың біріншісіне сәйкес мыналарды бөлуге болады *үш негізгі топ* жоғары мектеп педагогикасының санаттары: *әдіснамалық, процестік және мазмұндық*.

1. Әдіснамалық санаттар: педагогикалық теория, педагогикалық тұжырымдама, педагогикалық идея, педагогикалық заңдылық, педагогикалық принциптер және т.б.

-тәрбиені санаға сіңіру – тұлғаның өзін-өзі жүзеге асыру міндеттерінің басымдығы білім алушының, дарындылық пен дарындылықты анықтауға, адамгершілігі мол, ақкөңіл тұлғаны қалыптастыруға жағдай жасау;

-тәрбиені демократияландыру; оқыту мен тәрбиелеу мазмұнының ақыл-ой және моральдық бағыттылығының басымдығы;

-білім алушылармен оқытушының талапты басшылығымен белсенділікті, бастамашылдықты және шығармашылық бастаманы байланыстыру ;

-білім алушының оқу-тәрбие үрдісінде жеке, жас ерекшеліктерін есепке алу.

2. Процестік санаттар: тәрбиелеу, оқыту, дамыту, тұлғаны қалыптастыру; оқу-тәрбие процесі және т.б.

Білім беру – тар мағынада – жүйеленгендердің жиынтығы *білімдерін, іскерліктерін және дағдыларын*, жеке тұлғаның оқу орнында немесе өзін-өзі тәрбиелеу арқылы алған.

Кеңірек әлеуметтік контексте білім беру адамның, қоғамның және мемлекеттің мүддесі үшін тәрбиелеу мен оқытудың мақсатты процесі ретінде

түсініледі, оның негізгі мақсаты еркін, білімді, қоршаған материалдық және рухани дүниенің тұтас бейнесін қалыптастыру болып табылады. , шығармашылық және адамгершілік тұлға. Бұл мазмұн қоғамның, ғылымның, техниканың, технологияның, мәдениеттің және өнердің даму перспективаларын ескере отырып, оқу процесінде қалыптасуы тиіс қоғамның мақсаттары мен қажеттіліктерімен шартталған білімдерден, дағдылардан, кәсіби, дүниетанымдық және азаматтық қасиеттерден тұрады. .

Тәрбие – адамның субъективті-тұлғалық және рухани әлемін қалыптастыру, байыту және жетілдіру процесі. Тәрбие белгілі бір әлеуметтік-тарихи контексте барлық қолжетімді мәдениетті шығармашылықпен меңгеру арқылы жүзеге асырылады, бұл мыналарды көрсетеді триада: «білім» – «сенім» – «практикалық іс-әрекет».

Оқу-тәрбие үдерісі – бұл жоғары оқу орнындағы білім беру қызметі, ол адамның гуманитарлық, әлеуметтік, ғылыми салаларда білім, білік және дағдыларды алуына мүмкіндік береді, зерттеу және техникалық салалар; тұлғаның интеллектуалдық, адамгершілік, рухани, эстетикалық және физикалық дамуы, бұл білімді, шебер және тәрбиелі тұлғаның қалыптасуына ықпал етеді.

3. Маңызды категориялар: тәрбиенің мақсаты, міндеттері мен мазмұны, маманның профессиограммасы, қызметі (мұғалімнің және білім алушының), сараланған және жеке тәсілдер, педагогикалық ықпалдың салдарын болжау, тәрбие жұмысын жоспарлау, тәрбие мен оқытудың формалары, әдістері мен құралдары, оқыту мен тәрбиелеудің педагогикалық технологиялары, оқу-тәрбие үдерісін басқару.

Сонымен қатар, бұл тәсіл директивалық мөрдің қандай да бір түрін алып жүретінін, бірақ сөзсіз оң қасиеттерге ие екенін атап өтеміз:

- жоғары мектеп педагогикасы категорияларының қатаң иерархиясын әзірлеу;
- олардағы бөлу операциялық құрамдас бөліктің (мүмкіндігінше);
- осы категориялардың артындағы функцияларды, құбылыстарды және процестерді дамыту.

Екінші тәсіл жоғары мектеп педагогикасының ерекшеліктерін ескере отырып, түбегейлі категорияларын әзірлеуді көздейді МЗЖ. Бұл жалпы педагогикадан іргелі педагогикалық категориялар ретінде жоғары мектеп педагогикасына келгендерді тәрбиелеу, оқыту, тәрбиелеу сияқты ұғымдардың анықтамаларына сілтеме жасайды.

Педагогикалық үдеріс арқылы жоғары мектеп педагогикасы мұғалімдердің мақсатты, саналы түрде ұйымдастырылған, дамып келе жатқан өзара әрекеттесуін және білім алушылардың, оның барысында білім беру мен тәрбиелеудің қоғамдық қажетті міндеттері шешіледі. Педагогикалық процесс - бұл оқыту мен тәрбиелеу процесінің (тар арнайы мағынада) және тәрбиеленушілердің даму процесінің бірлігі.

Оның негізгі құрамдас бөліктері: тәрбиенің мақсаты, міндеттері, мазмұны, әдістері, тәсілдері және ұйымдастырушылық формалары.

Тәрбие – жаңа ұрпақтың қоғамдық-тарихи тәжірибені қоғамға дайындау мақсатында игеруі үшін өмірге және еңбекке арнайы, мақсатты түрде жағдай жасау (материалдық, рухани, адамгершілік, ұйымдастырушылық).

Кең мағынада – әлеуметтік – жалпы қоғамның жеке басына әсер ету.

Тар мағынада – тұлғалық қасиеттер, көзқарастар мен сенімдер жүйесін қалыптастыруға бағытталған мақсатты іс-әрекет.

Жергілікті мағынада – белгілі бір тәрбиелік міндетті шешу – белгілі бір мінез-құлық қасиеттерін тәрбиелеу.

Тәрбие – бұл сапалы өсім мен жетілдіруге педагог-тәрбиешілердің санасын, дүниетанымын, психологиясын, құндылық бағдарын, білімін және жеке тұлғаның іс-әрекет тәсілдерін өзгертуге бағытталған, оның дамуына ықпал ететін трансформациялық іс-әрекеті.

Жоғары мектеп педагогикасы тәрбиенің мәнін, оның заңдылықтарын, даму тенденциялары мен перспективаларын зерттейді, тәрбиенің теориялары мен технологияларын әзірлейді, оның принциптерін, мазмұнын, формалары мен әдістерін анықтайды.

Тәрбиенің ең маңызды қызметі – жинақталған тәжірибені беру – білім беру арқылы жүзеге асады. Бұл алдыңғы ұрпақтар жинақтаған ғылыми және мәдени құндылықтар жүйесін, адамның білім, білік, қарым-қатынас жүйесі түріндегі ұрпақ тәжірибесін меңгеруінің нәтижесін қамтитын тәрбиенің бір қыры.

Ықпал ету (тәрбиелеу) – іс-шаралар арқылы әлеуметтік өзара әрекеттесудің біртұтас процесінде, олардың өзгеруіне әкеледі-немесе тәрбиеленушінің жеке басының аспектілері, оның мінез-құлқы мен санасы, мұғалім қызметін жүзеге асыру формасы.

Дәстүрлі түрде ерекшеленеді *әсер етудің үш негізгі жолы: сендіру, ұсыныс жасау, еліктеу*, олардың барлығы адамдардың өзара әрекеттесуінің әрбір әрекетінде бір-бірімен тығыз байланысты.

Педагогикалық ықпал – мұғалімнің тәрбиеленушінің санасына, ерік-жігеріне, эмоцияларына, оның іс-әрекетін білім, білік, дағдыларды, белгілі бір тұлғалық қасиеттерді қалыптастыру мүддесінде ұйымдастыруына ықпалы. Өзара байланысты іс-шараларды ұйымдастыруға болатын болса, тәрбие тиімді болатынын есте ұстаған жөн білім алушылардың және оқытушылар. Бұл мұғалім дегенді білдіреді:

- адамзат жинаған тәжірибені жеткізеді;
- мәдениет әлеміне енгізеді;
- өзін-өзі тәрбиелеуге ынталандырады;
- қиын өмірлік жағдайларды түсінуге және қазіргі жағдайдан шығудың жолын табуға көмектеседі.

Өз кезегінде білім алушы:

- адами қарым-қатынас тәжірибесін және мәдениет негіздерін меңгереді;
- өз бетімен жұмыс істейді;
- қарым-қатынас тәсілдері мен өзін-өзі ұстау тәсілдерін үйренеді.

Оқыту – білім берудің өзегі, оның процессуалдық сипаттамасы – мұғалім мен оқушының өзара әрекеттесуінде тәжірибені тікелей беру және меңгеру процесі.

Бұл педагогикалық процестің нақты бір түрі, тәрбиелеу және дамыту арқылы оның барысында педагогтың жетекшілігімен тұлғаны тәрбиелеудің әлеуметтік тұрғыдан анықталған міндеттері мен тығыз байланыста жүзеге асырылады.

Жоғары мектеп педагогикасындағы «оқыту» категориясы белсенді оқу-танымдық іс-әрекетті басқарудың мақсатты процесі ретінде түсініледі, білім алушылар кәсіби білімді, дағдыларды, құзыреттіліктерді меңгеру, шығармашылық қабілеттерін дамыту, дүниетанымын және қажетті тұлғалық қасиеттерін қалыптастыру бойынша білім алушылардың мамандықты өз бетінше меңгеру үшін. Ол ассимиляцияны ұйымдастыру арқылы тұлғаны дамытуға бағытталған білім алушылардың ғылыми білімдері мен қызметінің тәсілдері

Оқыту – бұл екі жақты процесс. Онда оқыту (оқытушының іс-әрекеті) мен оқыту (оқушының іс-әрекеті) біріктіріледі. Бұл ретте *оқытушы*:

- оқытады – мақсатты түрде жеткізеді білімі, өмірлік тәжірибесі, қызмет ету тәсілдері, мәдениет және ғылыми білім негіздері;
- білім, білік және дағдыларды меңгеру үдерісіне жетекшілік етеді;
- білім алушылар тұлғаның дамуына жағдай жасайды (есте сақтау, зейін, ойлау).

Өз кезегінде *білім алушы*:

- үйренеді – берілетін ақпаратты меңгереді және мұғалімнің көмегімен, жолдастарымен бірлесе отырып немесе өз бетінше оқу тапсырмаларын орындайды;

- өз бетінше байқауға, салыстыруға, ойлауға тырысады;

- жаңа білімді, қосымша ақпарат көздерін (анықтамалық, оқулық, Интернет) іздеуде бастамашылық танытады, өз бетінше білім алумен айналысады.

Қазіргі жағдайда жоғары оқу орындарының қызметінде қызықты оқиғалар орын алып, жаңа процестер пайда болуда. Бұл кейбір жаңа ұғымдардың пайда болуында және бұрыннан белгілі ұғымдарды нақтылауда өз көрінісін тапты.

Базалық білім беру – бірыңғай мемлекеттік минимум- жалпы білім берудің онтайлылығы, одан әрі жоғары деңгейдегі жалпы білім беру мен арнайы кәсіптік білім берудің негізі.

Ол екі мәселенің шешілуін қамтамасыз етуге арналған:

а) білім алушыларға қоршаған әлем туралы, өзі туралы, өзінің қабілеттері мен мүмкіндіктері туралы базалық білім беру және

б) өзінің өмірлік жоспарларын негізді түрде құру қабілеті мен қажеттілігін қалыптастыру.

Қазіргі өмір жаңа міндеттерді қоя отырып, білім беру жүйесінің алдына жаңа міндеттер қояды. Бұл жағдайда адамның және қоғамның білімге деген

көзқарасы өзгереді: егер бұрын білім өмір бойы берілсе, қазір ол адамның өмірінің әр түрлі кезеңдерінде бірге жүретін және оның кәсіби қалыптасуының, дамуының және жетістіктерінің барлық кезеңдерін қамтитын өмір бойы өтеді. «үздіксіз білім беру» ұғымының пайда болуында көрініс тапқан кәсіби биіктер.

Бұл жалпы білім беретін және кәсіптік білім беретін мектептерді, жоғары арнаулы оқу орындарын, біліктілікті арттыру курстарын, қайта даярлауды, экономикалық білім беруді және өзін-өзі тәрбиелеуді қамтитын біртұтас жүйе ретінде түсініледі. Білім беру жүйесіне оқу орындарының өзімен қатар мектептен тыс және мәдени-ағарту мекемелері, сонымен қатар өзін-өзі тәрбиелеу, бұқаралық ақпарат құралдары және т.б. кіреді.

Үздіксіз білім беру жүйесі – білім беруді түсіндіретін біртұтас білім беру жүйесішақыру жеке тұлғаның шығармашылық әлеуетінің үдемелі дамуын және оның рухани әлемінің жан-жақты баюын қамтамасыз ететін өмірлік процесс ретінде. Ол а) адам өмір бойы, ұзақ үзілістерге қарамастан, үздіксіз білім алады деп түсініледі.

Бүгінгі таңда күрделі әлеуметтік-экономикалық жағдайларға байланысты жоғары мектеп педагогикасының алдында жаңа міндеттер тұр. Атап айтқанда, әңгіме оқытудың тәрбиелік функциясының күрделенуі туралы болып отыр.

Тәрбиелік тәрбие – бұл дүниетанымды, адамгершілік, эстетикалық, этикалық түсініктер мен нанымдарды қалыптастыруға бағытталған оқыту.

Ғылыми-техникалық прогрестің дамуы оқу үдерісінде компьютерді, мультимедианы және т.б. пайдаланумен байланысты құбылыстарды өмірге әкелді.

Білім беруді ақпараттандыру – білім беру үдерісіне әлемдік қауымдастықтың талаптарына сай ақпараттық технологияларды енгізу, компьютерлік және ақпараттық технологияларды кеңінен қолдану негізінде мамандардың жалпы білім беру сапасын арттыру.

Қазіргі жағдайда жоғары мектеп алдына қабілеттерді ашу және дамыту міндеті қойылады білім алушылархся және жеке тұлғаны қамтамасыз етууниверситеттің заманауи педагогикалық үдерісіндегі оқытудың нақты траекториясы.

Оқытуды саралау – оқу іс-әрекетін ұйымдастырудың бір түрі білім алушылархся, бұл олардың бейімділіктерін, қызығушылықтарын және көрінетін қабілеттерін ескереді.

Міндеттерімен бұл ретте жоғары мектеп педагогикасы болып табылады:

- жоғары білім беру жүйесінің әлеуметтік-тарихи сипаттамаларын талдау;

- оқытудың, дамытудың және тәрбиелеудің мазмұнын, нысандары мен әдістерін талдау білім алушылархся жоғары оқу орнында;

- үлгерімді бақылау және бағалау әдістерін талдау білім алушылархся жүйелі тәсіл негізінде;

– тәрбиелеу мен оқытудың жаңа технологияларын әзірлеу білім алушылардың жоғары оқу орнында;

– қалыптастырудың педагогикалық заңдылықтарын анықтау білім алушылардың болашақ мамандар ретінде;

– студенттерді тәрбиелеу мен дамытудың объективті және субъективті, әлеуметтік және табиғи факторларының диалектикалық байланыстарын, оның әлеуетті және нақты мүмкіндіктерін зерттеу;

– тәрбие мен оқытудың мақсаттары мен құралдарының арақатынасын зерттеу;

– педагог-оқытушы өзінің практикалық іс-әрекетінде пайдалана алатын тәрбие мен оқытудың теориясы мен әдістемесін әзірлеу;

– педагогикалық процестердің заңдылықтары негізінде педагогикалық жүйенің тиімділігінің критерийлерін әзірлеу.

Қазіргі қоғам жаңа білім беру жүйесін – инновациялық оқытуды талап етеді. Ол болашақты проактивті түрде анықтау қабілетін, ол үшін жауапкершілікті, өзіне деген сенімділікті және осы болашаққа әсер ету үшін кәсіби қабілеттерін қалыптастыруы керек.

«Инновациялар» арқылы жоғары мектеп педагогикасы педагогикалық ғылыми-техникалық жетістіктерді құру, меңгеру және іс жүзінде жүзеге асыру процесін түсінеді.

Инновациялық білім берудің басты мақсаты – адамның шығармашылық әлеуетін сақтау және дамыту. Шындығында, өмірде инновациялар педагогикалық жүйелер мен жеке тұлғаның өзін-өзі дамытуын ынталандыратын осындай әлеуметтік-педагогикалық және педагогикалық жағдайлардың қызмет етуінен көрінеді.

Бүгінгі таңда шығармашылық пен дизайн жеткіліксіз, білім жалпыадамзаттық құндылықтармен сусындауы керек.

Инновациялық білім берудің принциптерінің бірі - ол мыналарға бағытталған шешімдердің көп критерийлеріне, келіспеушіліктерге төзімділікке және өз әрекеттері үшін жауапкершілікке негізделген дүниетанымды қалыптастыру туралы.

Инновациялық білім беру, осылайша түрде, тұлғаның жалпы рухани және мәдени дамуына нұқсан келтіретін кәсіптік даярлыққа деген шамадан тыс құмарлықты жоюға арналған. Жоғары мектеп педагогикасының заманауи міндеттері өзін-өзі тану және психологиялық және физикалық денсаулықты қамтамасыз ету құралдары, қоршаған ортаны тану және сақтау қажеттілігі сияқты жаңа салаларды ескере отырып, білімнің дамуы мен адамның оны меңгеру мүмкіндіктері арасындағы қайшылықпен анықталады. .

Жоғары мектеп педагогикасын дамытудың негізгі тенденциялары білім беруді іргелі ету болып табылады, ол оның сапасын айтарлықтай арттыруға тиіс; бүкіл білім беру жүйесінің озық сипатына қол жеткізу; оның болашақ постиндустриалды өркениет мәселелеріне бағдарлануы; адамның шығармашылық қабілетін дамыту; халыққа білім беру жүйесінің

қолжетімділігін арттыру; білім алушылардың салалық және аймақтық мүдделерге бағдарлануы.

Білім берудің тиімділігі олардың мақсаттарымен және нәтижелерімен салыстырғанда нәтижелерімен анықталады жетістік құралдары арқылы; материалдық және рухани құндылықтарды қалыптастыруға үлес қосу арқылы; жаңа ұрпақты бүгінгі шындықта ғана емес, болашақта да дұрыс өмір сүруге баулуда.

Негіздеу жаратылыстану–ғылыми және гуманитарлық құрамдас бөліктердің бірлігіне негізделген білім беру педагогикалық стратегияның бағыты болып табылады. Ол шығармашылық гуманитарлық және инженерлік ойлауды, жалпыадамзаттық білім мен тәжірибе жүйесіндегі өз кәсібінің орны туралы нақты түсінікті қалыптастыруға тиімді ықпал етеді.

Іргелі ғылымдар негізінде жаңа ғылыми бағыттар қалыптасты. Барлық жансыздардың, тірілер мен ойшылдардың бірлігінің космологиялық принципі негізінде берік білімге сүйене отырып, жоғары адамгершіліктің ғылыми негізі құрылды. Әлемнің заманауи ғылыми бейнесі мәдениеттің бір бөлігіне айналды.

Оқытушының міндеті – өзіндік танымдық іс-әрекетті ұйымдастыру білім алушылардың; оны өз бетінше білім алуға және оны іс жүзінде қолдануға үйрету. Мұғалім дайын білімді меңгеруге және әртүрлі көздерден өз бетінше білім алуға, өзіндік көзқарасын қалыптастыруға, оны меңгеруге мүмкіндік беретін оқыту әдістерін таңдайды. е дәлелдеу, бұрын пайдалану жаңаларын алу үшін алған білімдері. Демек, білім өмір бойы берілмейді, өмір бойы өтеді. Білім беру – оқытушылардың субъективті-объективті іс-әрекеттері арқылы алға қойылған мақсатқа жету процесі және білім алушылардың Жоғары технологиялардың дамуы, олардың жылдам ауысуы білім алушылардың шығармашылық және проективті қабілеттерін басымдықпен дамытуды көздейді.

Ғылымның интеллектуалдық әлеуеті мамандарды даярлау сапасын арттыруға, оны іргелі етуге объективті жағдайлар жасайды. Ал кәсіби адамгершілікке тәрбиелеу экологиялық, дүниетанымдық дағдарысқа қарсы әрекет болуы керек.

Білім алушылардың ақпараттық мәдениетін қалыптастыру, білім алушылардың бойында білім алушылардың планетарлық ойлау – жүйелік модельдеу, синергетика, болжау, глобализм және т.б. арқылы.

Бұл міндеттерді шешу ғылыми білімді жалпылауды көздейді, ал ол өз кезегінде пәнаралық байланыстар түрінде кәсіптік оқытуда көрініс табады.

Пәнаралық байланыстардың түрлері:

- 1) оқу-пәнаралық тікелей байланыстар;
- 2) зерттеушілік-пәнаралық тікелей байланыстар;
- 3) психикалық делдалдық байланыстар;
- 4) жанама қолданбалы байланыстар.

Жүйе – біртұтас, біртұтас нәрсе ретінде қызмет ететін өзара байланысты элементтердің жиынтығы. «Жүйе» ұғымы белгілі бір күрделі интегралды

объектінің әр түрлі аспектілерін қамтиды: оның құрылымы, құрамы, тіршілік ету тәсілі. Жүйелік объект тұтастық, күрделілік және ұйымдастырушылық қасиеттерімен сипатталады. Педагогикалық жүйеде құрылымдық (мақсат, субъект, объект, мазмұн, педагогикалық қарым-қатынас) және функционалдық (гностикалық, конструкторлық, ұйымдастырушылық, коммуникативтік және конструктивтік) құрамдас бөліктер ажыратылады.

Бүгінгі таңда Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі Болон процесінің параметрлері тұрғысынан келесі құрылымға ие:

Бакалавриат білімі – білім беру бағдарламалары тиісті мамандық бойынша «бакалавр» дәрежесін бере отырып, кадрларды даярлауға бағытталған жоғары білім. Оқу мерзімі 4 жыл.

Магистратура – жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру, оның білім беру бағдарламалары «магистр» дәрежесін бере отырып, кадрларды даярлауға бағытталған. Магистратура, өз кезегінде, оқу мерзімі 1-1,5 жыл болатын бейінді және ғылыми-педагогикалық, оқу мерзімі 2 жыл болып бөлінеді.

Докторантура – жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру, оның білім беру бағдарламалары философия докторы (phD), бейіні бойынша доктор дәрежесін бере отырып, ғылыми, педагогикалық және (немесе) кәсіптік қызмет үшін кадрлар даярлауға бағытталған. Докторантурада оқу мерзімі 3 жылды құрайды.

Жоғары білім беру жүйесінің қызметі «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-ІІІ Заңымен (01.09.2024 ж. жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен), сондай-ақ "ғылым және технологиялық саясат туралы» Қазақстан Республикасының 2024 жылғы 01 шілдедегі № 103-VІІІ Заңымен және басқа да нормативтік-құқықтық актілермен реттеледі.

Жоғары арнаулы оқу орындары (бұдан әрі – ЖАОО) Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрліктері өз қызметін Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің кадрларын оқытуға, біліктілігін арттыруға және қайта даярлауға рұқсат беретін қолданыстағы құрылтай құжаттары мен лицензиялары негізінде жүзеге асырады.

ҚР ІІМ ЖОО мақсаттары мен негізгі міндеттері :

1) кәсіби қызметті қалыптастыруға, дамытуға және дамытуға бағытталған сапалы білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау; тұлғаның сиондық қалыптасуы арналған ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтардың, ғылым мен практика жетістіктерінің негізінде;

2) азаматтық пен патриотизмге, өз Отаны – Қазақстан Республикасына сүйіспеншілікке, мемлекеттік рәміздер мен мемлекеттік тілді құрметтеуге, халық дәстүрлерін қастерлеуге, конституцияға қайшы және қоғамға жат кез келген көріністерге төзбеушілікке тәрбиелеу;

3) оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру;

4) кәсіптік мұ қамтамасыз ету білім алушыларды ынталандыру, тәрбиелеу азаматтардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау мәселелерін

шығармашылықпен шешу рухында қамтамасыз ету құқықтық тәртіп ережелері және қазіргі жағдайдағы қылмысқа қарсы күрес;

5) іс-шараларды жүзеге асыру білім алушылар мен қызметкерлердің кәсіби даярлығын, қызметтік-жауынгерлік іс-қимылдарының тиімділігін арттыру, дене бітімін жетілдіру бойынша;

6) ішкі істер органдарының қызметін жетілдірудің өзекті мәселелері бойынша ғылыми зерттеулерді ұйымдастыру және жүргізу, ғылыми зерттеулердің нәтижелерін оқу процесі мен тәжірибеге енгізу;

7) заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілердің жобаларын әзірлеуге қатысу;

8) норма шығармашылық және құқық қолдану қызметін жетілдіру жөнінде ұсыныстар әзірлеу;

9) ішкі істер органдарының жеке құрамы мен халық арасында заңдық және басқа да ғылыми білімдерді тарату;

10) Қазақстан Республикасының және шет мемлекеттердің жоғары оқу орындарымен, ғылыми-зерттеу мекемелерімен, ғылыми және ғылыми-техникалық қоғамдарымен ынтымақтастықты нығайту және дамыту;

11) ҚР ІІМ ЖОО оқу және материалдық-техникалық базаны дамыту және жетілдіру.

Білім беру саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі принциптері мыналар болып табылады:

1) баршаның сапалы білім алуға құқықтарының теңдігі;

2) білім беру жүйесін дамытудың басымдығы;

3) әрбір адамның интеллектуалдық дамуын, психофизиологиялық және жеке ерекшеліктерін ескере отырып, халықтың барлық деңгейдегі білімге қолжетімділігі;

4) білім берудің зайырлы, гуманистік және дамытушылық сипаты, азаматтық және ұлттық құндылықтардың, адам өмірі мен денсаулығының, жеке тұлғаның еркін дамуының басымдығы;

5) адамның құқықтары мен бостандықтарын құрметтеу;

6) жеке тұлғаның білімділігін ынталандыру және дарындылығын дамыту;

7) деңгейлерінің сабақтастығын қамтамасыз ететін білім беру процесінің үздіксіздігі;

8) оқытудың, тәрбиелеудің және дамытудың бірлігі;

9) білім беруді басқарудың демократиялық сипаты, білім беру жүйесі қызметінің ашықтығы;

10) меншік нысандары, оқыту және тәрбиелеу нысандары, білім беру бағыттары бойынша білім беру ұйымдарының алуан түрлілігі.

Әдістеме – жол, таным тәсілі және ілім – теориялық және практикалық іс-әрекетті ұйымдастырудың және құрудың принциптері, нормалары мен тәсілдерінің жүйесі, сондай-ақ шынайы білімге және оңтайлы практикалық нәтижеге жету жолдары туралы ілім.

Кең мағынада әдістеме теориялық және практикалық іс-әрекетті құрудың принциптері мен тәсілдерінің жүйесі, сондай-ақ осы жүйенің ілімі ретінде түсіндіріледі

Жоғары мектеп педагогикасының жетекші әдістемелік ережелеріне келесілерді жатқызуға болады.

1. Педагогикалық зерттеулерді уақытша контексте қарастыру қажет; тарихи көзқарас олардың өзектілігін, уақтылығын және жоғары білім беруді дамыту қажеттілігін анықтауға мүмкіндік береді, ережелерді, категорияларды, тұжырымдарды түсіндіруді дұрыс талдауды жүзеге асыру.

2. Жоғары мектептің педагогикалық үдерісіне жүйелі-құрылымдық көзқарас ықпал етеді көпмәтіндік бұл процесті қабылдау және талдау объективті нәтиже алу үшін алғышарттар жасайды.

3. Жоғары оқу орны жағдайындағы кәсіптік даярлық маман тұлғасын қалыптастырудың бүкіл үдерісінің жүйе құраушы элементі болып табылады.

4. Тұлғаның дамуының қайнар көзі білім алушының ішкі және сыртқы факторлар болып табылады: тұқым қуалаушылық, қоршаған орта, тәрбие, кәсіптік оқыту, өзін-өзі тәрбиелеу, өзін-өзі тәрбиелеу.

5. Тұлғаның кәсіби қалыптасуындағы шешуші рөл білім алушының таным, белсенділік, қарым-қатынас ойнайды.

6. Тәрбие және кәсіптік даярлық процесінің өнімділігі білім алушының оның белсенділігімен анықталады, бұл әсіресе өзін-өзі тәрбиелеу және өзін-өзі тәрбиелеу үшін маңызды.

7. Студент жастарды оның даму серпінінде зерделеп, ұдайы өзгерістерге, алға қарай ілгерілемелі қозғалыстарға талдау жасау қажет.

8. Дүниетанымдық ұстанымды, құндылық бағдарын, мотивациялық көзқарасын қалыптастыруда болашақ маманның салалары жеке және қоғамдық мүдделердің, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтардың үйлесімділігі маңызды.

9. Тұлғаны тәрбиелеу, оқыту, қалыптастыру үшін ең қолайлы орта білім алушының болып табылады ұжымдық қатынастар. Университет жағдайында студенттер ұжымы осындай ортаға айналады.

10. Жоғары мектеп педагогикасын дамытудың маңызды әлеуеті мен нәрлі негізі ЖОО-ның бүкіл тыныс-тіршілігі атқаратын практика болып табылады.

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Нормативтік құқықтық актілер: 1,2,3

Негізгі әдебиеттер: 13, 14, 15, 16, 17, 18,19, 20.

Қосымша әдебиеттер: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,

35.

№ 2 тақырып бойынша семинар сабақ.

Сұрақтар:

- Жоғары мектеп педагогикасының пәні мен міндеттері.
- Педагогиканың әдістері. Негізгі педагогикалық категориялар.
- Педагогикалық ғылымдар жүйесі. Педагогиканың басқа ғылымдармен байланысы.
- Қазақстан Республикасының жоғары кәсіптік білім беру жүйесі.

Тапсырмалар:

1. Дәріс және семинар сабақтарының конспектiлерiн дайындау.
2. Семинар сабағының сұрақтарына жауаптардың қысқаша мазмұны.
«Жоғары мектеп педагогикасының пәні, міндеттері мен әдістері» тақырыбындағы №2 семинарлық тапсырманы орындау үшін жоғары мектеп педагогикасының пәнін, міндеттері мен зерттеу әдістерін анықтауға ерекше назар аудару қажет.

Магистранттардың оқытушымен өзіндік жұмысы.

Тапсырма 1. Сіздің ойыңызша, университеттің педагогикалық үдерісінде кездесетін ең маңызды мәселелерді талдаңыз.

Тапсырма 2: Сұрақтарға жауаптар дайындау:

1. Педагогикалық ғылымның пәні. Оның негізгі категориялары.
 2. Педагогиканың әдістері.
 3. Педагогикалық ғылымдар жүйесі және педагогиканың басқа ғылымдармен байланысы.
 4. Орын ЖОО қазақстандық білім беру кеңістігінде.
2. МОӨЖ өткізу нысаны: *зерттеу нормативтік-құқықтық актілерді бекіту; сұрақтар-жауаптар.*

№2 тапсырма бойынша магистранттардың өзіндік жұмысы.

«Педагогиканың әдіснамасы. Педагогиканың негізгі категориялары» әдебиеттерін зерттеңіз

2). Жоғары оқу орындарының ерекшеліктерімен арнайы ҚР ПМ жүйесінің оқу орындарымен танысыңыз.

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Нормативтік құқықтық актілер: 1,2,3

Негізгі әдебиеттер: 13, 14, 15, 16, 17, 18,19, 20.

Қосымша әдебиеттер: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35.

35.

ТАҚЫРЫП 3. ЖОҒАРЫ МЕКТЕП ДИДАКТИКАСЫНЫҢ НЕГІЗДЕРІ.

Жоғары мектеп дидактикасы туралы жалпы түсінік. Университеттегі оқу процесі, оның құрылымы. Университеттік дидактиканың принциптері. Оқытудың қозғаушы күштері. Жоғары мектепте оқыту әдістері. Жоғары оқу орындарындағы мұғалімнің дидактикасы мен педагогикалық шеберлігі.

Тақырып 3. Жоғары мектеп дидактикасының негіздері.

Дәріс жоспары:

1. Жоғары мектеп дидактикасы туралы жалпы түсінік.
2. Университеттегі оқу процесі, оның құрылымы. Университеттік дидактиканың принциптері. Оқытудың қозғаушы күштері.
3. Жоғары мектепте оқыту әдістері.
4. Жоғары оқу орындарындағы мұғалімнің дидактикасы мен педагогикалық шеберлігі.

Дәріс тезистері:

Дидактика – оқыту және тәрбиелеу, олардың мақсаттары, мазмұны, әдістері, құралдары, ұйымдастырылуы, қол жеткізген нәтижелері туралы ғылым.

Қазіргі түсінікте дидактика білім беру мен оқыту мәселелерін зерттейді, бұл теориялық және сонымен бірге нормативті-қолданбалы ғылым.

Жоғары мектеп дидактикасы – жоғары білім, жоғары мектепте оқыту туралы ғылым. Ол педагогикалық білімнің қарқынды дамып келе жатқан саласы болып табылады

Жоғары білім беру саласындағы дидактикалық зерттеулердің қажеттілігі қазіргі заманғы жоғары мектепте жинақталған проблемалардан туындайды, атап айтқанда: жоғары мектеп құбылысын дидактикалық зерттеу; жоғары оқу орындарындағы оқу процесінің заңдылықтарын анықтау; жоғары білім беру теориясын одан әрі дамыту; білім беру технологияларын модельдеу, жобалау, жобалау және енгізу; педагогикалық құралдарды жетілдіру және т.б.

Жоғары мектеп дидактикасының объектісі – оқытудың нақты процестері. Олар заңдылықтар, оның әр түрлі жақтары арасындағы байланыстар туралы білім береді, оқу процесінің құрылымдық және мазмұндық элементтерінің маңызды сипаттамаларын ашады.

Дидактика пәні – оқыту адамды тәрбиелеу мен тәрбиелеу құралы ретінде. Бұл білім алушылардың білім мазмұнын және білім беру іс-әрекетінің түрлерін мұғалімнің ұйымдастыруымен меңгеруін қамтамасыз ететін олардың бірлігіндегі оқыту мен оқыту; қарым-қатынас жүйесі: мұғалім – білім алушы, білім алушы - мазмұнды тәрбиелік ақпарат, білім алушы - басқа білім алушылар.

Бұл қатынастардың әртүрлілігі оқытудың мәнін құрайды. Алынған теориялық білім білім беру мазмұнын өзгермелі мақсаттарға сәйкестендіруге, оқыту принциптерін белгілеуге, оқытудың оқыту әдістері мен құралдарының

оңтайлы мүмкіндіктерін анықтауға, жаңа білім беру технологияларын құрастыруға мүмкіндік береді. Бұл дидактиканың нормативтік-қолданбалы конструктивтік функциясынан тұрады.

Кейбір зерттеушілер дидактиканы келесіге бөледі: *жалпы және жеке*.

Жалпы дидактика білім алушыларды барлық оқу пәндері бойынша және оқытудың барлық деңгейлерінде қандай мақсаттармен, немен және қалай оқыту керек деген сұрақтарға жауап береді.

Жеке дидактикалар немесе, олар қалай аталады, пәндік әдістемелер нақты білім беру пәндерін оқыту теориясын дамытады. Олар жекелеген пәндер бойынша оқыту үдерісін немесе оқыту деңгейін зерттейді. Бұл даулы мәлімдемені көпшілік қолдайды.

Жалпы дидактика жеке дидактиканың теориялық негізін құрайды, сонымен бірге олардың зерттеу нәтижелеріне негізделеді.

Дидактикада оқыту үдерісінің мәні, оның заңдылықтары; білім беру мазмұнының көлемі мен құрылымы; оқытудың әдіс-тәсілдерін, құралдары мен ұйымдастырушылық формаларын қолдану және жетілдіру жолдары; педагогикалық іс-әрекеттің тәрбиелік әсерінің ерекшеліктері көрініс табады. үдерісі; даму тенденциялары мен перспективалары; оқыту үдерісін жүзеге асыру шарттары; тәрбиелік, тәрбиелік және дамытушылық функциялардың мазмұны.

Жоғары оқу орындарындағы заманауи білім беру үдерісінің анықтаушылары ғылыми-техникалық ақпараттың көшкін тәрізді өсуі, оқу үдерісін компьютерлендіру және ақпараттандыру, мәдени-танымдық қызығушылықтар мен қажеттіліктерді қанағаттандыру болып табылады білім алушылардың, олардың шығармашылық күштері мен қабілеттерін дамыту.

Бұл процестің қозғаушы күштері келесі қайшылықтарды шешу болып табылады:

- білім беру мазмұны мен білім беру технологияларының қоғамдық және мәдени талаптарға, ғылымның даму деңгейіне сәйкес келмеуі;
- білім берудің мазмұны мен технологиясын жаңартудың әзірленген және тиімді тетіктерінің болмауы;
- білім берудің өзгерген парадигмасы жүйесінің әлсіз сәйкестігі (осының салдарының бірі ретінде);
- білім алушылардың денсаулық жағдайының күрт нашарлауы;
- демократияландыру процесінің қамтамасыз етілмеуі, ізгілендіру қағидаттарын іске асыру, ұлттық құндылықтарды және мәдениеттілікке сәйкестік білім беру;
- қазіргі әлемдегі білімнің өсу қарқыны мен оны жеке тұлғаның игеруінің шектеулі мүмкіндіктері арасындағы қарама-қайшылық.

Бүгінгі таңда ғылыми дидактика ілімді дидактикаға жаңа әдістемелік мәселелер туғызатын адамның өмір сүру тәсілі ретінде түсінеді:

- білім берудегі дағдарыстық құбылыстарды талдау, дағдарыстан шығудың себептері мен әдістері;

- сөздің кең мағынасында мәдениетке қосылатын адамның іс-әрекетін анықтау және түсіну;
- білім беруді дамытудың неғұрлым жалпы заңдылықтары;
- білім беру және тәрбие іс-әрекетінің іргелі технологиялық мәселелерін жүзеге асыру.

Жоғары білімнің мазмұнын анықтауда дидактика оқыту мен тәрбиелеу міндеттерінің біртұтастығына, жан-жақты дамыған, диалектикалық тұрғыдан ойлайтын мамандарды даярлау жолдарын белгілеуге негізделеді. Олардың ғылыми ой-өрісі ғана емес, сонымен бірге алған білімдерін шығармашылықпен, ұтымды пайдалана отырып, үздіксіз жетілдіре білуі керек.

Білім беру мазмұны бойынша қазіргі дидактика адамзаттың объективті тәжірибесі элементтерінің мемлекет пен қоғам арнайы тандап алған және мойындаған жүйесін түсінеді, ассимиляция белгілі бір саладағы табысты іс-әрекет үшін қажет - бұл білім беру мекемесі ұмтылатын түпкілікті нәтиже, білім, білік, дағды, жеке қасиеттер категорияларында көрініс табатын деңгей мен жетістіктер.

Әдіснамалық негіздермен нысаналы мақсаттар білім берудің мазмұны әлеуметтік және мемлекеттік тапсырыстардан, білім беру стандарттарынан, жоғары білімі бар мамандарға деген қажеттіліктерді маркетингтік зерттеу нәтижелерінен тұрады.

Ю.К. Бабанскийдің пайымдауынша, білім беру мазмұны – бұл білім алушылардың ақыл-ой және дене қабілеттерін жан-жақты дамытуды, олардың дүниетанымын, адамгершілігі мен мінез-құлқын қалыптастыруды, қоғамдық өмірге дайындықты қамтамасыз ететін ғылыми білімдер, дағдылар жүйесі. өмір және еңбек.

Сонымен, білім беру мазмұны – бұл жеке тұлғаның қасиеттері мен қасиеттерінің прогрессивті өзгеру процесінің мазмұны, оның қажетті шарты арнайы түрде ұйымдастырылған іс-әрекет болып табылады.

Мұндай модельде түлектерді даярлаудың мақсаттары, мазмұны мен нәтижелері кәсіби қызметтегі өзгерістерді ескере отырып, интеграцияланған және интеграцияланған түрде тұжырымдалады және оларды қолданудың тар кәсіби саласымен шектелмейді. Мұндай модельге мыналар кірмейді білім, білік және дағдылар жүйесімен анықталатын түлектің кәсіби біліктілігі ғана емес, сонымен қатар қазіргі заманғы халықаралық тәжірибеде негізгі құзыреттер ретінде анықталатын негізгі тұлғалық қасиеттер мен жүйелі түрде қалыптасқан әмбебап дағдылар мен қабілеттер.

Педагогикалық ғылымда құзыреттілік білім мен тәжірибенің бірлігі, түлектің қалыптасқан жағдайда әрекет етуге және кәсіби, әлеуметтік және тұлғалық мәселелерді шешуге қабілеттілігі мен дайындығы ретінде қарастырылады. Көптеген зерттеушілер «құзыреттілік» және «құзыреттілік» категорияларын ажыратады. Құзыреттілік өзекті тұлғалық қасиет ретінде, «іс-әрекеттегі құзыреттілік» ретінде түсіндіріледі. Құзыреттілік өзінің ең жалпы түрінде теориялық және практикалық мәселелерді шешуге қажетті білім мен

тәжірибені, ал құзыреттілік кәсіби, әлеуметтік және тұлғалық мәселелерді шешу үшін білім мен тәжірибені қолданудың айқын қабілетін білдіруі керек.

Әдебиеттерді талдау көрсеткендей, әзірге білім беру тәжірибесінде мектеп пен университет түлектерінің құзыреттіліктерін, оның ішінде негізгі құзыреттіліктерді жіктеудің бірыңғай тәсілі жоқ.

Жоғары мектепте оқыту келесідей болуы керек ғылымның мәнін, оның нәтижелерін, нәтижелерін, заңдар, өзара байланыстар, заңдылықтар, объективті әлем мен еңбек практикасы арасындағы гносеологиялық байланыс түріндегі тұжырымдарды ашуға негізделген.

Оқу процесі – бұл белгілі бір принциптерді ғылым мен техниканың белгілі бір даму деңгейіне және қазіргі оқытудың міндеттеріне тұрақты және шыдамдылықпен бейімдеу: білім беру пәндерінің мазмұнын және оқытудың басқа түрлерін анықтау ғылымның объективті заңдылықтары негізінде жүзеге асырылады. тиісті фактілерге сүйене отырып; жоғары оқу орнының оқу-тәрбие процесінің ғылымның мазмұнымен, оның әдістерімен және техникасымен ғана емес, сонымен бірге өндіріспен, адамзат мәдениетімен және оның әлеуметтік қатынастарымен байланысы.

Білім беру мазмұнына қойылатын тағы бір талап – ағымдағы және перспективалық міндеттерді үйлестіру. Бұл жерде теориялық жалпы ғылыми дайындықтың рөлін арттыруға басымдық беріліп, эмпириктер екінші орынға шығады. Ғылымдар тоғысында көбірек жаңалықтар ашылуда. Сондықтан жалпы іргелі пәндерді оқытуға баса назар аудару қажет.

Бүгінде гуманитарлық ғылымдарға үлкен рөл бөлінуде. Ғылымдағы интеграция әлемнің жаңа, неғұрлым заманауи бейнесін жасауды білдіреді. Жалпы кәсіптік білім берудің мазмұны жүйелі білім беру тұжырымдамасына негізделеді.-әрекеттік тәсіл. Жүйе объектінің іс-әрекетін, құрылымы - дискреттілігін, өзара байланыста және өзара байланыста болатын бөліктерінің жинақталуын, соның арқасында олар тұтастықты қалыптастырады.

Білім беру материалын таңдау критерийлерінің бірі тұлғаның интеллектуалдық қабілетін дамытуға және іс-әрекеттің негізгі түрлерін жүзеге асыруға қажетті біліктілік дағдыларын қалыптастыруға қажетті іс-әрекет түрлерінің толықтығы мен жүйелілігі болып табыладыоның әртүрлі деңгейлеріндегі мүмкіндігі қиындықтар. Пәнді емес, мамандықты оқыту керек.

Жоғары мектептегі білім берудің мазмұны парасаттылықты қамтамасыз етуі керек; іс-әрекеттің салдарын болжай білу, маңыздысын кездейсоқтан немесе маңыздысыздан ажырата білу; ең тиімді шешімді таңдау. Бұл тәсілдерді жүзеге асыру адамның руханилығы мен шығармашылық болмысын дамытуға бағытталған жаңа білім беру парадигмасын әзірлеуді талап етеді. Білім жалпыадамзаттық құндылықтармен сусындауы керек.

Оқу материалының мазмұнын және оны ұйымдастыруды таңдау кезінде жоғары кәсіптік білім беруді дамытудың келесі принциптерін ескерген жөн:

– *білім берудің тұлғалық бағдары* (принцип мүмкін болатын анықтауды болжайдыөзін-өзі тәрбиелеу және өздігінен білім алу үшін күтіп-бағу мазмұны);

– *ізгілендіру* (қағидат саладағы білімді интеграциялау үрдістерін айқындайды). адам танымының теориялық конструкциялардың құндылық негіздерін негіздеу және негіздеу, оқу материалының диалогтылығы, бағдарлануы білім алушылардың әртүрлі көзқарастарды, ұстанымдарды, тұжырымдамаларды салыстыру үшін);

– *негіздеу* (принцип оқу материалының кәсіби міндеттерді шешудің негізі ретінде ғылыми пәннің «өзегі» төңірегінде шоғырлануын және ғылыми-зерттеу қызметін жандандыруды көздейтін мазмұнды «проблемалық құрастыруды» анықтайды);

– *практикалық-бағдарланушылық* (принцип ғылым мен практиканың әдіснамалық байланысын жүзеге асыруға бағытталған).

Дидактиканың маңызды мәселелерінің бірі - мәселе *оқыту әдістерінің* - теориялық тұрғыдан да, тікелей практикалық тұрғыдан да өзекті болып қала береді. Оның шешіміне байланысты оқу процесінің өзі, оқытушының іс-әрекеті және т.б. білім алушылардың, демек, жалпы жоғары оқу орнындағы оқытудың нәтижесі де.

Біздің қоғам дамуының қазіргі кезеңінде қораптан тыс ойлайтын шығармашылық адамдарға деген әлеуметтік қажеттілік бұрынғыдан да арта түсті тұлғаларда. Маманның шығармашылық белсенділігі мен дамыған техникалық ойлау қабілетіне, техника мен технологияны құрастыра, бағалай, ұтымды пайдалана білуге деген қажеттілік тез артып келеді. Бұл мәселелерді шешу көп жағдайда болашақ мамандарды даярлаудың мазмұны мен технологиясына байланысты.

Әдіс - белгілі бір мақсатқа жетуге бағытталған іс-әрекет тәсілі.

Оқыту әдісі: смұғалім (мұғалім) мен оқушылардың бірізді, өзара байланысты іс-әрекеттерінің тарихы (білім алушылардың) білім беру мазмұнын меңгеруді қамтамасыз ететін.

Оқыту әдісі 3 белгімен сипатталады: білдіреді *оқыту мақсаты; меңгеру тәсілі, оқыту субъектілерінің өзара әрекеттесу сипаты*.

Педагогикалық үдерісте оқытудың инновациялық әдістері олар оқыту мен тәрбиелеудің мақсаттарына, әдістеріне, мазмұны мен формаларына, мұғалім мен оқушының бірлескен іс-әрекетіне жаңалықтар енгізуді көздейді. Бұл инновациялар арнайы жобаланған, әлдеқашан әзірленген немесе педагогикалық бастаманың арқасында қайта пайда болуы мүмкін.

Қазіргі кезеңдегі жоғары оқу орнының басты міндеті - әлемде болып жатқан өзгерістерге стандартты емес, икемді және уақтылы әрекет етуге қабілетті мамандарды даярлау. Сондықтан дайындық үшін білім алушылардың болашақта кәсіби қызметке және пайдаланылады ЖОО-да оқытудың инновациялық әдістері.

Бүгінгі таңда ең көп сұранысқа ие болғандардың қатарында оқытудың заманауи әдістерін меңгеру бөлуге болады:

- Дәріс
- Семинар
- Өзіндік жұмыс оқытушының оқытушының басшылығымен
- Өзіндік жұмыс оқытушының
- Тренинг Өткізу
- Интерактивті оқыту
- Модульдік оқыту
- Қашықтықтан оқыту
- Құндылықты бағдарлау
- Кейс-стади,
- Коучинг Қызметі, Воркшоп және басқа

Интерактивті іс-шараларға имитациялық және рөлдік ойындар, жағдайларды модельдейтін пікірталастар кіреді. Мен тұжырымдаманың өзін нақтылағым келеді. «Интерактив» сөзі бізге ағылшын тілінен *«interact»* сөзінен келген. «*Inter*» – бұл «өзара», «*act*» – әрекет ету. Интерактивті – бір нәрсемен (мысалы, компьютермен) немесе біреумен (адаммен) өзара әрекеттесу немесе сөйлесу, диалог режимінде болу мүмкіндігін білдіреді. Демек, интерактивті оқыту, ең алдымен, интерактивті оқыту болып табылады. логикалық оқыту, оның барысында оқытушының өзара іс-қимылы жүзеге асырылады және білім алушының.

Воркшоп (*«workshop» ағылшын тілінен. «шеберхана»*) — бұл қатысушыларға білім алуға және белгілі бір дағдыларды қалыптастыру үшін оларды тәжірибеде бірден қолдануға көмектесетін оқыту іс-шарасының форматы.

Интерактивті оқыту танымдық іс-әрекетті ұйымдастырудың ерекше формасы екенін мойындау керек. Ол өте нақты және болжамды мақсаттарды көздейді. Осындай мақсаттардың бірі оқытудың қолайлы жағдайларын жасау болып табылады, оларда білім алушы өзінің табыстылығын, интеллектуалдық қабілетін сезінеді, бұл оқу процесінің өзін өнімді етеді.

Дидактикада оқыту процесінің мәні, оның заңдылықтары көрініс табады;

- білім беру мазмұнының көлемі мен құрылымы;
- оқытудың әдістерін, құралдарын және ұйымдастырушылық формаларын қолдану және жетілдіру жолдары;
- педагогикалық процестің білім алушыларға тәрбиелік ықпалының ерекшеліктері;
- даму үрдістері мен перспективалары;
- оқыту үдерісін жүзеге асыру шарттары; білім мазмұны тәрбиелік және дамытушылық функцияларды, тәрбиелік.

Дидактика философиялық жалпы ғылыми және жеке ұғымдарды қамтиды.

Дидактика үшін «жалпы және дара», «мәні мен құбылысы», «қарама-қайшылық», «байланыс» және т.б. сияқты философиялық категориялардың

маңызы зор. Пайдаланылатын жалпы ғылыми ұғымдардың ішінде дидактикамен, мыналар: «жүйе», «құрылым», «функция», «элемент».

Дидактика педагогикалық пән ретінде педагогиканың жалпы ұғымдарымен жұмыс істейді: «*тәрбие*», «*білім беру*», «*педагогикалық үдеріс*», «*педагогикалық іс-әрекет*», «*педагогикалық сана*» және т.б.

Арнайы дидактикалық түсініктерге мыналар жатады: «*білім*», «*тәрбие*», «*оқыту процесі*», «*оқу пәні (пәні)*», «*білім беру мазмұны*», «*оқыту әдісі*» және т.б.

Жоғары мектеп дидактикасының маңызды міндеті дидактикалық процестің барлық буындарын жүзеге асыру бойынша практикалық ұсыныстарды теориялық негіздеу және әзірлеу болып табылады. Бұл ретте ЖОО-да оның ерекшеліктерін нақты көрсету қажет:

- жоғары оқу орындары белгілі бір мақсатқа ие бола отырып, оны жүзеге асыру барысында мамандарды (бакалаврларды, магистрлерді) кәсіптік даярлауды жүзеге асырады.;

- ЖОО-ға педагогикалық үдеріс субъектілерінің кең ауқымды өзара іс-қимылы тән;

- ЖОО-ның педагогикалық үдерісі оқытушылардың ғылыми зерттеулерімен байланысты және білім алушылардың.

Кәсіби дайындықтың өнімділігіне тікелей немесе жанама әсер ететін зерттеулер университет жұмысының маңыздылығын анықтайды;

- жоғары оқу орындарында өзіндік жұмыстың үлесі айтарлықтай артып келеді білім алушылардың, олардың өзін-өзі тәрбиелеуі мен өзін-өзі тәрбиелеуі оқу-тәрбие процесінің белгілі бір құрылысын талап етеді;

- студенттік шақ тәрбиенің көптеген мәселелерін негізінен болашақ мамандарды оқыту, кәсіби даярлау үдерісінде шешуге мүмкіндік береді;

- оқу және өндірістік тәжірибелер білім алушылардың жас мамандардың толыққанды кәсіби қалыптасуына бағытталған.

Дидактикалық зерттеулердің мазмұны үнемі дамып отырса да, дидактикалық жүйенің құрылымдық компоненттері өзгеріссіз қалады және мыналарды білдіреді:

1. Білім беру мен оқытудың мақсаттары.
2. Оқытудың мазмұны (менгерілетін теориялар, заңдар, құбылыстар, ұғымдар, фактологиялық материалдар).
3. Оқыту әдістері (оқыту және оқу әдістері).
4. Дидактикалық оқыту құралдары (кітаптар, оқу құралдары, компьютерлік оқыту бағдарламалары және т.б.).
5. Оқыту нәтижелерін бақылау және бағалау әдістері.
6. Оқыту нәтижелері (бұл қол жеткізген білім, білік, танымдық және шығармашылық іс-әрекеттегі тәжірибе білім алушылар оқытуда).
7. Оқыту – оқытушының қызметі.
8. Оқу-жаттығу немесе оқу-жаттығу қызметі білім алушылардың.
9. Оқытуды ұйымдастыру формалары (дәріс, семинар және т.б.).

10. Оқытудың белгілі бір стратегиясын белгілейтін дидактикалық принциптер.

11. Жалпы оқу үдерісін сипаттайтын дидактикалық жағдайлар.

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Нормативтік құқықтық актілер: 1,2,3

Негізгі әдебиеттер: 13, 14, 15, 16, 17, 18,19, 20.

Қосымша әдебиеттер: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,

35.

№ 3 тақырып бойынша семинар сабақ.

Сұрақтар:

- Жоғары мектеп дидактикасы туралы жалпы түсінік.
- Университеттегі оқу процесі, оның құрылымы.
- Университеттік дидактиканың принциптері. Жоғары оқу орындарындағы мұғалімнің дидактикасы мен педагогикалық шеберлігі.
- Жоғары мектепте оқыту әдістері.

Тапсырмалар:

1. Дәріс және семинар сабақтарының конспектілерін дайындау.
2. Семинар сабағының сұрақтарына жауаптардың қысқаша мазмұны.

Магистранттардың оқытушымен өзіндік жұмысы.

1. Тапсырма: Дидактикалық жүйенің құрылымдық компоненттерін атаңыз мысалдар келтіріңіз. *Сұрақтарға жауап беріңіз:*

- 1) Құзыреттілік дегеніміз не және оның құрамдас бөліктері?
- 2) Заманауи полиция қызметкері қандай құзыреттерге ие болуы керек? атаңыз. Неге екенін түсіндіріп беріңіз?

2. *МОӨЖ өткізу нысаны: сұрақ-жауаптар.*

Магистранттардың өзіндік жұмысы № 3.

Тапсырма 1. Оқу бағдарламасын зерделеу және талдау. Мысалы бакалаврды даярлау бағыты бойынша.

Тапсырма 2. Кез келген пән бойынша оқу бағдарламасын талдаңыз, келесі сұрақтарға назар аударыңыз: бағдарламаға қандай бөлімдер кіреді; әр бөлімнің мазмұны.

Тапсырма 3. Білім алушылар кез келген пәндер бойынша әдістемелік нұсқауларды талдаңыз және әдістемелік нұсқауларды әзірлеу кезінде сақталуы тиіс талаптарды талқылауға дайындалыңыз.

МОӨЖ өткізу нысаны: сұрақтарға жауаптар дайындаңыз.

Орындауға арналған әдістемелік ұсынымдар: Дәріс сабақтарына және МОӨЖ-ге дайындалу үшін «Жалпы білім беретін пәндері» кафедрасында тиімді берілген консультациялар, ұсыныстарды пайдалану.

Өз бетінше оқу үшін келесі сұрақтар ұсынылады:

1. Дидактика дегеніміз не? Оның тақырыбы қандай?

2. Дидактиканың функцияларын және оқыту теориясының маңызды сұрақтарын атаңыз.

3. Оқыту үдерісінің құрылымы қандай? Оқыту және оқыту дегеніміз не?

4. Оқыту принциптері дегеніміз не? Оқытудың принциптерін атаңыз.

5. Қандай білім беру мазмұнын таңдауда теориялар шешуші болып табылады ма?

6. Арнайы білім беруде жоғары білімнің мазмұнын таңдау принциптерін сипаттаңыз.

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Нормативтік құқықтық актілер: 1,2,3

Негізгі әдебиеттер: 13, 14, 15, 16, 17, 18,19, 20.

Қосымша әдебиеттер: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,

35.

ТАҚЫРЫП 4. ЖОҒАРЫ МЕКТЕПТЕ ОҚУ ҮДЕРІСІН ҰЙЫМДАСТЫРУ ФОРМАЛАРЫ.

Заманауи жоғары оқу орнындағы оқу процесі. Университеттегі дәрістің рөлі мен орны. Университеттік білім беру жүйесінде дәріс формасын дамыту. ЖОО-да дәріс мәтіндерінің жаңа дайындығы, дәрістің құрылымы, дәріске қойылатын талаптар. Дәрістің сапасын бағалау. Семинарлық (практикалық) сабақтардың мақсаты, құрылымы, түрлері. Семинарлық сабақтардың нысандары.

Тақырып 4. Жоғары оқу орындарындағы оқу үдерісін ұйымдастырудың формалары.

Дәріс жоспары

1. Заманауи жоғары оқу орнындағы оқу процесі.
2. ЖОО-ғы дәрістің рөлі мен орны. Университеттік білім беру жүйесінде дәріс формасын дамыту.
3. Дәріс мәтіндерін дайындау негіздері, дәріс құрылымы, дәріске қойылатын талаптар. Дәрістің сапасын бағалау.
4. Мақсаты, құрылымы, түрлері семинарлық (практикалық) сабақтар. Семинар сабақтардың нысандары.

Дәріс тезистері

Оқытудың ғылыми мазмұны, жаңа міндеттерді іздеу, тұжырымдау және шешу, ғылым мен техниканың дамуының оңтайлы бағыттарын таңдау, ғылым әдістерін кеңінен қолдану жоғары оқу орындарында оқытудың және белгілі бір пәнді оқытудың негізі болып табылады.

Университетте оқыту – танымдық іс-әрекетті ұйымдастыру және басқару жүйесі білім алушылардың олармен сәйкес пәндерді оқу кезінде. Зерттеуде ғылыми ақпарат көздеріне өз бетінше жүгінуді қоса алғанда, білімді өз бетінше меңгеру басым болады. Сондықтан университеттің оқу-тәрбие жұмысының әдістерінде ең бастысы пән мазмұнын жеткізу емес, пәннің мазмұнын дамыту болып табылады. білім алушылардың өз бетінше білім мен дағдыларды меңгеру қабілеттері мен дағдылары, бұл білімді оқу, ғылыми және кәсіби міндеттерді шешу үшін пайдалану.

Қазіргі жағдайда білім алушылар зерттеудің екі түріне қатысады: *оқу және ғылыми*. Екеуінің ұқсастықтары мен айырмашылықтары бар. Ортақ нәрсе, табиғаты бойынша зерттеудің екі түрі де ғылыми сипатта болады. Бірақ олар университет өмірінде әр түрлі рөл атқарады, ұйымдастыру тәсілдерімен, көзқарастарымен ерекшеленеді білім алушылардың, бұқаралықпен. Оқу және ғылыми жұмыстардың маңыздылығы жүргізілген зерттеулердің тереңдігімен, теориялық материалдар мен практикалық тұжырымдардың салмағымен анықталады.

Университеттегі оқу процесі күрделі құбылыс. Оған қойылатын талаптардың үлкен саны және сипаттамалардың өте үлкен саны бар. Сондықтан қазіргі заманғы университеттің өміріне енетін оқу үдерісінің нақты

дидактикалық көрінісін біртұтас әдістемелік ретінде елестету мүмкін емес іске асыру.

Аудиториялық сабақтардың, өзіндік жұмыстың өзара байланысы білім алушылардың және олардың өндірістік практикасы білім алушылардың жеке басының жан-жақты интеллектуалдық дамуын, олардың дүниетанымын, кәсіби білімін, дағдылары мен дағдыларын қамтамасыз етеді.

Оқу-жаттығудың іс-әрекеті осылайша өзін-өзі өзгертуді, өзін-өзі дамытуды көздейді білім алушының, оны белгілі бір білімге, дағдыларға және дағдыларға ие емес адамнан оларды иеленушіге айналдыру. Бұл тапсырманы оқу іс-әрекетінің пәні танымдық іс-әрекет барысында нақтыланатын, байытылатын немесе түзетілетін дүниенің бастапқы бейнесі болған жағдайда шешуге болады. Кәсіби дайындықтың барлық түрлерін үйлестіру танымдық іс-әрекетке оңтайлы жағдай жасау міндетіне ие болуы керек білім алушылардың.

Соңғысы жағымды эмоционалды ахуал туғызбай, мақсатты қабылдауды ұйымдастырмай және олардың интеллектуалды дамуын белсендірмей мүмкін емес. Қабылдау адамның эмоционалдық жағдайына, алған әсерлері мен қиялына байланысты.

Қабылдауға тән қасиет сыртқы дүниенің заттары мен құбылыстарына қатысты субъективті сәт болып табылады. Сонымен бірге оқу-тәрбие үрдісінде субъективті қабылдау жиірек болады барлығы объективті сипатқа ие болады және бұл қабылдағанның қалай бағаланатынына, қабылдаудың көзқарасы мен бағыты қандай болатынына байланысты.

Дәріс ұйымдастырушылық формалардың бірі және оқыту әдістерінің бірі ретінде мұғалімнің оқу материалын, әдетте, теориялық сипаттағы ауызша жүйелі, дәйекті монологтық баяндауы болып табылады.

Дәстүрлі дәрісонна жоғары мектеп үшін, онда оның негізінде оқу жоспарының көптеген пәндері бойынша курстар құрылады. Дәріс ұйымдастырудың жетекші нысаны болды және болып қала береді жоғары оқу орнындағы оқу процесінің. Оның негізгі функциялар:

- *бағдарлаушы* (проблемада, әдебиетте),
- *түсіндіруші* (ең алдымен ғылымның негізгі ұғымдарын қалыптастыруға бағытталған),
- *сендіруші* (дәлелдемелер жүйесіне назар аудара отырып),
- *жүйелеуші және құрылымдаушы* берілген пән бойынша білімнің барлық жиынтығы,
- *ақпараттық* (қажетті мәліметтерді баяндайды),
- *ынталандырушы* (тақырыпқа деген қызығушылықты оятады),
- *тәрбиелеуші және дамытушы* (құбылыстарға баға береді, ойлау қабілетін дамытады).

Заманауи дидактикалық зерттеулерде дәрістің білім беруді қалыптастыруға арналғаны атап өтіледі. Әдіснамалық, ғылыми кәсіби ойлауды қалыптастыру және дамыту білім алушының және оның жалпы мәдениеті.

Дәрістің мақсаты – кейіннен меңгеру үшін бағдарлы негізді қалыптастыру білім алушылармен оқу материалының

Әрбір дәрісте өзара байланысты төрт оқыту функциясы жүзеге асырылуы керек:

- ақпараттық (қажетті мәліметтерді баяндау),
- ынталандырушы (тақырыпқа қызығушылықты қалыптастыру),
- тәрбиелеуші және
- дамытушылық (құбылыстарды бағалау, ойлауды дамыту).

Кейде бағдарлау (мәселеде, әдебиетте), түсіндіру (ғылымның негізгі ұғымдарын қалыптастыруға бағытталған), сендіру (дәлелдеу жүйесіне баса назар аударатын отырып) сияқты функциялар ажыратылады. Дәріс сонымен қатар осы пән бойынша білімнің барлық жиынтығын жүйелеу және құрылымдау функциясында таптырмас болып табылады. Бұл дегеніміз, дәріс барысында білім жүйесі қалыптасады, зейін, есте сақтау, ойлау, танымдық қызығушылықтар сияқты психикалық процестер дамиды, әртүрлі тұлғалық қасиеттерді тәрбиелеу жүзеге асырылады. білім алушылардың: жауапкершілік, дербестік, бастамашылықтар және басқалар.

Дәрістің функциялары: оқыту міндеттерін тұжырымдау және негіздеу; жаңа білімді жеткізу және меңгеру; интеллектуалдық қабілеттер мен дағдыларды қалыптастыру; әрі қарайғы оқу іс-әрекетін ынталандыру; оқытылатын пәнді басқа пәндермен интеграциялау; теориялық талдауға қызығушылықты дамыту.

Дәріске қойылатын әдістемелік талаптардың бірі – дәріс жоспарын баяндау және оны қатаң сақтау. Жоспарға емтихан билеттерін құрастыруға қызмет ете алатын және семинар сабақтарының тақырыптарына енгізілетін дәрістің негізгі түйінді сұрақтарының атауы енгізіледі. Алдыңғы дәрістің мазмұнын еске түсіру, оны жаңа материалмен байланыстыру, пән бойынша, басқа ғылымдар жүйесіндегі орны мен мақсатын анықтау пайдалы.

Талданатын позициялардың әрқайсысы үшін оны қайталау және интонация арқылы бөліп көрсете отырып, қорытынды жасау керек. Дәріс соңында естігендеріңізді қорытындылау пайдалы. Сондай-ақ, дәріс тақырыбы бойынша негізгі және қосымша әдебиеттер тізімін, егер мүмкін болса, әдебиеттердегі және басқалардағы дәрістер тақырыптарының көрінісі туралы хабарлау пайдалы.

Оқу әдістемесі дәріс барысында оның нақтылығы көзделеді мазмұндаудың құрылымы мен логикасы, дәлелділігі мен дәлелділігі, жаңа түсініктертія және оларды түсіндіру, негізгі ойлар мен тұжырымдарды бөліп көрсету, бекіту тәсілдерін қолдану. Дәріс барысында лектор пән бойынша білімін, өзінің эмоционалдылығын, дауысты, дикцияны меңгергендігін, яғни шешендік өнерін, сөйлеу мәдениетін, коммуникативтік мәдениетін қалыптастыруын, әзіл-оспақ сезімін, тыңдаушыларды босата білуін көрсетуі керек, лектор өзінің сыртқы келбетіне назар аударуы керек.

Дәрістің артықшылықтары: оқытушының аудиториямен шығармашылық қарым-қатынасы, бірлескен шығармашылық, эмоционалды

қарым-қатынас; жалпы негізгі білімді меңгерудің үнемді тәсілі; жақсы түсінілсе және мұқият тыңдалса, ойлау әрекетін белсендіреді, сондықтан оқытушының міндеті - белсенді зейінді дамыту білім алушылардың, лектордың ойынан кейін олардың ойларының қозғалысын ояту.

Дәріске қойылатын талаптар:

1. адамгершілік әдіріс және оқыту спектрлері (дәріскер зерттелушінің мәдени және адамгершілік маңызын атап көрсетеді, аудиториямен және жеке тұлғалармен қарым-қатынастың жағымды үлгілерін көрсетеді білім алушылармен);

2. ғылымилық және ақпараттылық (жарқын, дәлелді мысалдардың, фактілердің, негіздемелердің, құжаттар мен ғылыми дәлелдемелердің жеткілікті санының болуы, эмоционалдылық мазмұндау формалары, тыңдаушылардың ойлау қабілетін жандандыру, ойлануға сұрақтар қою);

3. дәйекті баяндалатын мәселелердің ашылуының нақты құрылымы мен қисыны;

4. әдістемелік өңдеу (негізгі ойлар мен ережелерді шығару, тұжырымдардың астын сызу, оларды әртүрлі тұжырымдарда қайталау; түсінікті және түсінікті тілде баяндау, жаңадан енгізілген терминдер мен атауларды түсіндіру);

5. мүмкіндігінше аудиовизуалды құралдарды пайдалануық дидактикалық материалдардың.

Жылы дәрістерді жеке аспектілерді немесе деңгейлерді ажыратуға болады:

1. *Ұйымдастырушылық деңгей* (сағат саны, дәрістердің, семинарлардың және практикалық сабақтардың арақатынасы).

2. *Дидактикалық деңгей* (дәріс жоспарын әзірлеу, дәріс түрін таңдау (кіріспе, шолу, проблемалық, жалпылама), демонстрациялар, эксперименттер, техникалық құралдарды енгізу, тыңдаушылардың дайындық деңгейін ескеру және т.б.).

3. *Әдістемелік деңгей* (жеке дәрістерді әзірлеу, тәрбиелік және тәрбиелік міндеттерді тұжырымдау, белгілі бір материалды таңдау, логикалық аппаратты анықтау, экспериментті көрсету әдістемесін әзірлеу, көрнекіліктерді, техникалық құралдарды қолдану, тәжірибеден фактілерді енгізу, дәрістердің рефлексиясын ескеру).ций семинарларда және практикалық жұмыстарда және т.б.).

Дәрістің логикалық-педагогикалық құрылымы.

Кіріспе бөлім. Тақырып аталады, тапсырмалар тұжырымдалады, мәселеге қысқаша сипаттама беріледі, сұрақтардың жай-күйі баяндалады, дәріске арналған әдебиеттер аталады, алдыңғы сабақтармен байланыс орнатылады.

Дәріс материалының мазмұны. Оқытушы фактілерді талдайды, ақпаратты жеткізеді, қалыптасқан тәжірибені жинақтайды, өз ұстанымын анықтайды, қалыптасқан тәжірибе мен ғылыми зерттеулерге баға береді,

тәжірибемен, өмірмен байланысын орнатады, даму перспективаларын, мүмкін болатын ғылыми бағыттарды ашады. осы мәселе бойынша шаңғы тебу және т.б.

Қорытынды. Қорытындылар тұжырымдалады, әрі қарайғы өзіндік жұмыстарға нұсқаулар, әдістемелік кеңестер ұсынылады.

Жалпы ретінде **дәріске қойылатын талаптар** келесілерді атауға болады:

- ғылымилық және ақпараттылық, яғни. қазіргі ғылыми деңгейде ашылған белгілі бір ғылыми ақпаратты хабарлау;

- дәлелділік пен дәлелділік, жеткілікті мөлшерде жарқын және сенімді мысалдардың, фактілердің, негіздемелердің болуы, дейінқұжаттар мен ғылыми дәлелдер; презентация формасының эмоционалдылығы; тыңдаушылардың ойлауын белсендіру, олардың алдына ой толғау сұрақтарын қою;

- дәйекті баяндалатын мәселелердің ашылуының нақты құрылымы мен қисыны;

- әдістемелік өңдеу – негізгі ойлар мен ұстанымдарды бөліп көрсету, тұжырымдардың астын сызу, оларды әртүрлі тұжырымдарда қайталау;

- қолжетімді және түсінікті тілде баяндау, барлық жаңадан енгізілетін терминдер мен атауларды түсіндіру;

- мультимедиялық дидактикалық материалдарды пайдалану.

Таңдалған критерийлерге байланысты келесілерді бөлуге болады **дәрістердің түрлері.**

1. Ортақ мақсаттар бойынша: *оқу-әдістемелік, дамытушылық, ағартушылық, тәрбиелеуші, үгіт-насихат.*

2. Ғылыми деңгейі бойынша: *академиялық және танымал.*

3. Дидактикалық тапсырмалар бойынша: *кіріспе, ағымдағы, қорытынды жалпылау, бекіту, шолу, дәріс-консультациялар, визуализация дәрістері (көрнекіліктің күшейтілген элементімен), онлайн дәрістер.*

4. Материалды баяндау тәсілі бойынша: *екілік немесе дәріс-пікірталастар (екі оқытушының диалогы әртүрлі ұстанымдарды қорғайтын тұлғалар), проблемалық, дәріс-конференциялар және т.б.*

Университеттің дәстүрлі дәрісі, әдетте, бірнеше түрге ие ақпараттық дәріс деп аталады.

Кіріспе дәріс жаңа пәнді меңгеруден бұрын, курстың мақсаты мен мақсатымен және осы ғылымның негізгі ғылыми-теориялық ережелерімен таныстырады.

Курсты оқу қорытынды немесе жалпылама дәріспен аяқталады, онда жүйелендіру жүріп жатыр алынған білімдер қорытындыланады, негізгі, маңызды мәселелер айқындалады, олардың теориялық және қолданбалы маңызы атап өтіледі.

Бөледі **шолу дәрістері**, олар материалды өз бетінше оқуға берген кезде міндетті түрде оқылады. Орындалғаннан кейін біраз уақыттан кейін білім алушылармен өзіндік жұмыс бойынша консультациялық дәріс өткізіледі, онда

туындаған мәселелер талқыланады. Шолу немесе орнату дәрістері әдетте оқылады білім алушыларға, сырттай оқу нысаны бойынша білім алушыларға. Шолу дәрістері сонымен қатар пәнаралық сынақтар, мемлекеттік емтихандар алдында өткізіледі, бұл жағдайда мұғалім пәннің орталық мәселелерін талдайды, пәнаралық байланыстарды орнатуға ынталандырады, жаңаларын хабарлайды ғылыми мәліметтер. Шолу дәрісі – білімді жоғары деңгейде жүйелеу.

Аңдатпа мұқият тыңдауға, жазу барысында жақсы есте сақтауға көмектеседі, семинарға, емтиханға дайындық кезінде анықтамалық материалдардың болуын қамтамасыз етеді. *Дәріскердің міндеті* – беруге білім алушыларға мазмұнды конспектілеу мүмкіндігі.

Ақпараттық немесе дәстүрлі дәрістер жоғары оқу орындарында ең көп таралғандарға айналды. Сонымен қатар, әрбір ақпараттық дәріс тақырыптық болып табылады, өйткені онда белгілі бір тақырып бойынша материалдар баяндалады. Ақпараттық дәрістердің сөзсіз артықшылықтарымен қатар бірқатар кемшіліктері де бар. Мұндай дәрістерде оқытушы материалды баяндайды, ал білім алушылар, өкінішке орай, ол пассивті түрде қабылданады, бұл білімді жақсы меңгеруге ықпал етпейді. Кейде дәріскер мәтінді диктант ете бастайды, сол арқылы ынталандырады білім алушылардың сөзбе-сөз айтқанда, айтылғанның бәрін жазып алу тез шаршауға, қызығушылықты жоғалтуға әкеледі.

Университеттік білім беру жүйесінде дәріс формасының дамуы нәтижесінде пайда болды **проблемалық дәрістер** және **дәріс-баспасөз конференциялары**. Олар белсендіруге көмектеседі білім алушылардың дәрісте және сол арқылы материалды пассивті қабылдауды болдырмайды. Проблемалық дәрістің ең қарапайым нұсқасы болып табылады дәріс-әңгіме. Онда дайын ақпаратты жеткізумен қатар, біртіндеп қатысу жүзеге асырылады білім алушылардың талқылауға.

Осылайша, дәріс-әңгіме барысында кері байланыс жүзеге асырылады, білім алушылар олар белсенді жұмыс істейді, ал мұғалімдер материалды жазуға азғырылмайды.

Дәріс-диалог – мазмұны тыңдаушылар дәріс барысында жауап беретін сұрақтар тізбегі арқылы беріледі.

Дидактикалық әдістерді қолдана отырып дәріс (ми шабуылдары, нақты жағдайлар) – тыңдаушылар мәселені өздері тұжырымдап, өздері тырысады оның шешу.

Дәстүрлі емес дәрістер: проблемалық дәріс – теориялық тұжырымдамаларда білдіру арқылы нақты өмірдегі қайшылықтарды модельдеу. Мақсаты – тыңдаушылардың өз бетінше білім алуы.

Интерактивті дәріс. Интерактивті дәріс дәстүрлі дәріс пен тренингтік ойын аспектілерін біріктіреді, қатысушыларды оқу үдерісіне тарта отырып, оқытушы-оқытушының толық бақылауында болады.

Интерактивті дәріс мүмкіндік береді білім алушыларға жеке, жұппен немесе шағын топтарда жұмыс істеу. Осылайша ұйымдастырылған дәріс

оқытушыға қаншалықты жақсы және жылдам екенін түсінуге мүмкіндік береді білім алушылар олар өздері ұсынған оқу материалын меңгереді.

Дәріс сапасын бағалау критерийлері.

Дәріс сапасының мазмұнын талдау мазмұнды, оқу әдістемесін, дәрісті ұйымдастыруды, жұмысты басқаруды бағалауды қамтиды білім алушылардың дәрісте оқытушының лекторлық мәліметтері, дәрістің нәтижелілігі.

1. Дәріс мазмұнын бағалау критерийлері:

- дәрістің тақырыбы мен мазмұнының курстың тақырыптық жоспары мен оқу жоспарына сәйкестігі;
 - ғылымилығы, ғылымның қазіргі даму деңгейіне сәйкестігі;
 - пайдаланылатын ғылыми терминологияның дәлдігі;
 - ақпараттылық, тақырыптың негізгі ұғымдарын ашу, теориялық материалды нақты мысалдармен ұштастыру;
 - теорияның практикамен органикалық байланысы принципін жүзеге асыру, баяндалған теориялық ережелердің практикалық маңызын ашу;
 - пәнішілік және пәнаралық байланыстарды жүзеге асыру;
 - даярлық бейінімен байланыс білім алушылардың, олардың болашақ мамандығы бойынша;
 - дәріс мазмұнының оқулықтың мазмұнымен арақатынасы (оқулықта жоқ материал баяндалады, ерекше күрделі мәселелер түсіндіріледі, оқулық бойынша материалдың бір бөлігін өз бетінше пысықтау тапсырмасы беріледі, оқулық қайта баяндалады және т.б.).

2. Дәріс оқу әдістемесін бағалау критерийлері:

- дәрістің қолданылатын түрінің дидактикалық негізділігі және материалды ұсынудың сәйкес формалары мен әдістері;
 - дәріс мазмұнының құрылымы: жоспардың, ұсынылатын әдебиеттер тізімінің, дәрістің кіріспе, негізгі және қорытынды бөлімдерінің болуы;
 - дәрістің негізгі ережелері мен қорытындыларына аудиторияның назарын аудару;
 - дәстүрлі педагогиканың әдістемелік әдістері мен оқытудың жаңа әдістерінің ұтымды үйлесімі (*проблемалық, бағдарламалық, контекстік, белсенділік және т.б.*);
 - мазмұндаудың қисындылығы, дәлелділігі және дәлелділігі;
 - білім алушылардың дайындығын ескере отырып, материалдың анықтығы мен қолжетімділігі;
 - баяндау қарқынының оны қабылдау және жазбаларды жүргізу мүмкіндіктеріне сәйкестігі білім алушылармен;
 - ойлауды белсендіру әдістерін қолдану білім алушылардың;
 - жабдықты пайдалану ақпаратты бекіту туралы меморандумдар (қайталау, түсінуді, меңгеруді және т.б. тексеруге арналған сұрақтарды қосу, әр сұрақтың соңында, бүкіл дәрістің соңында қорытындылау);
 - тақтадағы жазбаларды пайдалану/экранда, көрнекі құралдардың, презентациялар;
 - үлестірмелі материалдарды дәрістерде қолдану;

- оқытудың техникалық құралдарын пайдалану.

3. Дәрісті ұйымдастыруды бағалау критерийлері:

- дәрістің оқу кестесіне сәйкестігі;
- дәрістің басталу сапасы (*уақыттың кешігуі, дәріскердің аудиторияға кіруі, сәлемдесу, алғашқы сөз тіркестерінің сәттілігі және т.б.*);
- дәрістің аяқталу мерзімі (*сөйлеудің соңы, қоштасу білім алушылармен, қоңырауға қатысты дәрістің аяқталу уақыты*);
- дәрістерге қатысу білім алушылармен;
- дәрістегі тәртіп;
- дәрістерге уақытты ұтымды бөлу;
- дәріс өткізілетін аудиторияның заманауи нормалар мен талаптарға сәйкестігі (*жеткілікті сыйымдылық, техникалық құралдарды пайдалану мүмкіндігі, дизайн және т.б.*);
- қажетті көрнекі құралдар мен техникалық құралдардың болуы.

4. Жұмысқа басшылықты бағалау критерийлері білім алушылардың дәрістерде:

- жүргізілуіне бақылауды жүзеге асыру білім алушылармен дәріс конспектісі;
- көрсету білім алушыларға дәрістің жазбасын жүргізуге көмек көрсету (*дәріс материалының презентациясына екпін түсіру, дауыспен, интонациямен, сөйлеу қарқынымен ең маңызды ақпаратты бөліп көрсету, кестелерді жазу, сызбаларды сызу және т.б. үшін үзілістерді пайдалану.*);
- білім алушылардың конспектілерін қарау (*дейін, кезінде, дәрістен кейін*);
- жабдықты пайдалану зейінді қолдау және шаршауды басу шаралары білім алушылардың дәрістерде (*риторикалық сұрақтар, әзілдер, тарихи экскурсиялар, тамаша адамдардың өмірінен алынған әңгімелер, оқытушының ғылыми-зерттеу, шығармашылық жұмыстарының тәжірибесінен және т.б.*);
- оқытушыға сұрақтар қоюға рұқсат беру (дәріс барысында немесе одан кейін);
- білім алушылардың дәрісте баяндалған материалды аудиториялық және өзіндік жұмыстың басқа түрлерінің мазмұнымен үйлестіру.

5. Оқытушының лекторлық мәліметтерін бағалау критерийлері:

- пәнді білу;
- сенімділік;
- эмоционалдылық, оқу мәнері (*жанды, тартымды, монотонды, қызықсыз*);
- дәріс оқуда тірек материалдарын қолдану дәрежесі (*рефератқа немесе дәріс мәтініне жүгіну, материалды еркін меңгеру*);
- сөйлеу мәдениеті;
- сөйлеу деректері, дикция;
- сыртқы түрі;
- мінез-құлық тәсілі, аудитория алдында өзін ұстай білу;

- студенттің аудиториямен байланыс (*жақсы, жеткіліксіз, жоқ*);
- оқытушының білім алушыларға қарым-қатынасы (*мұқият, орташа талапшыл, немқұрайлы және т.б.*);
- білім алушылардың оқытушыға қарым-қатынасы (*сыйластық, ирониялық, немқұрайлы және т.б.*).

6. Дәрістің нәтижелілігін бағалау критерийлері:

- дәріс жоспарының орындалу дәрежесі (толық, ішінара);
- негізгі мәселелерді қарастырудың толықтығы мен нақтылық дәрежесі, дәріс тақырыбын ашу;
- дәрістің ақпараттық-танымдық құндылығы;
- дәрістің тәрбиелік әсері.

Семинарлық және практикалық сабақтар.

Тәжірибелік, семинарлық сабақтардың маңыздылығы жоғары оқу орнының оқу-тәрбие үрдісінде тәжірибе білімнің қайнар көзі және білімнің дұрыстығын тексеру құралы ретінде қызмет ететіндігімен анықталады. Олар дәрісте басталған жұмысты қисынды түрде жалғастыруда.

Семинардың мақсаты – білім алушылар оқыған әдебиеттерді синтездеу, оны дәріс материалымен байланыстыру, әртүрлі білім көздерін талдау және сыни бағалау қабілеттерін қалыптастыру, білім алушылардың креативтілігі мен ізденіс-зерттеу қабілеттерін дамыту.

Семинарлар ғылыми ойлау мен сөйлеуді дамытады, білім алушылардың білімін тексеруге мүмкіндік береді, жедел кері байланыс құралы ретінде әрекет етеді.

Семинарлар мен басқа да практикалық сабақтар бірнеше маңызды функцияларды орындайды, оларды дәріс түрінде жүзеге асыру мүмкін емес:

- 1) білім алушылардың өзіндік жұмыс нәтижелерін ағымдағы бақылау, олардың бастапқы көздермен жұмыс істеу, Конспектілер жасау және т. б.;
- 2) білім алушылардың ауызша баяндамалармен өз бетінше сөйлеу дағдыларын меңгеруі, өз көзқарасын негіздеу және қорғау;
- 3) білім алушыларды пікірталас жүргізу қағидаларына және серіктесті тыңдай білуге үйрету;
- 4) жекелеген білім алушыларда оқудағы жеке қиындықтарды, олардың ойлауының немесе кейбір ойлау операцияларының мүмкін болатын кемшіліктерін анықтау (талдау, синтездеу, жалпылау, абстракциялау және т. б.);
- 5) бүкіл оқу процесіне оң немесе теріс әсер етуі мүмкін және сондықтан есепке алуды немесе тіпті түзетуді талап ететін білім алушылардың жеке ерекшеліктерін анықтау.

Семинарлық сабақтардың танымдық қызығушылықтарын қалыптастыруда білім алушылардың үлкен мүмкіндіктері бар. Өздеріңіз білетіндей, теориялық субъективті қызығушылық пен объективті жағдайлардың төрт арақатынасы бар:

1) оқу процесінің объективті шарттары, мақсаттары мен міндеттері білім алушылардың субъективті қызығушылығымен, олардың мақсаттары мен міндеттерімен – оқу процесінің оңтайлы жай-күйімен сәйкес келеді;

2) объективті жағдайлар, мақсаттар мен міндеттер білім алушылардың мүдделерімен бірлік үшін барлық жағдайларды қамтамасыз етеді, бірақ білім алушылардың субъективті мүддесі немесе олардың бір бөлігі жоқ;

3) оқыту идеяларына негізделген субъективті қызығушылық бар, бірақ оларды орындауға жағдай жоқ;

4) оқытудың мақсаттары мен міндеттері анық анықталмаған, оқу процесін жүргізу үшін жағдайлар жасалмаған, ал білім алушылардың өз оқуына қызығушылығы жоқ.

Заманауи ЖОО жұмыс тәжірибесінде семинар түрлерінің екі классификациясы ұсынылған. Олардың біріншісі мыналарды бөліп көрсетеді:

Пәнаралық семинар. Сабаққа тақырып қойылады, оны қарастыру қажетәр түрлі аспектілерде әрекет ету: саяси, экономикалық, ғылыми-техникалық, құқықтық, адамгершілік және психологиялық.

Проблемалық семинар. Курстың бөлімін оқымас бұрын оқытушы осы бөлімнің мазмұнына қатысты мәселелерді талқылауды ұсынады. Қарсаңында білім алушылар мәселелерді таңдау, тұжырымдау және түсіндіру тапсырмасын алады.

Пәнаралық семинар. Сабаққа әртүрлі аспектілерде қарастырылуы керек тақырып шығарылады: саяси, экономикалық, ғылыми-техникалық, құқықтық, моральдық және психологиялық.

Проблемалық семинар. Курс бөлімін оқымас бұрын мұғалім осы бөлімнің мазмұнына байланысты мәселелерді талқылауды ұсынады. Бір күн бұрын студенттер проблемаларды таңдау, тұжырымдау және түсіндіру тапсырмасын алады.

Тақырыптық. Семинардың бұл түрі білім алушылардың назарын қандай да бір өзекті тақырыпқа немесе оның аса маңызды және маңызды аспектілеріне аудару мақсатында дайындалады және өткізіледі.

Бағдарлау. Бұл семинарлардың тақырыбы белгілі тақырыптардың жаңа аспектілері немесе бұрыннан қойылған және зерттелген мәселелерді шешу жолдары, ресми түрде жарияланған материалдар, нормативтік құқықтық актілер және т. б.

Зерттеушілер сонымен қатар семинарды, семинар мен арнайы семинарды бөліп көрсетеді.

Қазіргі уақытта оқытушылар практикаға жақын оқыту формаларын көбірек қолданады, мысалы, семинар-модельдеу және имитациялық кәсіби іс-шаралар, ол әдетте іскерлік ойын, воркшоп және басқалар түрінде өткізіледі.

Семинарлардың бір түрі арнайы семинарлар болып табылады, оларда білім алушылар ғылыми-зерттеу жұмысына қосылады, бұл білім алушылардың теориялық және кәсіптік даярлығы жеткілікті жоғары болған кезде жоғары курстарда мүмкін болады. Оқытушыдан материалды еркін меңгеру, білім алушылардың жауаптарына жылдам жауап беру, әрбір білім

алушыға назар аудару, ұйымдастырушылық қабілеттер талап етіледі, өйткені білім алушылардың бірлескен танымдық іс-әрекетін басқару қажет.

Қазіргі жоғары мектепте семинар студенттердің белгілі бір пәнді тереңдетіп оқуына арналған. Семинар сабақтары барысында білім алушылар зерттелетін ғылым саласына қатысты әдіснаманы меңгереді, ғылыми зерттеулер жүргізу және оларды ресімдеу дағдыларын игереді, дамып келе жатқан ғылыми ережелер мен тұжырымдарды қорғауды үйренеді.

Семинардың негізгі үш түрі бар:

– *семинар*, негізгі мақсаты белгілі бір жүйелі курсты тереңдетіп оқыту болып табылады;

– *семинар*, курстың жеке, негізгі немесе ең маңызды тақырыптарын зерттеуге арналған және;

– *семинар* дәріске тәуелсіз тақырыптары бар зерттеушілік сипаттағы.

Тәжірибелік сабақтың мақсаты – білімді тереңдету және бекіту, интеллектуалдық-танымдық, еңбек, кәсіби іс-әрекет дағдыларын қалыптастыру. Зертханалық-практикалық сабақтар кабинеттерде, зертханаларда, полигондарда өткізіледі және, әдетте, оқу жабдықтарын, заманауи құрал-жабдықтар мен аспаптарды, криминалистикалық техниканы пайдалануды көздейді.

Зертханалық жұмыстың мақсаты – эксперименттік зерттеу әдістерін меңгеру, шығармашылық зерттеушілік қабілеттерін дамыту, кәсіби практикалық міндеттерді шешу үшін теориялық білімдерін пайдалану мүмкіндіктерін кеңейту.

Зертханалық сабақтар – оқыту әдісі, онда білім алушы оқытушының жетекшілігімен немесе теориялық білімдерін тереңдету және бекіту, өзіндік тәжірибелік дағдыларды дамыту мақсатында практикалық жұмыстар мен зерттеулерді өз бетінше орындайды. рименттеу (мысалы, криминалистика, қылмыстық іс жүргізу және т.б. бойынша).

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Нормативтік құқықтық актілер: 1,2,3

Негізгі әдебиеттер: 13, 14, 15, 16, 17, 18,19, 20.

Қосымша әдебиеттер: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35.

№ 4 тақырып бойынша семинар сабақ.

1. Жоғары мектептегі заманауи оқу процесінің логикасы мен құрылымы, оның тиімділік критерийлері қандай?

2. Заманауи маман даярлаудағы аудиториялық, аудиториядан тыс сабақтар мен тәжірибелердің жиынтығын атаңыз.

3. Аудитория сабақтарының түрлерін атаңыз.

4. Жоғары оқу орнының дәрісіне қойылатын заманауи талаптарды атаңыз.

Тапсырма. Семинар тақырыптарының бірі бойынша ғылыми журнал мақалаларына шолу дайындаңыз (*жазбаша*).

Семинар сабағын өткізу нысаны: сауалнама элементтерімен әңгімелесу.

Магистранттардың оқытушымен өзіндік жұмысы.

Тапсырма 1. Жоғары мектепте қазіргі заманғы білім беру үдерісін ұйымдастырудың формаларын атаңыз.

Тапсырма 2. Белгілі бір пән бойынша дәріс немесе практикалық сабақтың қысқаша мазмұнын жазыңыз.

Өзін-өзі тәрбиелеудің анықтамасын тұжырымдап, оны өзіндік оқу жұмысының анықтамасымен салыстырыңыз.

2. *МОӨЖ өткізу нысаны:* интерактивті нысан

Магистранттардың өзіндік жұмысы.

Тапсырма:

Өз бетінше оқу үшін келесі сұрақтар ұсынылады:

1. ЖОО-ның оқу үрдісінде дәрістердің маңызы қандай?
2. Дәрістердің әртүрлі түрлерінің артықшылықтары мен кемшіліктері қандай?

3. Семинар сабақтың формалары қандай?

Тәжірибелік сабақтардың маңызы қандай?

4. Тәжірибелік сабақтардың әртүрлі түрлерін өткізудің ерекшеліктері қандай?

5. Дидактикада өзіндік оқу жұмысы қалай анықталады?

6. Өзіндік тәрбие жұмысының формалары мен түрлері, осы типтердің мақсаттары қандай?

7. Өзіндік оқу жұмысы қандай тәсілдермен жандандырылады?

8. Тәжірибелік сабақтың қалай өткізілетінін талдаңыз.

2. *МӨЖ өткізу нысаны:*

Орындауға арналған әдістемелік ұсынымдар: дәріс сабақтарына және МӨЖ дайындау үшін деректерді ұсынымдарды, «Жалпы білім беру пәндері» кафедрасында қосымша консультацияларды пайдалану.

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Нормативтік құқықтық актілер: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12.

Негізгі әдебиеттер: 13, 14, 15, 16, 17, 18,19, 20.

Қосымша әдебиеттер: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,

35.

ТАҚЫРЫП 5. КУРСАНТТАРДЫҢ ӨЗІНДІК ЖӘНЕ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ЖҰМЫСТАРЫ.

МӨЖ және МОӨЖ мақсаты, оның міндеттері мен формалары. Тәуелсіз қызмет деңгейлері. МӨЖ және МОӨЖ даралау және белсендіру. МӨЖ және МОӨЖ-ды одан әрі жетілдіру жолдары. Білім алушылардың ғылыми-зерттеу жұмысы.

Тақырып 5. Магистранттардың өзіндік және ғылыми-зерттеу жұмыстары.

Дәріс жоспары

1. МӨЖ мен МОӨЖ мақсаты, оның міндеттері мен формалары.
2. Өзіндік іс-әрекет деңгейлері. МӨЖ мен МОӨЖ дараландыру және жандандыру.
3. МӨЖ мен МОӨЖ одан әрі жетілдіру жолдары.
4. Коллоквиум жұмысы.
5. Білім алушылардың ғылыми-зерттеу жұмыстары.

Дәріс тезистері

Білім алушының өзіндік жұмысы (бұдан әрі – МӨЖ) – оқу-әдістемелік әдебиеттермен және ұсынымдармен қамтамасыз етілген, өз бетінше оқуға бөлінген тақырыптардың белгілі бір тізбесі бойынша жұмыс; МӨЖ-ның барлық көлемі білім алушыдан өз бетінше жұмыс істеуді талап ететін тапсырмалармен расталады; және білім алушының педагогтің басшылығымен өзіндік жұмысы (бұдан әрі – МОӨЖ) – білім алушының педагогтің, сабақ кестесі бойынша өткізіледі. Ол ҚР «Білім туралы» Заңымен және келесі НҚА-мен реттеледі:— «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы;

— «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім Министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы;

- «Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарында Кредиттік оқыту технологиясы бойынша оқу процесін ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы» ҚР Білім Министрінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 75 бұйрығы;

- «Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту, орта, арнаулы, қосымша, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарының педагогтерінің жүргізуі үшін міндетті құжаттардың тізбесін және олардың нысандарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 6 сәуірдегі № 130 бұйрығы;

— «Мектепке дейінгі, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдары, жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға арналған мамандандырылған, арнайы білім беру ұйымдары, балалар мен ересектерге арналған қосымша білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім Министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы бұйрығы № 385;

- ҚР Ішкі істер министрінің 2015 жылғы 14 желтоқсандағы № 1026 «ҚР Ішкі істер органдары, қылмыстық-атқару жүйесі қызметкерлері мен қызметкерлерінің және Ұлттық ұлан әскери қызметшілерінің жүктеме нормативтері мен штат санын бекіту туралы» бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы ҚР Ішкі істер министрінің 2017 жылғы 29 наурыздағы № 222 бұйрығы.

МОӨЖ-ның негізгі мақсаты білім алушылардың педагогтың басшылығымен тиімді дербес іс-әрекет дағдыларын қалыптастыру болып табылады. МОӨЖ аудиториялық сабақтар кезінде өткізіледі және міндетті түрде төленеді.

МОӨЖ негізгі міндеттермен болып табылады:

- оқу материалын тереңдетіп оқыту;
- пәнді және/немесе модульді оқу барысында алынған материалды бекіту;
- ақпарат көздерімен өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын жетілдіру;
- зерттеу дағдыларын қалыптастыру;
- оқу іс-әрекетінің нәтижелерін өзін-өзі бақылау және өзін-өзі бағалау дағдыларын дамыту;
- коммуникативтік дағдыларды жетілдіру;
- тапсырмаларды шешу және жобаларды орындау кезінде талдау, синтездеу және сыни тұрғыдан ойлау дағдыларын дамыту;
- командада жұмыс істеу дағдыларын дамыту.

Жұмыс оқу жоспарында белгіленген сағаттардың көлемі анықталады МОӨЖ. Көлем МОӨЖ әрбір пән және/немесе модуль көлемінің 30%-нан аспайды.

МОӨЖ топтық тапсырмаларды, жеке жұмыстарды орындауды көздейтін білім алушылардың аудиториялық жұмысы болып табылады. МОӨЖ өткізу уақытында педагог жүзеге асырады консультациялық жұмыс, МӨЖ оның ішінде тапсырмалардың орындалуын бақылау .

МОӨЖ тақырыптарды, тапсырмаларды, ұсынылған әдебиеттерді, бақылау нысандарын және сағат көлемін көрсете отырып, пән/модуль бойынша жұмыс оқу жоспарында оқу жылының басында жоспарланады. МОӨЖ әрбір пән/модуль бойынша сабақ кестесіне сәйкес өткізіледі. МОӨЖ сабақтары теориялық және практикалық сабақтар түрінде өткізілуі мүмкін. МОӨЖ түрлері мыналар болуы мүмкін: семинар, коллоквиум, тренинг, пікірталас, іскерлік немесе дидактикалық ойын, жеке, топтық жоба бойынша жұмыс және т.б.

МОӨЖ бақылау және бағалау сабақтарда оқу жетістіктерін бағалаудың балдық-рейтингтік әріптік жүйесіне сәйкес жүзеге асырылады. МОӨЖ бағалау критерийлері теориялық, практикалық, зертханалық және практикалық сабақтар үшін орташа арифметикалық балл мәнімен қалыптасады.

МОӨЖ сағат бойынша үй тапсырмасын орындау бойынша консультациялар, МОӨЖ жобалардың (жұмыстардың), бақылау жұмыстарының, есептердің және тапсырмалардың басқа түрлері кіреді. МОӨЖ аудиториялық форма білім алушылардың оқулықпен және бастапқы дереккөзбен жұмыс істеуін, топтық тапсырмаларды орындауды, қойылған міндет шеңберінде жеке аналитикалық іс-әрекетті көздейді. МОӨЖ шеңберіндегі сабақтар оларда консультациялық интерактивті формалар болуы мүмкін, олардың арақатынасы оқытылатын курстың күрделілігімен, оны оқуға бөлінген аудиториялық сағаттардың көлемімен, білім алушылардың дайындық деңгейімен, сонымен бірге көлемімен анықталады. МОӨЖ әрбір пән және/немесе модуль көлемінің отыз пайызынан аспайды.

МОӨЖ — бұл білім алушы мен педагогтың бірлескен жұмысы, өйткені оқу сабақтары диалогтық режимде өткізіледі, мысалы, тренинг, пікірталас, іскерлік және дидактикалық ойындар, презентация, кейс құрастыру, жеке, топтық жобаларды әзірлеу және т.б. әрбір МОӨЖ-на кез келген сұрақтарды егжей-тегжейлі көрсетуге, оларды кеңейтуге, талдау дағдыларын өңдеуге мүмкіндік беретін материалдар дайындалуы керек белгілі бір жағдайлар, мәселелерді шешу және т.б.

Білім алушының өзіндік жұмысы (бұдан әрі - МӨЖ) - өз бетінше оқуға бөлінген, оқу-әдістемелік әдебиеттермен және ұсынымдармен қамтамасыз етілген, тесттер, бақылау жұмыстары, коллоквиумдар, рефераттар, эсселер мен есептер түрінде бақыланатын тақырыптардың белгілі бір тізбесі бойынша жұмыс; білім алушылардың санатына қарай ол студенттің/курсанттың (бұдан әрі – МӨЖ), магистранттың дербес жұмысы (бұдан әрі - МӨЖ) және докторанттың дербес жұмысы (бұдан әрі - МӨЖ). МӨЖ-ның барлық көлемі білім алушыдан күнделікті өзіндік жұмысты талап ететін тапсырмалармен расталуы тиіс. МӨЖ сағаттарына үй тапсырмаларын, курстық жобаларды (жұмыстарды), семестрлік және бақылау жұмыстарын, есептерді және МӨЖ тапсырмаларының басқа түрлерін орындау бойынша кеңестер кіреді. Білім алушының өзіндік жұмыс көлемі (бұдан әрі - МӨЖ) екі есеге артады. МӨЖ мазмұны міндетті түрде жұмыс бағдарламасында және пәннің силлабусында көрсетіледі.

Өзіндік жұмыс білім алушылардың – оқытушылардың тікелей қатысуынсыз білім алушылардың ол үшін жаңа білім мен дағдыларды белсенді, мақсатты түрде алу тәсілі.

Білім алушының өзіндік жұмыс дағдыларын дамытуды, олардың шығармашылық белсенділігі мен бастамашылығына тәрбиелеуді қамтамасыз ететін, сондай-ақ жалпы білім алушылардың өзіндік жұмысының қалыпты

жұмыс істеуін қамтамасыз ететін ұйымдастырушылық іс-шаралар мынадай алғышарттарға негізделуі тиіс:

- өзіндік жұмыс өзінің пәндік бағыты бойынша нақты болуы керек;
- өзіндік жұмыс тиімді, үздіксіз бақылаумен және оның нәтижелерін бағалаумен қатар жүруі керек.

Білім алушылардың пәндік және мазмұнды өзіндік жұмысы мемлекеттік білім беру стандартымен, оқытудың әртүрлі нысандарындағы жекелеген білім беру бағдарламалары бойынша қолданыстағы оқу жоспарларымен, пәндердің жұмыс оқу бағдарламаларымен, негізгі әдебиеттердің мазмұнымен: оқулықтармен, оқу құралдарымен және әдістемелік нұсқаулықтармен және қосымша әдебиеттермен анықталады.

Өзіндік жұмысты бақылау және оның нәтижелерін бағалау екі форманың бірлігі ретінде ұйымдастырылады:

- білім алушының өзін-өзі бақылауы және өзін-өзі бағалауы;
- оқытушылар, мемлекеттік емтихан және аттестаттау комиссиялары және т. б. тарапынан бақылау және бағалау.

Өздік жұмыс барысында білім алушы:

- зерттелетін пән бойынша теориялық материалды игеру (жеке тақырыптар, жеке тақырыптар, жеке ережелер және т. б.);
- қажетті құралдарды практикалық жолмен қолдана отырып, теориялық материалды білуді бекіту (есептерді шешу, бақылау жұмыстарын орындау, өзін-өзі тексеруге арналған тесттер);
- жағдайды талдау және дұрыс шешім шығару үшін алған білімдері мен практикалық дағдыларын қолдану (топтық пікірталасқа дайындық, іскерлік ойын аясында дайындалған жұмыс, "стади кей", нақты жағдайды жазбаша талдау, жобаларды әзірлеу және т. б.);
- өз ұстанымын, теориясын, моделін қалыптастыру үшін алған білімдері мен дағдыларын қолдану (магистранттың, докторанттың бітіру, дипломдық жұмысын, ғылыми-зерттеу жұмысын жазу).

Білім алушының өзіндік жұмысына арналған тапсырмалар нақты тұжырымдалуы, зерттелетін пәннің тақырыптары бойынша бөлінуі тиіс және олардың көлемі оқу бағдарламасында бөлінген сағаттармен айқындалуы тиіс. Тапсырмалардың келесі түрлері ұсынылады:

- реферат;
- әдебиет рефераты;
- кітаптардың, мақалалардың аннотациясы;
- іздестіру – зерттеу сипатындағы тапсырмаларды орындау;
- ғылыми – әдістемелік әдебиеттерді терең талдау, эксперимент жүргізу;
- дәріс рефератын пысықтау, рефератты ұсынылған әдебиеттермен толықтыру;
- семинарда сөз сөйлеу конспектілерін дайындау, тапсырмаларды орындау;

• **білім алушылардың оқу зерттеу жұмысы және ғылыми зерттеу жұмысы** өзіндік, бақылау, курстық және дипломдық жұмыстарды орындау кезінде, магистрлік жобаның немесе магистрлік диссертацияның; бақылау жұмысы; коллоквиумға дайындық; реферат (эссе) жазу берілген мәселе бойынша; есептеу-графикалық жұмыстарды орындау (ЕГЖ); тәжірибе барысында материалдарды бақылау және жинау бойынша тапсырмаларды орындау; оқытушы алдын ала белгілеген тақырып бойынша ғылыми жарияланымға аналитикалық талдау жасау; берілген тақырып бойынша статистикалық және нақты материалдарды талдау, есептеулер жүргізу, статистикалық мәліметтер негізінде схемалар мен модельдер құрастыру.

Тапсырма, әдетте, мыналарды қамтиды: нысаналы орнатуды; өзіндік жұмыстың ең төменгі қажетті мазмұны (МӨЖ бір немесе бірнеше түрін анықтай отырып); орындалған жұмысты ұсыну нысанын көрсету (реферат, баяндама, түсіндірме жазба, эксперимент нәтижелері, социологиялық сауалнама, сызбалар, кестелер, әзірленген және жобаланған макет және т.б.); нысаны мен есеп беру уақыты (сабақта есепті қорғау, кафедрада белгіленген уақытта жобаны қорғау, практикалық немесе семинарлық сабақтарға қатысу, бақылау қағазын кесте бойынша жазу, орындалған тапсырманы оқытушыға тапсыру немесе сабақ барысында оқытушының тексеруі, кеңейтілген сөз сөйлеу) семинар, студенттердің ғылыми конференцияларына қатысу және т.б.); тапсырманың орындалуын бағалау нысаны.

Өзіндік жұмысты ұйымдастыруға арналған әдістемелік ұсыныстардың мазмұны білім алушылардың мыналарды қамтуы мүмкін: 1) рефераттар, ғылыми баяндамалар мен хабарламалар жазуға арналған нұсқаулар; 2) шығармашылық тапсырмаларды, жобаларды дайындау алгоритмдері; 3) мақалаларды, басқа әдебиеттердің бастапқы дереккөздерін жинақтау, рецензиялау бойынша кеңестер; 4) сөздіктер (глоссарий) құрастыру бойынша ұсыныстар; 5) әр түрлі жағдайларды талдау және шешу бойынша түсініктемелер; 6) электронды оқыту курсымен жұмыс істеу бойынша ұсыныстар.

Өзіндік жұмысты бақылау білім алушылардың түпкілікті нәтижеге қол жеткізуге бағытталған жазбаша және ауызша нысанда болуы мүмкін. Жазбаша бақылау нысанында білім алушылардың өзіндік жұмысының нәтижелері конспект, реферат, баяндама, шығармашылық бақылау, жазбаша, курстық, дипломдық жұмыстар, ғылыми мақала түрінде ресімделуі мүмкін, аудио-, бейнеесеп және т.б. Ауызша бақылау арқылы білім алушылардың өзіндік жұмыстарының нәтижелері коллоквиум, конференция, іскерлік ойын, баяндама, эссе, хабарлама, жеке әңгімелесу және т.б. түрінде ресімделуі мүмкін.

Өзіндік жұмыстың нәтижелері білім алушының оқытушының бақылауында болуы керек. Бұл нәтижелер бағалануы және қорытынды аттестаттау барысында ескерілуі тиіс білім алушының оқытылатын пән бойынша.

Өзіндік жұмыстың нәтижелерін бағалау шкаласын әзірлеу кезінде білім алушының өзіндік жұмысты ескеру қажет білім алушының, бұл ретте өзіндік жұмыстарға арналған тапсырмаларды олардың күрделілік деңгейіне қарай дәрежелену.

Бақылаудың пайдаланылатын нысандары ретінде ӨРҰ келесі формалар ұсынылады:

- тестілеу;
- оқу үдерісіне енгізілген бақылау іс-шаралары шеңберіндегі бақылау іс-шаралары баллмен-оқу жұмысының сапасын бағалаудың рейтингтік жүйесінің білім алушылардың модульдік оқыту технологиясы негізінде;
- бақылау жұмыстарын, тапсырмаларды тексеру;
- өз бетінше зерделенген тақырып бойынша баяндама;
- желдеткіш экспресс сауалнамасы;
- орындалған жобаның нәтижелері туралы есеп (жеке немесе топтық).

МОӨЖ мынадай функцияларды орындайды: консультациялық және бақылаушы.

Консультациялық функция: – өзіндік жұмысқа көмек білім алушылардың пәндердің әрқайсысы бойынша; – көмек білім алушыға бағдарламалық материалды меңгеру үшін қажетті жұмыс әдістерін таңдауда; – күрделі тапсырманың түсіндірмесін қайта тыңдау мүмкіндігін жасау білім алушының тақырыптар, оқу материалдарын бекітуге арналған практикалық тапсырмаларды орындау; – оқу материалын тереңдетіп оқытуға ықпал ету; – өзіндік жұмысқа көмектесу білім алушының ғылыми салада.

МОӨЖ бақылау функциясы

Консультативтік функция: - әрбір пән бойынша білім алушылардың өзіндік жұмысына көмектесу; – білім алушыға бағдарламалық материалды игеру үшін қажетті жұмыс әдістерін таңдауға көмектесу; – білім алушы үшін қиын тақырыпты түсіндіруді қайта тыңдауға, оқу материалдарын бекіту үшін практикалық тапсырмаларды орындауға мүмкіндік жасау; – оқу материалын тереңдетіп оқуға ықпал ету; – білім алушының өзіндік жұмысына көмектесу ғылыми салада.

МОӨЖ бақылау функциясы білім алушылардың оқуға деген ынтасын арттыру үшін білім алушылардың білімін бағалауды ағымдағы, аралық және қорытынды есепке алу барысында жүзеге асырылады. СӨЖ барысында білім алушы бақылау, семестрлік және курстық жұмыстарды орындауға тапсырма алады, тьютормен кеңеседі және баға алады (ағымдағы және рейтингтік бақылау). Білім беру үдерісін ұйымдастырудың маңызды міндеттерінің бірі білім алушылардың оқу жетістіктерінің тұрақты мониторингі болып табылады.

Өзіндік жұмыстың үлгілік дара циклі білім алушылардың оқытушының жетекшілігімен (МОӨЖ) келесі төрт негізгі функцияны қамтиды.

Біріншісі – білім алушылармен пән бойынша белгіленген сабақтар кезеңінде алынған ақпараты оқытушының белсенді қабылдауды жүзеге асыруды көздейді.

Екінші функция білім алушылар оқытушының ұсыныстары негізінде өз бетінше оқу-әдістемелік құралдарды, әдеби дереккөздерді меңгереді, үй тапсырмасын, бақылау және курстық жұмыстарды т.б. орындайды. Бұл кезеңнен бастап білім алушылардың жұмыс әдістерін білу, өз қиындықтарын бекіту, өзін-өзі ұйымдастыру және өзін-өзі ұстай білу талап етіледі.

Үшінші функция білім алушылардың өзінің қиын жағдайларын талдау мен жүйелеуден, оқу материалын түсіну мен меңгерудегі қиындықтардың себептерін анықтаудан, басқа тәрбиелік іс-әрекеттерді орындаудан тұрады. Білім алушылар олар шешілмейтін қиындықтарды мұғалімге арналған сұрақтар жүйесіне аударады (оларды дәрежелейді, жүйелейді, құрастырады), осы сұрақтарға жауаптардың өзіндік нұсқаларын құрастырады.

Төртінші функция білім алушылардың тиісті түсініктемелер, кеңестер, кеңестер алу үшін мұғалімге хабарласудан тұрады.

Өзіндік жұмыс түрлеріне білім алушының сондай-ақ жетекшілік ететін сыныптан тыс жұмыстарды жатқызуға болады: ҒЗЖ, оқу практикасы, диплом алдындағы практика, кәсіптік практика және т.б. (педагогикалық және өндірістік) курстық жұмыс, дипломдық жұмыс.

Ең көп таралған түрлері МӨЖ мыналар: Қандай да бір ұғымды тұжырымдау, қысқаша эссе жазу (0,5 бет. артық емес). Тақырып бойынша шолу – баспадан және Интернеттің ақпараттық ресурстарынан қосымша материалдарды пайдалана отырып, ұсынылған тақырып бойынша 1-2 беттік қысқаша әдеби шолуды жазбаша түрде жазу.

Глоссарий жазу – берілген тақырып бойынша терминдер мен ұғымдарды қысқаша түсіндіруді сөзжұмбақпен алмастыруға болады.

Тұсаукесер – таңдау білім алушыларға презентацияға арналған белгілі бір тақырыптың және презентацияда қарастырылатын қандай да бір аспектіні өз көзқарасын, түсінуін немесе түсінбеуін білдіру. Тұсаукесер уақыты – 8-10 минут. Презентация тақырыптың ашылу дәрежесіне, тыңдаушылардың қызығушылық дәрежесіне, кәсібилігіне қарай бағаланады.

Іскерлік ойын – рөлдік немесе командалық, дамытушылық білім алушының болашақ кәсіби қызметке қажетті дағдылар. Кейде үйде дайындықты немесе кітапханада жұмысты қажет етеді.

Оқытудың нақты жағдайы – жауаптарды талап ететін жағдай білім алушының ол туралы сұрақтарға немесе мәселеге өз көзқарасыңызды жазуға.

Топтық жоба – топта 4-5 адамнан артық болмауы керек, әр топ өз жобасын әзірлейді; мысалға біздің облысты еркін кәсіпкерлік аймағына қалай айналдыруға немесе құрылыс кластерін ұйымдастыруды негіздеуге болады. ЭММ, блок-схемалар және т.б. пайдалану ұсынылады. КВН түрінде өткізуге болады.

Жеке жоба – ең жақсы дайындықпен орындалады білім алушылармен қалауы бойынша. Жұмыс тақырыптың бірегейлігімен және зерттеушілік сипатымен ерекшеленуі керек.

Материалдарды ауызша баяндау (presentation). Білім алушы берілген тақырып бойынша материалды өзін-өзі дайындау сұрақтарына сәйкес

баяндайды. Уақыт (presentation) – 10-15 минут. Ол келесі критерийлер бойынша бағаланады – тақырыптың қаншалықты ашылғандығы және басқалардың қызығушылығын тудырғаны (талқылау). Әдебиеттер қаншалықты пайдаланылған, әсіресе қосымша әдебиеттер.

Жазбаша жұмыстар (конспектілер, эсселер) әрбір модульдің соңында шығарылады/бөлімнің. Олар пайдаланылған дереккөздерді қамтуы керек. Жазбаша жұмыс қысқаша 1-2 беттен, эссе максимум 2 беттен тұруы керек және қарастырылып отырған мәселе бойынша толық ақпаратты қамтуы тиіс/тақырыптар.

Тесттер әр модульдің соңында өткізіледі, сонымен қатар мұғалім ескертусіз жасай алады оқытушылардың бес минуттық жұмысты орындау кез келген тақырып бойынша тестілеу.

Кейстерді құрастыру. Жағдаяттарды талдау әдісі негізінде құрастырылады. Оқытушыларға сипаттамасы проблеманы көрсететін жағдайды түсіну ұсынылады. Бұл ретте мәселенің біржақты шешімдері жоқ. Істегі әрекеттер сипаттамада берілген немесе мәселені шешу тәсілі ретінде ұсынылған.

Рефераттар мен баяндамалар дайындалуда білім алушылармен таңдау бойынша (әр модульден бір реферат). Топпен де дайындалуы мүмкін білім алушылардың, олардың әрқайсысы бөлімдердің бірін әзірлейді. Реферат мәселенің мәнін ашып, мүмкіндігінше мазмұнды және өзіндік тұжырымдарды қамтуы керек.

Пікірлер тұсаукесерлерде білім алушылардың мақалалары, баяндамалары және бір-бірінің рефераттары. Пікірде алынған ақпаратқа қысқаша талдау жасалуы, есептің әлсіз және күшті жақтары көрсетілуі керек.

Есептерді шешу. Әрқайсысы білім алушы бойынша оқытушыдан жазбаша түрде орындауы тиіс жеке тапсырманы алады.

Тапсырмаларды құрастыру. Білім алушылар дәрісте өткен тақырып бойынша тапсырмалардың шарттарын құрастырады. Шартпен бірге мәселенің шешімі қоса берілуі керек.

Білім алушының ғылыми-зерттеу жұмысы (ҒЗЖ) жалпы білім беру процесінің бір бөлігі болып табылады және барлық оқытылатын пәндер мен оқу сабақтарының түрлерінің мазмұнына енгізіледі.

ҒЗЖ мақсаты: тұрақты және тиімді ғылыми-зерттеу қызметін құру білім алушылардың, халықаралық құқыққа сәйкес ғылыми зерттеулердің принциптерін оқыту, ҒЗЖ сапасын арттыру.

Міндеттер:

- 1) білім алушыларды ғылыми-зерттеу жұмысына қатысуға тарту;
- 2) таным мен зерттеудің ғылыми әдістерін меңгеру арқылы шығармашылық кәсіби ойлау дағдыларын қалыптастыру.

- 3) шығармашылық қабілеттерін қалыптастыру және дамыту, кәсіби-шығармашылық дайындығын арттыру арқылы білім беру, білім алушылардың ғылыми және инновациялық үдерістердің біртұтастығын қамтамасыз ету, студент жастардың нысандарын жетілдірумен ғылыми зерттеулерге тарту;

3) тұлғаның жан-жақты дамуына жәрдемдесу білім алушының оны қалыптастыруына объективті өзін-өзі бағалау, меңгеру шығармашылық жұмыстарда жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру, ұжымдарда, ұйымдастырушылық және инновациялық қызметке баулу;

4) білім алушыларға заманауи ғылымның өзекті мәселелерін шешуде өз қабілеттерін жүзеге асыру мүмкіндіктерін ұсыну;

Білім алушылардың ғылыми-зерттеу жұмысының нысандары

- Білім алушылардың оқу-зерттеу жұмысы (БОЗЖ), оқу жылының пәндерін оқу кезінде тікелей орындалады.

- Жеке ғылыми жоба-зерттеу жұмысы (ҒЗЖ) факультеттік, кафедралық және кафедрааралық студенттік ғылыми қоғамдарда орындалатын клубтар мен үйірмелерде.

- Қолданбалы оқу-ғылыми-практикалық іс-әрекет оқу жоспарының пәндерін оқу барысында тікелей бөлігі ретінде жүзеге асырылады немесе студенттік ғылыми қоғамдарда өз бетінше.

Негізгі ұйымдар ҒЗЖ-ның дәстүрлі-бұқаралық іс-шараларымен болып табылады:

- студенттік бизнес-жобалардың конкурстары;
- ғылыми жұмыстар конкурстары оқытушылардың;
- студенттердің ғылыми конференциялары;
- университеттік және республикалық студенттік ғылыми олимпиадалар;
- ғылыми-техникалық шығармашылық көрмелері білім алушылардың;
- студенттердің ғылыми фестивальдары;
- ЖОО, республикалық, халықаралық пікірсайыстар, форумдар, конференциялар;
- дөңгелек үстелдер;
- жетекші ғалымдармен кездесулер және т.б.

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Нормативтік құқықтық актілер: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12.

Негізгі әдебиеттер: 13, 14, 15, 16, 17, 18,19, 20.

Қосымша әдебиеттер: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,

35.

Семинар сабақ

Сабақ. Магистранттардың өзіндік және ғылыми-зерттеу жұмыстары.

Келесі сұрақтарға дайындалыңыз:

1. Магистранттардың өзіндік жұмысы магистранттардың жеке тұлғасын дамыту және өзін-өзі ұйымдастыру ретінде.

2. МӨЖ және МОӨЖ міндеттері, нысандары мен деңгейлері.

3. МӨЖ және МОӨЖ психологиялық-педагогикалық аспектілері.

4. МӨЖ мен МОӨЖ одан әрі жетілдіру жолдары.
5. Коллоквиумның ерекшелігі.
6. Білім алушылардың ғылыми-зерттеу жұмыстарының түрлері және олардың ерекшеліктері.

Магистранттардың оқытушымен өзіндік жұмысы.

1. *Тапсырма:* «ҚР Ғылым мен жоғары білім беруді дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын» зерделеу. Ғылыми қызметтің негізгі бағыттарын перспективаға бөліңіз. Білім алушылардың ғылыми зерттеу жұмысының үлгі жоспарын дайындаңыз.

2. *МОӨЖ өткізу нысаны:* сұрақ-жауап элементтерімен сөйлесу.

Магистранттардың өзіндік жұмысы №5.

№ 5 МӨЖ: бакалаврдың өзіндік жұмысын ұйымдастырудың педагогикалық технологиялары бойынша эссе жазыңыз.

№ 6 МӨЖ: таңдау үшін жоғары мектеп педагогикасы бойынша бір оқу құралымен немесе оқулықпен танысып, оған қысқаша шолу жазыңыз.

1. *Тапсырма:* «Педагогикалық технологиялар» тақырыбы бойынша 5 нұсқадан тест сұрақтарын құрастырыңыз

МӨЖ өткізу нысаны: дәлелді сөз сөйлеу.

Орындауға арналған әдістемелік ұсынымдар: дәріс сабақтарына және МӨЖ-ге дайындалу үшін деректер ұсынымдарын, «ЖББ» кафедрасында қосымша консультацияларды пайдалану.

Өзін-өзі зерттеу үшін келесі сұрақтар ұсынылады:

1. Жеке ғылыми-зерттеу жұмыс жоспарын толтырыңыз
2. Ғылыми мақала жазу үшін әрекет алгоритмін атаңыз?

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Нормативтік құқықтық актілер: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12.

Негізгі әдебиеттер: 13, 14, 15, 16, 17, 18,19, 20.

Қосымша әдебиеттер: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,

35.

ТАҚЫРЫП 6. ЖОҒАРЫ МЕКТЕПТЕГІ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БАҚЫЛАУ НЕГІЗДЕРІ.

Педагогикалық бақылаудың принциптері, функциялары және формалары. Бағалау және баға қою. Педагогикалық өлшем. Қабілеттердің сапалық және сандық сипаттамасы. Тестілеу. Білім алушылардың білімін, іскерлігін және дағдыларын бағалауды рейтингтік бақылау жүйесі.

Тақырып №6. Жоғары мектептегі педагогикалық бақылау негіздері.

Дәріс жоспары:

1. Принциптер, функциялар және нысандары педагогикалық бақылау.
2. Бағалау және баға қою. Педагогикалық өлшем.
3. Сапалық және қабілеттердің сандық сипаттамасы. Тестілеу.
4. Білім, білік және дағдыларды бағалауды рейтингтік бақылау жүйесі білім алушылардың.

Дәріс тезистері

Бақылау әдістері – бұл оқытушы мен білім алушының іс-әрекет тәсілдері, оның барысында оқу материалын игеру және білім алушылардың қажетті білім, білік және дағдыларды игеруі анықталады.

Білім алушылардың білімін, іскерлігі мен дағдыларын бақылау - оқу процесінің маңызды элементтерінің бірі. Оқу-тәрбие процесін басқарудың тиімділігі мен маман даярлау сапасы көбінесе оның дұрыс ұйымдастырылуына байланысты.

Барлық нысандар бойынша оқыту білім алушының оқу материалын меңгеруі туралы тұрақты және объективті ақпаратсыз толыққанды бола алмайды. Оқытушы мен білім алушының арасында «кері байланыс» орнатылады, бұл оқу материалын игеру динамикасын, білім, білік, дағдылар жүйесін меңгерудің нақты деңгейін оларды талдау негізінде оқу процесін ұйымдастыруға тиісті түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

Бақылаудың мақсаттары әдістерді таңдау анықталады, бұл әдістерді бақылаудың барлық түрлерінде қолдануға болатындығын ескеру қажет. Бақылау әдістерін кешенді қолдану білім алушылардың білімі мен дағдылары жүйесін қалыптастыру динамикасын үнемі және объективті түрде анықтауға мүмкіндік береді. Әрбір бақылау әдісінің өзіндік артықшылықтары мен кемшіліктері бар, қолдану аясы, олардың ешқайсысы оқу процесінің барлық аспектілерін диагностикалауға қабілетті жалғыз болуы мүмкін емес. Барлық түрлердің дұрыс және педагогикалық тұрғыдан дұрыс үйлесуі ғана оқу процесінің сапасын арттыруға ықпал етеді.

Бақылау көрсеткіштері нәтижелер туралы пайымдаудың негізгі негізі ретінде қызмет етеді, яғни келесі курсқа ауысу (GPI), диплом беру сияқты мәселелерді шешу үшін. Бақылау деректері жекелеген білім алушылар мен оқытушылардың оқу іс-әрекетінің нәтижелері мен бағасын ғана емес, сонымен

қатар бүкіл оқу орнының оқу-тәрбие жұмысының жай-күйін көрсетеді, оны жетілдіру үшін қажетті шараларды ұсынады.

Білім мен дағдыларды дұрыс ұйымдастырылған бақылау тексеру мақсаттарына да, оқу мақсаттарына да қызмет етеді.

Жоғары мектептегі бақылау оқуды ынталандырады және өнімділікке, өзін-өзі бақылауға және өзін-өзі бағалауға әсер етеді. Бүгінгі таңда оқытудың қарқынды әдістері мен педагогикалық бақылаудың сапасы мен тиімділігін арттыру және оның жаңа формаларының пайда болуы іздестірілуде.

Жоғары мектепте бақылауды ұйымдастырудың негізгі принциптері бөлінеді: бақылаудың кәсіби бағыты, бақылаудың тәрбиелік сипаты, жүйелілік, жан-жақтылық.

Бақылаудың кәсіби бағыттылығы - маманның мақсатты даярлығымен анықталады. Білім алушылар мазмұнын (нені бақылайтынын), құралдарын (бақылау қалай жүзеге асырылатынын), бақылау мерзімдерін білуі тиіс.

Бақылаудың тәрбиелік сипаты - бұл қағида білім алушылардың оқуға деген шығармашылық және саналы көзқарасын белсендіретін, танымдық қажеттіліктерінің, қызығушылықтарының өсуін ынталандыратын, оқу іс-әрекеті мен тәрбие жұмысын ұйымдастыратындығынан көрінеді.

Жүйелілік - бастаптәртіпті статистикалық бақылау оқу үдерісін жеделдетеді, мотивацияны ынталандырады, оқу нәтижелерін объективті бағалауға болатын бағалардың жеткілікті санын алуға мүмкіндік береді.

Жан-жақтылық - бағалауға жататын мәселелер шеңбері барлық тақырыптар мен бөлімдерді қамтуға болатындай кең болуы тиіс.

Жоғары оқу орындарында бақылаудың өзара байланысты үш негізгі функциясы бармен: диагностикалық, оқытушылық, тәрбиелік және дамытушылық.

Диагностикалық - білім алушылардың білім, білік, дағды деңгейін анықтау, шынайы мінез-құлқын бағалау үдерісі;

Оқытушылық - оқу материалын меңгеру бойынша жұмысты жандандыруда көрінеді;

Тәрбиелік - студенттердің іс-әрекетін тәртіпке келтіреді, ұйымдастырады және бағыттады, білімдегі олқылықтарды, тұлғалық ерекшеліктерді анықтауға, осы олқылықтарды жоюға көмектеседі, қалыптастырады пәнге шығармашылық көзқарас және өз қабілеттерін дамытуға ұмтылу;

Дамытушылық - есте сақтау қабілетін, зейінін, логикалық ойлауын, ынтасын, пәнге деген қызығушылығын, шығармашылығын дамыту.

Оқу-тәрбие үрдісінде барлық функциялар бір-бірімен тығыз байланысты және өзара байланысты.

Оқыту функциясы — бақылаудың маңызды мақсаты. Бақылау тапсырмаларын орындау барысында бұрын алған білімдерін нақтылау және толықтыру арқылы қайталау және бекіту, жетілдіру жүзеге асырылады, студенттер өткен материалды қайта қарастырады және жалпылайды, білімдерін тәжірибеде қолданады. Бақылау оқу іс-әрекетін ұтымды

ұйымдастыру, білімді өз бетінше меңгеру дағдылары мен дағдыларын қалыптастыруға ықпал етеді.

Дамытушылық функция бақылау оның оқушының жеке басының дамуына, оның танымдық қабілеттерін қалыптастыруға үлкен мүмкіндіктер беретіндігінде, өйткені бұл процесте ақыл-ой әрекетінің шиеленісі орын алады. Бақылау зейіннің, есте сақтаудың, ойлаудың, қиялдың жоғары жұмыс жағдайында жүреді. Кез келген тексеріс кезінде студенттер алған білімдерін жаңғыртуы, бар білімдерін өңдеп, жүйелеуі, қорытынды жасауы, жалпылауы, дәлелдемелерін келтіруі қажет, бұл тиімді ықпал етеді білім алушының дамуына.

Білім мен дағдыларды бақылау шешеді және **тәрбиелік функцияны**, өйткені ол әрқашан тұлғаның эмоционалдық саласына терең әсер етеді.

Оқу материалын меңгерудегі жеке дара күш-жігердің нәтижелері қоғамдық пікірдің нысанасына айналады. Бақылау студентті тәртіпке келтіреді, оның өз жұмысына деген жауапкершілік сезімін тәрбиелейді, жүйелі тәрбие жұмысына дағдыландырады, жүйелі түрде белсенді оқу іс-әрекетін, оған байыпты және саналы қатынасты ынталандырады. Бақылауды дұрыс жүзеге асыра отырып, мұғалім студенттерді өз білімдері мен дағдыларын жетілдіруге, объективті өзін-өзі бағалау пайымдауларын қалыптастыруға, өзін-өзі бақылау қажеттілігін дамытуға үнемі ынталандыру мүмкіндігіне ие.

Білім мен дағдыларды бақылау әдістемелік функцияны орындайды. Оның процесі мен нәтижелері мұғалімнің өз жұмысын жетілдіруі үшін өте маңызды. Бақылау оқыту әдістерін бағалауға, оның күшті және әлсіз жақтарын көруге, оқу іс-әрекетінің оңтайлы нұсқаларын таңдауға мүмкіндік береді.

Бақылау бірқатар талаптар орындалған жағдайда қажетті тәрбиелік және тәрбиелік нәтиже береді: жүйелілік пен жүйелілік, объективтілік, даралық, жан-жақтылық, педагогикалық әдептілік.

Білімдерді, дағдыларды және дағдыларды тексеру және бағалау жүйесі бақылаудың өзара байланысты түрлері мен нысандарын қамтиды. Олардың өзара байланысы, ең алдымен, бақылаудың мақсаттары келісілгендігінде. Сонымен, оның жалпы және түпкі мақсаттары білім, білік және дағды көлеміне қойылатын талаптардан, ал ішінара (аралық) пәндердің оқу бағдарламаларының нұсқауларынан туындайды. Егжей-тегжейлі тексеру (әсіресе пәндерді оқу барысында) жекелеген сабақтарды өткізу мақсаттарына сәйкес келеді. Бақылаудың әртүрлі түрлері мен нысандарының жиынтығы оның барлық мақсаттары мен нақты міндеттері біртұтас құрылымдық схемамен біріктірілгенде ғана жүйе болады. Әрбір түпкілікті оқу мақсатына қол жеткізуді тексеруді қашан, қалай, қандай кезеңдерде және қандай реттілікпен жүзеге асырылатынын бақылауға болады.

Келесі компоненттер ажыратылады жоғары мектептегі бақылау жүйесі: емтихандар; сынақтар; ауызша сауалнама (әңгімелесу); жазбаша бақылау; тестілік бақылау; рефераттар; коллоквиумдар; семинарлар; курстық жұмыстар; зертханалық бақылау жұмыстары; ғылыми мақалалар, күнделік жазбалары, жобалар мен есептер және т.б.

Бақылаудың ең көп тараған түрлері: сынақтар мен емтихандар.

Сынақтар негізінен студенттердің практикалық жұмыстарды орындауын тексеру, тәжірибелік және командалық жұмыстарды меңгеру үшін қолданылады. топтық және семинарлық сабақтардың, сондай-ақ емтихандар өткізілмейтін пәндердің оқу материалын меңгеру дағдылары. Сынақтар әдетте студенттердің алдын ала дайындығымен немесе онсыз жеке сауалнама арқылы жүргізіледі. Пікіртерім барлық оқу взводының немесе оқу орнындағы топ құрамының қатысуымен жүргізілуі мүмкін. Бұл жағдайда қойылған мәселелерді ұжымдық талқылауды қолдануға болады. Тестілеуді өткізу әдісі оқу пәнінің ерекшелігін, оқытылатын материалдың сипатын, студенттердің дайындық дәрежесін ескере отырып таңдалады. Сынақта студенттердің алдыңғы сабақтардың барлық түрлеріндегі белсенділігі, сондай-ақ жеке тапсырмаларды орындау, өзіндік дайындық кезіндегі белсенділігі ескерілуі керек. Сынақтар билеттермен және билеттерсіз жүргізілуі мүмкін, бұл мұғалімнің бақылау сұрақтарын таңдауын шектемейді.

Емтихан қорытынды бақылаудың негізгі нысаны болып табылады. Оның негізгі мақсаты - теориялық материалды меңгеру дәрежесі мен тереңдігін, осы білімді нақты практикалық есептерді шешуде қолдана білу дағдылары мен дағдыларын, сондай-ақ арнайы әдебиеттермен өз бетінше жұмыс істей білу қабілетін тексеру.

Емтихандар билеттер бойынша өткізіледі. Билет жүйесінің артықшылығы - бұл жердетарылар нақты тұжырымдалған. Олардың қайталану жағдайлары алынып тасталды және билетті таңдауда барлық емтихан тапсырушылардың жағдайы бірдей. Емтихандардың тәрбиелік қызметі студенттердің пәнді және ғылымды зерттеу әдістерін, оның әртүрлі аспектілері арасындағы байланыстарды және басқа да бірқатар ғылыми пәндердегі орнын терең меңгеруінен көрінеді.

Емтихан алушының күрделі міндеттерінің бірі студенттердің білімінің тереңдігін дәл анықтау болып табылады. Көптеген тәжірибелі педагогтар ұстанатын жеңілдетілген, бірақ маңызды формула бар: емтихан алушы үш негізгі сұраққа жауап беруге міндетті, – «не», «қалай» және «неге». Бұл оның, мысалы, қандай да бір процесті сипаттап, бұл процестің қалай жүзеге асатынын түсіндіріп қана қоймай, сонымен бірге ілеспе құбылыстардың себептерін ашып, себеп-салдарлық байланыстардың сипатын көрсетіп, алдына қойылған мәселені ашуға жақындауы керек дегенді білдіреді. диалектикалық.

Білімді бақылауды жүзеге асыру кезінде келесі принциптерге сүйену керек:

- бақылаудың толықтығы, яғни оқу үдерісінде барлық студенттерді бақылаумен қамту. Бұл принцип кері байланыс функциясын қамтамасыз ету үшін қажет;

- білім беру мазмұны бойынша осы пән бойынша бақылаудың барлық көлемін ескеретін бақылаудың жоспарлылығыөткізу мерзімдері, деңгейі, уақыт шығындары мен мерзімдері;

- бақылау нәтижелерінің сенімділігі, бұл тәрбиелік және тәрбиелік мақсаттарда маңызды: студенттің жеке басының күшті және әлсіз жақтарын, оқуға деген қызығушылығын бағалау, жеке жауапкершілікті арттыру;

- бақылаудың объективтілігі. Бұл талап мұғалімдердің бақылау нәтижелеріне субъективті ықпалын төмендетуді көздейді. Объективтілік талабы бақылау оқу материалын тиісінше әзірлеумен және осы материал негізінде студенттердің білімін бағалаумен қамтамасыз етіледі;

- бақылаудың деңгейі бойынша саралануы. Бұл талап бақылау тереңдігінің (деңгейінің) бақыланатын оқу материалын оқу барысында қойылған мақсаттарға сәйкестігін талап етеді;

- білімді бақылауды автоматтандыру, яғни бақылаудың мақсаты мен бақыланатын оқу материалының ерекшелігін ескере отырып, техникалық құралдарды қолдану;

- бақылауды жүргізудің ұйымдастырушылық нысандарының қарапайымдылығы. Өзінің нысаны бойынша бақылау жүйесі оқытушылар мен студенттердің уақыт шығындарын барынша азайтатындай етіп ұйымдастырылуы керек.

Бақылаудың негізгі түрлері.

Алдын ала (кезең-кезеңмен, кіру білім қимасы) бақылау білім алушылардың танымдық іс-әрекетінің бастапқы деңгейі туралы мәліметтерді алу үшін, сондай-ақ пәннің жекелеген тақырыптарын оқу алдында қажет. Бақылау нәтижелері оқу үдерісін берілген контингенттің ерекшеліктеріне бейімдеу үшін пайдаланылуы тиіс.

Ағымдағы бақылау білім алушылардың білімін, іскерлігін және дағдыларын меңгеруін басқаруға арналған.

Межелік бақылау анықтауға арналған курстың жекелеген модульдері, тақырыптары, бөлімдері бойынша білім алушылардың аралық білімін, іскерлігін және дағдыларын меңгеру.

Қорытынды – қорытындыларды шығару және кешенді дағдыларды қалыптастыру сапасын анықтау.

Қорытынды бақылау – мемлекеттік емтихандар, қорғау бітіру жұмыстың немесе дипломдық жұмыстың, магистрлік диссертациялық жобаның/диссертациялар, біліктілікті берумемлекеттік емтиханның икацияларыционной комиссиямен.

Ауызша сұхбаттасу кезінде білім тек бақыланып қана қоймайды, бірақ ауызша сөйлеу жаттықтырылады, педагогикалық қарым-қатынас дамиды. Жазбаша жұмыстар материалды білу деңгейін құжаттық түрде анықтауға мүмкіндік береді, бірақ мұғалім үшін көп уақытты қажет етеді. Емтихандар жасайды білім алушының психикасына қосымша жүктеме. Жобалық және дипломдық жұмыстар шығармашылықтың қалыптасуына ықпал етеді болашақ маманның тұлғалары. Өртүрлі түрлердің шебер үйлесімі бақылауды – университеттегі оқу үдерісінің қалыптасу деңгейінің көрсеткіші және оқытушының педагогикалық біліктілігінің маңызды көрсеткіштерінің бірі болып табылады.

Бағалау және баға қою жүргізілген жұмыстардың нәтижелері болып табылады педагогикалық бақылауды жүзеге асыру.

Бағалау – әдіс және жо растайтын нәтижежауапкершілік немесе алып жүрубілім, білік және дағдылардың жауапкершілігішығыстардың оқытушының мақсаттарға және оқыту міндеттері бойынша. Ол болжап отырүлгермеушілік себептерін анықтау артта қалып, оқу іс-әрекетін ұйымдастыруға ықпал етеді.

Белгі – саны мен бағалаудың аналогы. Абсолютизация белгілер оқыту нәтижелеріне қатысты формализмге және жауапсыздыққа әкеледі.

Бағалау өлшемшарттары және олардың сипаттамалары	
өлшем шарттар	мінездеме
Өте жақсы	берілген көлемде материалды дәл және берік білу үшін қойылады. Жазбаша жұмыста қателіктер болмауы керек. Ауызша сауалнама кезінде оқушының сөйлеуі логикалық негізделген және грамматикалық тұрғыдан дұрыс болуы керек
Жақсы	маңызды емес дәлсіздіктер, жіберіп алулар, қателер (бір-екіден аспайтын)кезінде тақырыпты берік білу үшін қойылады
Қанағаттанарлық	пәнді елеулі олқылықтармен, дәлсіздіктермен білу үшін, бірақ одан әрі оқуға кедергі болмайтындар үшін
Қанағаттанарлықсыз	тақырыпты білмегені үшін, ауызша жауапта немесе жазбаша жұмыста көптеген қателіктер

Қазіргі уақытта пайдаланылуда баллмен- білім алушылардың білімін бағалаудың рейтингтік жүйесі.

Педагогикалық өлшем педагогикалық бақылау әдісі ретінде.

Педагогикалық оқытудың ең көп тараған құралы өлшемдер – педагогикалық тест. *Педагогикалық тест* – бұл белгілі бір мақсаттар үшін педагогикалық өлшеудің ғылыми әдістері негізінде таңдалған тапсырмалар жиынтығы.

Тестілеуді өткізу кезінде үш CRI ескеріледітест сапасының териясы.

Сенімділік – педагогикалық бағалаудағы, бағалаудың шынайы мәнін есептеудегі қателіктердің дәрежесін анықтау. Соңғы уақытта экс тарала бастадыперт сауалнамасы, студент 2-3 немесе одан да көп балл жинаған кездеберушілердің және арқылы корреляциялар нәтижелердің бағалаудың сенімділігіне мүмкіндік туады.

Жарамдылық тесттен өту – бақылаудың нысандары мен әдістерінің оның мақсатына сәйкестігі.

Ең жиі кездесетін себептер жарамсыздықтың болуы бақылауды – алдау, нұсқау беру, репетиторлық "сүйрету", жұмсақтық, шектен тыс

талапшылдық, тиісті жағдайлар болмаған жағдайда қандай да бір әдісті қолдану.

Мұндай жағдайларда бақылау нәтижелері қойылған міндеттерге сәйкес келмейді. Педагогикалық бақылаудың дұрыстығын арттыру мақсатында қолданылатын бақылаудың сараптамалық бағалары оқу жоспары мен білім тұжырымдамасының талаптарына сәйкестендіру үшін материалды. Білім тұжырымдамасы жоғары оқу орнының мәртебесіне, білім алушылардың контингентіне байланысты болуы мүмкін. Тиісінше, бақылау материалы да әртүрлі болуы керек.

Объективтілік – сенімділік, негізділік және психологиялық, педагогикалық, этикалық, құндылық сипатындағы бірқатар аспектілерді біріктіретін критерий.

Соңғы жылдары жоғары оқу орындарындағы тестілеу мәселесіне көп көңіл бөлінуде, бұған осы құбылыстың мәні мен ерекшеліктерін зерттеуге арналған көптеген ғылыми жарияланымдар дәлел бола алады.

Педагогикалық тестілер (ПТ) білім, білік, дағды деңгейлерін объективті бағалауға, университет түлектерін даярлауға қойылатын талаптардың белгіленген стандарттарға сәйкестігін тексеруге, студенттерді даярлаудағы олқылықтарды анықтауға көмектеседі. Педагогикалық тест деп құрылымды объективті бағалау және білім алушылардың дайындық деңгейін өлшеу мақсатында туындайтын қиындықтардың өсу ретімен реттелген нақты нысандағы және белгілі бір мазмұндағы тапсырмалар жүйесі деп түсіну керек.

Тест тапсырмалары сұрақтар немесе тапсырмалар емес, субъектілердің жауаптарына байланысты ақиқат немесе жалғанға айналатын мәлімдемелер болып табылады.

Осылайша, тестілеуде бақылау әдісі ретінде шектеулер де бар. Ең оңай жолы - мұғалімдердің көмегімен студенттердің оқу бағдарламасын меңгеру дәрежесін тексеру үшін тестматериалдармен қамтамасыз ету. Пәнді терең меңгергендігін, оқуға тән ойлау стилін меңгергендігін тексеруменің пәнім, бұл жағдайда өте қиын, дегенмен негізінде бұл мүмкін. Тікелей байланыстың болмауы білім алушымен әдептілік, бір жағынан, бақылауды жүзеге асырады неғұрлым объективті, бірақ екінші жағынан, – ықтималдылықты арттырады басқа кездейсоқ факторлардың нәтижесіне әсері. Осылайша, педагогикалық тестілерді оқыту технологиясы шеңберінде дәстүрлі бақылау әдістерімен үйлестіру ең жақсы нәтиже береді деп қорытынды жасауға болады.

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Нормативтік құқықтық актілер: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12.

Негізгі әдебиеттер: 13, 14, 15, 16, 17, 18,19, 20.

Қосымша әдебиеттер: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,

35.

Семинар сабаққа арналған тапсырмалар

Сабақ. Жоғары мектептегі педагогикалық бақылау негіздері.

1. Педагогикалық бақылаудың функциялары мен формалары.
2. Педагогикалық мониторинг және оның білім берудегі рөлі. университет оқытушысының сараптамалық және бағалау қызметі.
3. ЖОО-да баға қою саясаты. Бақылаудың объективтілігін арттыру жолдары.
4. Педагогикалық бақылаудың ұйымдастырушылық принциптері.
5. Тестілеудің ерекшелігі.
6. Білім алушылардың білімін бағалаудың рейтингтік бақылау жүйесі.

Магистранттардың оқытушымен өзіндік жұмысы.

Тапсырма: Келесі сұрақтарға дайындалыңыз:

- Педагогикалық бақылаудың түрлері
- ЖОО-да баға қою саясаты.
- Пән бойынша тест құрастыру кезіндегі ерекшеліктер
- Рейтингтік бақылау жүйесін бағалау критерийлері қандай?

2. *МОӨЖ өткізу нысаны: аңгімелесу, сауалнама.*

ЖОО-да педагогикалық жобалау.

1. Педагогикалық жобалаудың кезеңдері мен формалары.
2. Пәннің мазмұнын модульдік құрастыру және рейтингтік бақылау.

Магистранттардың өзіндік жұмысы №6

1. Тапсырма:

№ 6 МӨЖ: Қазіргі заманғы полиция қызметкерінің білімі, іскерлігі мен дағдыларын бағалау критерийлерін құрастырыңыз әдіске БЛУМ.

МӨЖ өткізу нысаны: баяндамашыны дәлелді бағалау.

Орындауға арналған әдістемелік ұсынымдар: дәріс сабақтарына және МӨЖ дайындау үшін деректерді ұсынымдарды, "жалпы білім беру пәндері" кафедрасында қосымша консультацияларды пайдалану.

Өз бетінше оқу үшін келесі сұрақтар ұсынылады:

1. Бағалау критерийлері
2. Педагогикалық мониторинг

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Нормативтік құқықтық актілер: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12.

Негізгі әдебиеттер: 13, 14, 15, 16, 17, 18,19, 20.

Қосымша әдебиеттер: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,

35.

ТАҚЫРЫП 7. ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР.

«Технология», «Педагогикалық технология» және т.б. ұғымдарының мәні. Оқыту технологияларының классификациясы. Пән мазмұнының модульдік құрылымы. Заманауи білім беру технологияларын жобалау принциптері мен даму тенденциялары. Заманауи жоғары мектептегі цифрландыру.

Тақырып № 7. Педагогикалық технологиялар.

Дәріс жоспары:

- 1) «Технология» ұғымдарының мәні. «Педагогикалық технология» және т.б. Оқыту технологияларының классификациясы.
- 2) Пән мазмұнының модульдік құрылымы.
- 3) Жобалау принциптері мен үрдістері заманауи білім беру технологияларын дамыту.
- 4) Қазіргі заманғы жоғары мектептердегі цифрландыру.

Дәріс тезистері

Педагогикалық және психологиялық әдебиеттерде компьютерлік технологияның дамуымен және жаңа компьютерлік технологиялардың енгізілуімен бірге келген «технология» ұғымы жиі кездеседі.

Педагогикалық ғылымда 60-шы жылдары АҚШ пен Англияда арнайы бағыт – педагогикалық технология пайда болды, ол қазіргі кезде әлемнің барлық дерлік елдеріне таралды. Бұл терминнің және педагогикадағы зерттеу саласының пайда болуы кездейсоқтық емес, алдымен американдық, содан кейін еуропалық мектептің реформалануымен тікелей байланысты.

Шетелдегі заманауи педагогикалық технологиялардың ең танымал авторларына мыналар жатады: Б.Блум, Д. Брунер, Қ. Гейс, Д. Гамблин, Ш. Коскарелли, Дж.Кэрролл.

Тоқытудың технологиялық тәсілдерін жүзеге асырудың теориясы мен практикасы Ю.К. Бабанскийдің, В.П. Беспальконың, П.Я. Гальпериннің, Л.Я. Зоринаның, М.В. Кларина, Л.Н. Ланда, Н.Ф. Талызина, П.М. ғылыми еңбектерінде көрініс тапқан.

ЮНЕСКО келесі анықтаманы береді: «Педагогикалық технология – білім берудің неғұрлым тиімді түріне қол жеткізу үшін адами және техникалық ресурстарды және олардың өзара әрекеттесуін есепке алу арқылы бүкіл оқу үдерісі мен білімді меңгеруді бағалаудың жүйелі әдісі». «Педагогикалық технология» ұғымын үш аспект бойынша қарастыруға болады:

- ғылыми – педагогикалық ғылымның бір бөлігі ретінде оқытудың және жобалаудың мақсаттарын, мазмұны мен әдістерін зерттейтін және дамытатын педагогикалық процестер;

- процессуалдық – процестің сипаттамасы (алгоритмі), мақсаттарға, мазмұнға, жоспарға жетудің әдістері мен құралдарының жиынтығы ретінде оқытудың күтілетін нәтижелері;

• әрекеттік – технологиялық (педагогикалық) процесті жүзеге асыру, барлық тұлғалық, аспаптық және әдістемелік педагогикалық құралдардың жұмыс істеуі.

Педагогикалық технология – бұл қатаң ғылыми жобалау және педагогикалық іс-әрекеттің табысты болуына кепілдік беретін дәлме-дәл қайталау. Педагогикалық процесс белгілі бір принциптер жүйесіне негізделгендіктен, педагогикалық технологияны жүйелілікке бағытталған сыртқы және ішкі әрекеттердің жиынтығы ретінде қарастыруға болады. осы қағидаларды олардың объективті өзара байланысында жүзеге асыру және мұғалімнің жеке басының жан-жақты көрінуіне мүмкіндік беру. Осыған сәйкес педагогикалық технология педагогикалық іс-әрекеттің құндылыққа бағдарланған жүйесі ретінде ұсынылуы мүмкін.

Кез келген педагогикалық технология негізгі әдістемелік талаптарға – өндіріске қабілеттілік критерийлеріне сай болуы керек, оларға мыналар жатады: концептуалдылық; жүйелілік; басқарушылық; тиімділік; қайталану мүмкіндігі.

Бүгінгі таңда педагогикалық технологияларды оқу үдерісінде қолданудың алуан түрлілігін кездестіруге болады. Ковид кезеңінде қашықтықтан оқытудың жаңа мүмкіндіктері пайдалана отырып ашылды Интернет-ресурстардың, мессенджерлер арқылы Zoom және т.б.

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Нормативтік құқықтық актілер: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12.

Негізгі әдебиеттер: 13, 14, 15, 16, 17, 18,19, 20.

Қосымша әдебиеттер: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,

35.

Магистранттардың оқытушымен өзіндік жұмысы.

Тапсырма. Кестенің мазмұнын зерттеп, салыстырмалы талдау жасаңыз

№	Салыстыру белгілері	Әдістеме	Технология
1	Тағайындау	Оқытудың нақты әдістерін, ұйымдастырушылық формаларын, әдістерін қолдануды ұсынады	Мақсаттар мен оқытуды басқаруды ескере отырып, оқытудың әдістерін, ұйымдастырушылық формаларын және құралдарын құру процесін ұсынады
2	Анықтамасы	Оқытудың ғылыми негізделген әдістерінің, ережелерінің және әдістерінің жүйесі	Оқыту мақсаттарына қол жеткізу құралдарының жиынтығы. Алдын ала жобаланған оқу үдерісін, жүйелерді, оқу

			үдерісін басқару мақсаттарына жетудің әдістері мен құралдарын тәжірибеде жүйелі және дәйекті түрде жүзеге асыру
3	Құрудың нақты бастапқы алғышарттары	Негіздеме мен құрылыс процесі технологиядан табылады. Мақсаттар, нәтижеге бағдарлану.	Әдістеменің әдіснамалық негізі
4	Парадигма	Оқу үдерісін ұйымдастыру және өткізу бойынша ұсынымдар жиынтығы	Болашақ оқу үдерісінің жобасы
5	Бағдарлау	Оқытуға (білім беруге)	Білім алушыларға
6	Бағыттылық	Нақты құралға немесе белгілі бір мақсаттарды іске асыруға	Оқу материалын зерделеу тәсілдерін әмбебаптандыруға
7	Оқытудың серпінділігін көрсету	Белгілі бір ұсыныстар береді	Оқыту процесінің процестік динамикалық сипатын көрсетеді
8	Зияткерлік тәсіл	Осы пәнге тар пәндік аспект	Педагогтың ойлауы мен қызметіне байланысты мәдени ұғым

Магистранттардың өзіндік жұмысы №7.

МӨЖ № 7: Оқытудың педагогикалық технологиялары бойынша ғылыми педагогикалық әдебиеттерге шолу (жазбаша).

МӨЖ № 7: Жоғары мектеп педагогикасының теориясы бойынша монографияға сараптама-рецензия (жазбаша).

МӨЖ № 7: Қазақстан Республикасындағы жоғары білімнің 3 сатысына сипаттама беріңіз: бакалавриат, магистратура, Ph.D. (ауызша).

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Нормативтік құқықтық актілер: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12.

Негізгі әдебиеттер: 13, 14, 15, 16, 17, 18,19, 20.

Қосымша әдебиеттер: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,

35.

ТАҚЫРЫП 8. ЖОО БІЛІМ АЛУШЫЛАРЫМЕН АУДИТОРИЯДАН ТЫС ТӘРБИЕ ЖҰМЫСЫНЫҢ ЖҮЙЕСІ МЕН НЫСАНДАРЫ.

Студенттер қауымы әлеуметтік топ ретінде. Білім алушылардың бейімделу мәселесі. Кураторлардың жұмысы (эдвайзерлердің) жоғары мектепте. Білім алушылармен жүргізілетін аудиториядан тыс жұмыстың жүйесі мен нысандары, оны жоспарлау.

Тақырып 8. ЖОО білім алушыларымен аудиториядан тыс тәрбие жұмысының жүйесі мен нысандары.

Дәріс жоспары:

1. Студенттер қауымы әлеуметтік топ ретінде. Курсанттардың бейімделу мәселесі.
2. Кураторлардың (эдвайзерлердің) жоғары мектептегі жұмысы.
3. Білім алушылармен аудиториядан тыс жұмыстың жүйесі мен нысандары, оны жоспарлау.

Дәріс тезистері

Қазіргі қазақстандық қоғам адамнан тек білім мен жоғары мәдени деңгейді, ғылым мен техниканың түрлі салаларында терең мамандануды ғана емес, сонымен бірге қоғамда өмір сүруді, бірге өмір сүруді, сайып келгенде бақытты болуды талап етеді. Білім алушының жеке дамуының негізгі параметрлері оның жалпыадамзаттық құндылықтарға, гуманизмге, интеллектуалдылыққа, шығармашылыққа, белсенділікке, өзін-өзі бағалауға, пайымдаудағы тәуелсіздікке бағдарлануы деп санауға болады. Бұл қасиеттердің даму деңгейін әлеуметтік құзыреттіліктің қалыптасуының және жеке тұлғаның әлеуметтік қалыптасуының көрсеткіштері ретінде қарастыруға болады.

Білім беру жүйесінің басты міндеті-ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтар негізінде тұлғаны қалыптастыру, дамыту және кәсіби қалыптастыру үшін қажетті жағдайлар жасау; тәрбиелеу, білім беру және жан-жақты дамыту, ана тілін, мәдениетін, ұлттық салт-дәстүрлерін сақтау, хабардар болу, денсаулықты нығайту құқықтарын іске асыру.

Осы қасиеттерді қалыптастыру және дамыту үшін жағдай жасау ҚР Білім беру жүйесінің маңызды міндеті ретінде қарастырылуда.

Мемлекеттік саясаттың оқушыны ҚР азаматы ретінде тәрбиелеудің тұтастығына және оның конституциялық құқықтарын қамтамасыз етуге бағытталуы көрініс тапты ҚР Үздіксіз білім беру жүйесіндегі Тәрбие тұжырымдамасы, ҚР-дағы этномәдени білім беру тұжырымдамалары, ҚР-дағы оқушы жастарды құқықтық оқыту Тұжырымдамалары, ҚР Білім беру саласындағы мемлекеттік жастар саясатының Тұжырымдамалары, ҚР-дағы адамгершілік-жыныстық тәрбие тұжырымдамалары, гуманитарлық білім беру ҚР Білім беру ұйымдарындағы білім берудің кешенді бағдарламасы, ҚР азаматтарына патриоттық тәрбие берудің мемлекеттік бағдарламасы және т. б.

Бұл ретте ЖОО ұжымының тәрбие іс-әрекетінің жүйесі ерекше рөл атқарады. Оқытушылардың тәрбие жұмысының жетістігі тәрбие жұмысы тұжырымдамасының ғылыми негізділігі мен ойластырылғандығымен анықталады

университет, студент жастарды тәрбиелеудің мақсаттарының, міндеттерінің, мазмұны мен әдістерінің бірлігі.

Студенттерді университет жағдайында тәрбиелеу - жоғары мектеп педагогикасының жетекші категорияларының бірі. Ол болашақ мамандардың бойында кәсіби маңызды тұлғалық қасиеттерді қалыптастыруда оқытушылар мен студенттердің бірлескен іс-әрекетінің процесі ретінде түсіндіріледі.

Жоғары мектептегі тәрбие – студенттердің қалыптасуына бағытталған университет қызметкерлерінің арнайы жұмысы/білім алушылардың алынатын біліммен көзделген наным-сенімдер, адамгершілік нормалар мен жалпы мәдени қасиеттер жүйесі.

Кең мағынада тәрбие – бұл қоғамның жеке тұлғаға тигізетін әсері, оның барысында алдыңғы ұрпақтар жинақтаған мәдени-тарихи тәжірибе өскелең ұрпаққа беріледі.

Тар мағынада бұл мұғалімнің мақсатты іс-әрекеті, оның барысында тәрбиеленушінің жеке басының дамуы жүзеге асырылады. Бұл іс-әрекет психикалық жағдайды, дүниетанымды, іс-әрекет тәсілдерін, жеке тұлғаны, құндылық бағдарын өзгертуге бағытталған.

Тәрбие жеке тұлғаның негізгі мәдениетін қалыптастыруға бағытталған, оны нормалар, сенімдер, құндылықтар, өмір салты, мінез-құлық жүйесі ретінде анықтауға болады.

Тәрбие – бұл мақсатты, арнайы ұйымдастырылған педагогикалық үдеріс мұғалімнің білім алушылармен өзара әрекеттесуі, олардың бойында саяси, адамгершілік, эстетикалық, физикалық қасиеттерді қалыптастыру, қабілеттері мен рухани күштерін дамыту, қоршаған әлеммен және адамдармен қарым-қатынасты қалыптастыру мақсатында әр түрлі іс-әрекеттерді ұйымдастыру.

Тәрбие үдерісіне келесі функциялар тән: тәрбиелік, дамытушылық, танымдық-тәрбиелік, коммуникативтік, ұйымдастырушылық, кәсіби. Тәрбие функцияларының жүйесі мақсат қою үдерісімен өзара байланысты, ол нақты функциялардың бөлінуін және оларға тәрбиелік іс-әрекеттің белгілі бір фрагментінде сүйенуді анықтайды. Функцияларды білу және түсіну білім беруді ұйымдастырушыларға білім беру үдерісін жоспарлау, модельдеу, ұйымдастыру, педагогикалық талдау кезінде оның мүмкіндіктерін толық пайдалануға көмектеседі.

ЖОО жағдайында тәрбие өзінің әлеуетті мүмкіндіктерін толық ашпайды, осыған байланысты ол қойылған мақсаттарға жету үшін толық көлемде пайдаланылмайды. Бұл құбылыстың себебі ішінара тәрбиені біржақты, тар функционалды түсінуде жатыр. Егер біз оның мәнін объективті түрде талдап, түсінетін болсақ, мүмкіндіктерді бағалайтын болсақ, онда тәрбиенің көпфункционалды екендігі айқын болады.

Тәрбие әлеуметтік деңгей деңгейіне байланысты-қоғамның экономикалық, саяси және мәдени дамуы, оның рухани жағдайы. Бұл заңдылық тәрбиенің мақсатын белгілеуді, оның мазмұнын анықтауды, қаражатты таңдауды, педагогтар мен тәрбиеленушілердің құндылық бағдарын, тәрбиенің басым әдістері мен тәсілдерін, қоршаған болмыспен байланысын анықтайды.

Тәрбие принциптері – бұл студенттерді тәрбиелеу үдерісін, оның бағытын, мазмұнын, әдістерін, құралдары мен формаларын таңдауды анықтайтын негізгі, бастапқы ұстанымдар, идеялар.

Тұжырымдама Қазақстан Республикасының үздіксіз білім беру жүйесіндегі тәрбие тәрбиені жалпыұлттық басымдық ретінде айқындайды.

Мақсат - тәрбиеге бірыңғай көзқарасты қалыптастыру; өскелең ұрпақты тәрбиелеу, Қазақстан Республикасындағы балалар мен жастарды тәрбиелеу мәселелерін шешуде тәрбие процесінің барлық субъектілерінің іс-әрекеттерін үйлестіру және сабақтастығын қамтамасыз ету.

Міндеттер:

- өскелең ұрпақты тәрбиелеудің әлеуметтік маңыздылығы мен келешегін өзектендіру;

- зияткерлік, ұйымдастырушылық-педагогикалық, кадрлық, экономикалық, әдістемелік және басқа ресурстарды білім беру міндеттерін жүзеге асыруға шоғырландыру;

- жастардың бойында дербес тұлға болу қажеттілігін қалыптастыру үшін ашық ақпараттық, білім беру, белсенділік және коммуникативтік әлеуметтік кеңістік құру;

- өскелең ұрпақтың өзінің рухани, зияткерлік, адамгершілік өмірі, денсаулығы мен әл-ауқаты үшін әлеуметтік құзыреттілігі мен жауапкершілігін арттыру үшін ұйымдастырушылық жағдайлар жасау;

- қазақстандықтардың жас ұрпағын құндылықтарға тәрбиелеу толеранттылық, келісім және этносаралық қарым-қатынас мәдениеттері;

- жастардың қоршаған ортаға, қоғамға, табиғатқа деген оң көзқарасын қалыптастыруға ықпал ететін әлеуметтік-педагогикалық жағдайлар жасау;

- тұлғаның кәсіби қалыптасуына және өзін-өзі жүзеге асыруына жағдай жасау, өмір бойы өзін-өзі тәрбиелеу қажеттілігін қалыптастыру.

Негізге ала отырып жеткізілгеннен тәрбиенің мақсаттары мен одан туындайтын міндеттерді университет жағдайында кафедраның тәрбие қызметінің келесі бағыттарын бөліп көрсетуге болады:

- *Азаматтық-патриоттық, құқықтық және көпмәдениетті тәрбие* азаматтық ұстаным мен патриоттық сананы қалыптастыруы керек, дұрысжаңа және саяси мәдениетті, дамытуұлттық сана-сезім, этносаралық қатынастар мәдениеті, әлеуметтік және діни толеранттылық, негізделген арналған **гуманизмде**, махаббат және қазақ тілінің тіліне, тарихына және әдет-ғұрыптарына құрметпен қарау сақтау, халықты әлеуметтік қорғау, және оның үздіктерін дамыту дәстүрлерді зерделеу, зерделеу, Қазақстанның басқа халықтарының мәдениеттерін қабылдау және дамыту. Қазіргі жағдайда

тәрбиеленушілердің құқықтық санасын, балалар мен жастар ортасындағы құқыққа қайшы көріністерге қарсы тұруға дайындығын қалыптастыру ерекше маңызға ие болып отыр; әлеуметтік мәртебені арттыру балалар мен жастарға азаматтық-патриоттық, құқықтық және көпмәдениетті тәрбие беру.

- *Рухани-адамгершілік тәрбие* ол өзін-өзі тануды дамытуға жағдай жасауды, тұлғаның этикалық ұстанымдарын, оның адамгершілік қасиеттері мен көзқарастарын қоғам өмірінің нормалары мен дәстүрлеріне сәйкес қалыптастыруды, рухани-адамгершілік білім мен құндылықтар жүйесін қалыптастыруды және дамытуды көздейді.; білім беру, өндірістік және қоғамдық салаларда адамгершілік пен кәсіби этика нормаларына байланысты білімді жүзеге асыру іс-шаралар; дәстүрлі ұлттық және адамгершілік құндылықтарды жаңғыртудың негізі ретінде студенттердің репродуктивті санасы мен отбасын құруға деген көзқарасын қалыптастыру.

- *Отбасылық тәрбие*, оның анықтаушы буыны адамгершілік, рухани және гуманистік құндылықтарды тәрбиелеуге басымдық бере отырып, адамдар арасындағы эмоционалды және рационалды қатынастардың әлеуметтік-тарихи тәжірибесін беру болып табылады. Жастардың әлемдік және ұлттық мәдениет, халықтық дәстүрлер мен бүкіл қазақстандық қоғамның қажеттіліктері негізінде жасалған жалпыадамзаттық және ұлттық құндылықтарға бағдарлануы бірінші орынға шығады.

- *Тұлғаның өзін-өзі тануына және өзін-өзі дамытуына қажеттілікті қалыптастыру* болжайды адам-адам жүйесінде іргелі білімді қалыптастыру; адам-қоғам; адам-технология; адам-табиғат; бірге таным жас адамға қоршаған әлемді түсінуге, өзін және ондағы мақсатын түсінуге, өзінің өмірлік ұстанымын анықтауға, қоршаған әлемге деген көзқарасын жалпыадамзаттық құндылықтар тұрғысынан жүйелеуге көмектесуге арналған. Өзін-өзі тану тұлғаның өзін-өзі дамытуының, өзін-өзі танытуының, оның қабілеттерін жүзеге асыруының қажетті шарты болып табылады және әлеуетті мүмкіндіктер.

- *Әлеуметтік маңызы бар және жеке қасиеттерді қалыптастыру*, қасиеттерін жеке тұлғаның (әлеуметтік бейімделу, әлеуметтік белсенділік, әлеуметтік тұрақтылық) әлеуметтік қатынастар жүйесінде өзіндік мінез-құлық стилін, шығармашылық пен дербестікті, қоғамда болып жатқан өзгерістерге тез және адекватты жауап беру қабілетін, белсенді өмірлік ұстанымның болуын дамытуды көздейді. .

- *Коммуникативтік мәдениетті қалыптастыру* мінез-құлық қағидаларын анықтайды, құндылықтар жүйесін, идеалдарды, нормаларды бейнелейді және қарым-қатынасты ұйымдастыруға, байланыс орнатуға, оларды дамытуға, үйлестіруге, шығармашылық іс-әрекетте өзінің даралығын білдіру үшін түзетуге және түзетуге көмектеседі.

- *Экологиялық тәрбие* адамның табиғатқа және оған деген қарым-қатынас этикасына этикалық көзқарастарын қалыптастыру мен қалыптастыруды, табиғи ресурстардың жай-күйіне жеке жауапкершілік

сезімін және адамдардың олармен ақылға қонымды қарым-қатынасын тәрбиелеуді көздейді.

- *Эстетикалық тәрбие* адамгершілік-рухани құндылықтарды сұлулықпен таныстыру арқылы, көркем мәдениет арқылы, дәуірлер мен халықтардың әлемдік көркемдік құндылықтарымен таныстыру арқылы, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтар призмасы арқылы қалыптастыруды көздейді. ептілік. Өнер құралдары арқылы өзін-өзі танудың жаңа, жоғары деңгейіне, концептуалды ойлау қабілетіне, дүниені тұтас пайымдауына, ол туралы құндылық түсініктерін өзінің шығармашылық іс-әрекетінде жүзеге асыруға, ұжымда өмір сүруге, мәдени әлеммен және адамдармен қарым-қатынаста өзін таныта білуге қабілетті тұлғаны қалыптастыру маңызды міндет болып табылады. қазіргі даму кезеңі.

- *Дене тәрбиесі және қалыптасуы денсаулық сақтаушы ортаның салауатты өмір салтын қалыптастыру* салауатты өмір салтын қалыптастыруға, жас адамның психикалық тұрақтылығын қамтамасыз ететін және тиімді кәсіби іс-әрекетке қажетті тұлғалық қасиеттерді қалыптастыруға бағытталған. Оның құрамдас бөліктеріне профилактикалық білім беру кіреді. Салауатты өмір салтын қалыптастыру адам ағзасының мүмкіндіктері, оның жұмыс істеу ерекшеліктері, адамның физикалық, психологиялық және рухани денсаулығының өзара байланысы туралы түсінік беретін ағартушылық-түсіндіру жұмыстары барысында да, тәрбиеленушілерді спорттың әртүрлі түрлерімен айналысуға тікелей тарту арқылы да жүзеге асырылуы тиіс. .

- *Еңбек және экономикалық тәрбие* болжап отыр жастардың бойында дағдыларды қалыптастыру және өзін-өзі күтуді жүзеге асыру дағдылары, еңбек қызметінің әртүрлі түрлеріне саналы, жауапкершілікпен және шығармашылықпен қарай білу, ұжымда, ұжымда жұмыс істей білу; адамның өз бетінше, белсенді және жауапкершілікпен әрекет ете білуі, қажетті ресурстарды жұмылдыра білуі, өз әрекеттерінің мәні мен салдарын дұрыс бағалай білуі, максималдау арқылы олардың шынайы әсері, яғни. жаңа өндіріс пен қоғам құру; жастардың еңбекке деген қажеттілігін алғашқы өмірлік қажеттілік ретінде қалыптастыру қажеттіліктің, жоғары құндылықтар және өмірде табысқа жетудің негізгі жолы.

- *Кәсіптік тәрбие беру* кәсіби және тұлғалық маңызды түйінді құзыреттіліктерді (арнайы, бейінді, коммуникативтік, әлеуметтік, зияткерлік, ақпараттық) және оның басқа да кіші түрлерін қалыптастыруды, білім алушыларды кәсіби қоғамдастықтың дәстүрлері мен құндылықтарымен таныстыруды, кәсіби этика мен корпоративтік мәдениет нормаларын ұстануды көздейді;

- *Зияткерлік мәдениетті дамыту* заманауи ғылыми дүниетанымды қалыптастыруды және негізгі құндылықтарды меңгеруді көздейді; білім алушылардың белсенді ойлау іс-әрекетін дамыту, олардың санасын шынайы, қарапайым біліммен байыту, ақыл-ой қабілеттерін дамыту қабілеттердің, ізденімпаздықтың.

Магистранттарды оқытудың ерекшелігі ҚР ІІМ жүйесінде білім алушылардың тұлғалық қасиеттеріне және олардың жоғары физикалық және психологиялық жүктемелерге бейімделу қабілеттеріне ерекше талаптар қояды. Сондықтан курсанттардың оқу және қызметтік іс-әрекетке бейімделу мәселесіне, әсіресе оқытудың бірінші курстарында ерекше көңіл бөлінеді. Жылы байланыстар, осыған байланысты болашақ полиция қызметкерлерін тәрбиелеу үдерісіне үлкен мән беру қажет.

Магистранттарды оқу және қызметтік жұмыстарға бейімдеу мәселесі әсіресе өзекті болып табылады. ҚР ІІМ ведомстволық жоғары оқу орындары, онда оқыту азаматтық университеттердегі оқудан айтарлықтай ерекшеленеді. Талапкерлер қабылдау кезінде ҚР ІІМ оқуға дамытушы ұйымдары ішкі істер органдарына қызметке қабылданады, полиция қызметкері болады.

Болашақта олардың қызметі қызметтік және тәрбиелік қызметке қолданылатын жарғы мен бағыныштылық қатынастарының талаптарына бағынады. Сонымен, бірінші курс студенттерінің тәртібі ішкі тәртіп ережелерімен реттеледі, оқу сабақтарына өз бетінше дайындалу топтар бойынша арнайы бөлінген уақытта бекітілген аудиторияларда, кітапхана бақылауында жүргізіледі. курс басшылығы және профессорлық-оқытушылық құрамның қатысуымен. Оқу іс-әрекетімен қатар курсанттар тәуліктік нарядтарда қызмет атқарады және өндірістік практика кезінде қоғамдық тәртіпті қорғауға тартылуы мүмкін.бұқаралық іс-шараларды жүргізу кезінде.

Ғылыми зерттеулерді, сондай-ақ жүргізілген эмпирикалық зерттеулерді талдау негізінде кәсіптік бейімделу үдерісіне ықпал ететін факторлардың төрт тобы бар (құқық қорғау органдарының қызметкерлері мысалында):

- факторлардың бірінші тобы қызметкерлердің әлеуметтік интеллект, күрделі жағдайлардағы когнитивті бақылау, қызметтік міндеттерін орындаудағы жауапкершілік, эмоционалдық тұрақтылық, кәсіби мотивация, өзін-өзі бағалау, қарым-қатынас орнату қабілеті сияқты тұлғалық ерекшеліктерімен байланысты;

- факторлардың екінші тобына тұлғаның іскерлік (мінез-құлық) ерекшеліктері жатады: операциялық және қызметтік міндеттерді орындау кезіндегі белсенділік деңгейі; қиын жағдайларда жұмылдыру қабілеті; табысқа жетуге бағытталған іс-әрекеттер; қалыптасқан жағдайды іс жүзінде өзгерту; мінез-құлықтың әлеуметтік нормаларын және іскерлік өзара әрекеттесу ережелерін меңгеру;

- факторлардың үшінші тобына персоналды басқару қызметі қызметінің ерекшеліктері кіреді: Ресей Федерациясы Ішкі істер министрлігінің білім беру ұйымдарына оқуға түсу үшін мектеп оқушыларын кәсіптік бағдарлау, жаңадан келген қызметкерлердің бейімделу үдерісін басқарудың ұйымдастырушылық механизмінің үйлесімділігі; қызметкерлердің іскерлігін бағалаудың объективтілігі, қызметкерлерді оқыту жүйесінің икемділігі;

- факторлардың төртінші тобына қызметтің ерекшеліктері жатады: жалпы кәсіптің беделі мен тартымдылығы, белгілі бір бөлімшеде белгілі бір мамандық бойынша жұмыс істеу, еңбекті ұйымдастыру ерекшеліктері,

қызметкердің мотивациялық ұстанымдарын жүзеге асыру, инновацияларды енгізудің жетілдірілген жүйесінің болуы, позитивті әлеуметтік-психологиялықұжымдағы климаттық климат.

Кәсіби қызметке бейімделудің бұл факторлары көбінесе кәсіби міндеттерін толық көлемде орындамаса да, ішкі істер органдарының қазіргі қызметкерлері болып табылатын Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің білім беру ұйымдарының курсанттарына қолданылады.

Курсанттардың оқудың бастапқы кезеңіне бейімделуіне кедергі болатын бірнеше кедергілерді анықтауға болады:

– *дидактикалық*. Университетте оқу әдеттегіден және жылдардан айтарлықтай ерекшеленеді мектепте оқушылардың бойында қалыптасқан оқыту. Айырмашылықтар сабақтардың ұзақтығы мен түрлеріне, оқытылатын кәсіптік пәндердің ерекшеліктеріне байланысты, тәжірибеге бағдарлану сабақтар, оқытушы мен курсанттың өзара әрекеттесу сипаты және т.б. Үлгерімнің төмендігі оқытушылармен де, курс жетекшілерімен де жанжалдарды тудыруы мүмкін, бұл курсанттардың әлеуметтік-психологиялық бейімделу процесін қиындатады;

– *физиологиялық*. Бұл оқу және қызметтік іс-әрекеттерді (мысалы, күнделікті киім-кешектерде кезекшілік ету), курсанттардың асханасындағы тамақтану режиміне бейімделуді, сондай-ақ жоғары физикалық және психикалық стресстерді үйлестіру жағдайында жұмыс және демалыс режимін қайта құру қажеттілігімен байланысты. . Бұл кедергіні еңсерудегі қиындықтар курсанттардың шаршауының күшеюіне әкеліп соғады және оқу-тәрбие және қызметтік жұмыстардың тиімділігіне кері әсерін тигізеді;

– *когнитивті-психологиялық*. Нашар дамыған танымдық қабілеттер жаңа, негізінен нақты (кәсіби) ақпараттың үлкен көлемін игерудің тиімділігін қиындатады;

– *әлеуметтік-психологиялық*. Нашар дамыған коммуникативтік қасиеттер курсанттың бойында ізгі ниетті қалыптастыруға кедергі келтіруі мүмкінсыныптастарымен дұрыс қарым-қатынаста болу және тұлғааралық қақтығыстарға әкелу.

Қорытындылай келе, курсанттарды Қазақстан Республикасы ІІМ білім беру ұйымдарының оқу және қызметтік іс-әрекеттеріне бейімдеуді атап өтеміз – бұл күрделі және көп қырлы процесс. Әрбір курсанттың оқу үлгерімі мен қызметтік іс-әрекетінің тиімділігі оның өтуінің сәттілігіне көп жағдайда байланысты, бұл оның психологиялық-педагогикалық қамтамасыз етілуіне ерекше назар аударуды қажет етеді.

Тәрбие мазмұны ықпалымен құрылады *тәрбиенің тұжырымдамалары мен принциптері*. Мазмұны көптеген дереккөздер бойынша қалыптасады: мерзімді басылымдар, ғылыми және көркем әдебиеттер, әдістемелік құралдар, қоғамдық және мәдени өмірдегі өзекті оқиғалар, білім туралы құжаттар және т.б.

Тәрбиені қабылдау – бұл әдістің өзіне бағынатын және оның құрылымына кіретін бөлігі.

Тәрбие құралдары жеке тұлғаны қалыптастырудың салыстырмалы түрде тәуелсіз қайнар көздері болып табылады. Оларға қызмет түрлері (еңбек, оқу, ойын және т.б.), материалдық және рухани мәдениеттің заттары, заттары, шығармалары мен құбылыстары және т.б. Кез-келген әдіс әрдайым білім беру әдістері мен құралдарының жиынтығы ретінде жүзеге асырылады.

Тәрбие әдістері – бұл мұғалім мен тәрбиеленушілердің бірлескен іс-әрекетінің тәсілдері, тәрбие міндеттерін шешуге бағытталған.

Қолданылатын әсерлердің сәттілігі олардың тұлғалық даму бағдарламасына қаншалықты сәйкес келетініне, сондай-ақ тәрбиеші мен тәрбиеленушілер арасындағы ынтымақтастықтың қаншалықты нәтижелі, сенімді түрде құрылғанына байланысты болады.

Әдістердің бірінші тобы мінез-құлық нормалары мен ережелері туралы білімді қалыптастыруға бағытталған.

Сондықтан әдістердің екінші тобы тәрбиеленушілердің мінез-құлық пен іс-әрекетін ұйымдастыруға арналған; мінез-құлық пен іс-әрекетті ұйымдастыру әдістері; мінез-құлық пен іс-әрекетті ынталандыру әдістері. Білім берудегі бақылау, өзін-өзі бақылау және өзін-өзі бағалау әдістерінің тобы ерекше көзге түседі.

Мінез-құлық нормалары мен ережелері туралы білімді қалыптастыру әдістері. Бұл әдістер тобының негізгі мақсаты – оқушыларға мінез-құлық нормалары мен ережелері туралы білімдерін жеткізу, олардың бойында белгілі бір көзқарастар мен пайымдауларды қалыптастыру. Бұл топқа келесі әдістер жатады: түсіндіру, түсіндіру, этикалық әңгіме, әңгіме, пікірталас, мысал.

Мінез-құлық пен іс-әрекетті ұйымдастыру әдістері. Бұл топқа мыналар жатады: жаттығу, педагогикалық талап, қоғамдық пікір.

Мінез-құлық пен белсенділікті ынталандыру әдістері. Кез келген тәрбие жұмысы түзетуді, ынталандыруды қажет етеді. Бұл топқа марапаттау мен жазалау, жарысу сияқты күшті әдістер жатады. Ауызша немесе вербалды емес мақұлдауды, мақтауды, ризашылықты қолданыңыз, құрметті құқықтар беріңіз. Ынталандыру күшті әдіс болғандықтан, оны қолдану кезінде белгілі бір талаптарды сақтау қажет. Сыйақыны пайдалана отырып, бір адамды екінші адамға қарсы қоюға болмайды.

В.И. Андреев мақсат қою, жоспарлау, ұйымдастыру, ынталандыру, релаксация, нормалау, есепке алу, бақылау, педагогикалық талдау, түзету әдістерін бөліп көрсетеді.

Б.П. Лихачев тәрбие әдістерінің келесі классификациясын ұсынды: 1) ұжымды ұйымдастыру және өзін-өзі ұйымдастыру әдістері; 2) күнделікті қарым-қатынас және өзара іс-қимыл әдістері; 3) бастамашылық әдістері; 4) педагогикалық ықпал ету, сана мен мінез-құлықты түзету, тәрбиеленушілердің іс-әрекетін ынталандыру және тежеу, оларды өзін-өзі реттеуге ынталандыру әдістері, өзін-өзі ынталандыруға және өзін-өзі тәрбиелеу

Куратор жұмысының негізгі бағыттары.

1. Факультет, кафедра студенттерінің оқу тәртібін арттыру (сабаққа қатысу оқу тапсырмаларын уақтылы орындау, сынақтар мен емтихандарды тапсыру, сабақтардағы тәртіп пен тәртіп және т.б.) және соның салдарынан оқу үлгерімін арттыру.

2. Студенттердің қоғамдық өмірін жандандыру, оларды сыныптан тыс жұмыстардың әртүрлі нысандарына тарту, студенттердің өзін-өзі басқаруын дамыту.

3. Студенттердің бойында патриоттық сезімді, өз факультетіне, институтына, таңдаған мамандығына деген құрмет пен сүйіспеншілікті тәрбиелеу.

4. Институтта, жатақханаларда, қоғамда студенттердің мәдениеті мен мінез-құлық этикасын арттыру, ұжымда қолайлы психологиялық ахуал қалыптастыру.

5. Студенттердің салауатты өмір салтына деген ұмтылысын қалыптастыру.

6. Студенттердің бос уақыттары мен демалыстарын, олардың жағымды қызығушылықтары мен қабілеттерін дамытуға ықпал ететін спорттық және дене шынықтыру іс-шараларын ұйымдастыруға белсенді қатысу.

7. Институтта және жатақханаларда студенттердің оқу және тұрмыс жағдайларын жақсартуға жәрдемдесу, кураторлардың жатақханаларға тұрақты баруын ұйымдастыру.

8. Институтта, жатақханаларда, қоғамдық орындарда студенттердің тәртіп пен тәртіпті өрескел бұзуының алдын алу және болдырмау.

Эдвайзер – студенттермен, әсіресе бірінші курс студенттерімен тәрбие жұмысын жүргізудегі басты тұлға.

Студенттермен жүргізілетін негізгі жұмыс кураторлық сағаттар болып табылады, олардың уақыты әдетте университет ішінде реттеледі және кестемен байланысты. Кураторлық сағаттардың тақырыптары әртүрлі болуы мүмкін, бірақ тәрбие жұмысының негізгі бағыттары аясында: кәсіптік-еңбек тәрбиесі (маман қалыптастыру); азаматтық-құқықтық (азамат пен патриотты қалыптастыру) және рухани-адамгершілік (толыққанды салауатты өмір салтын ұстанатын мәдениетті тұлғаның қалыптасуына ықпал ету).

Білім алушыларды ЖОО Жарғысымен, Ішкі тәртіп ережелерімен, оңтайлы күн тәртібімен, өз бетінше жұмыс істеу дағдыларымен таныстырған жөн. Білім алушы өзінің құқықтары мен міндеттерін, университеттің құрылымдық бөлімшелерінің жұмыс механизмін, әр түрлі пәндер бойынша әр түрлі кафедраларға қойылатын талаптардың ерекшеліктерін білуі керек. Студенттермен әңгімелесу үшін деканаттардың/факультеттердің, кафедралардың, студенттік ұйымдардың өкілдерін, мүмкін жоғары курс студенттерін шақыру керек.

Жоспарға енгізілуі мүмкін тәрбие жұмысын жүзеге асыратын қызметтің негізгі бағыттары:

1. Ұйымдастырушылық жұмыс. ЖОО-ның жалпы іс-шаралары.

Жұмысты ұйымдастыру формалары: оқу жылының басындағы ұйымдастыру жұмыстары (кураторларды тағайындау, олардың жұмысын ұйымдастыру, кураторлық сағаттардың кестесін құру; қоғамға жат қылықтардың алдын-алу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру; студенттердің ректормен және факультет басшылығымен кездесулері); факультеттің барлық студенттерін қамтитын жыл сайынғы, дәстүрлі іс-шаралар (бірінші курс студенттерімен кездесу; Білім апталығы; мерекелік іс-шаралар; бітіру кештері; жалпы институттық байқауларға қатысу; онкүндіктер, акциялар және т.б.).

2. Азаматтық-патриоттық, рухани-адамгершілік тәрбие.

Жұмысты ұйымдастыру формалары: мемлекеттік мерекелерге арналған іс-шаралар (Конституция күні, Қазақстан халықтарының бірлігі күні, Жеңіс күні және т.б.), әскери-патриоттық әндер байқауы және т.б.; соғыс, еңбек ардагерлерімен кездесулер; қайырымдылық және волонтерлік акциялар; аумақты абаттандыру бойынша акциялар мен сенбіліктер; өлкетану; тарихи орындармен танысу, мұражайларға экскурсиялар; дөңгелек үстелдер, экскурсиялар өткізу.

3. Ақпараттық-насихаттау жұмысы.

Жұмысты ұйымдастыру формалары: ақпараттық сағаттар; әңгімелесулер, дәрістер, дөңгелек үстелдер, құқық қорғау органдарының, денсаулық сақтау органдарының қызметкерлерімен, шығармашылық ұжымдармен, шығармашылық интеллигенциямен, әртүрлі қоғамдық бірлестіктердің өкілдерімен, ғылым мен өндірістің әртүрлі салаларының мамандарымен кездесулер; газеттер мен плакаттар байқауларына қатысу, қабырға газеттерін шығару.

4. Тәрбие үдерісін ғылыми-әдістемелік және ақпараттық қамтамасыз ету.

Жұмысты ұйымдастыру формалары: әдістемелік әдебиеттердің көрмелері; ғылыми-әдістемелік әдебиеттерді, оқулықтарды, оқу құралдарын басып шығару; ақпараттық стендтерді безендіру; студенттік активтердің деректер қорын құру, жүргізу және жаңарту; жобалар; кураторларға арналған семинарлар; біліктілікті арттыру курстары.

5. Студенттердің эстетикалық тәрбиесі және мәдени демалысын ұйымдастыру.

Жұмысты ұйымдастыру формалары: мерекелерді, кештерді, дискотекаларды, байқауларды, концерттерді, ойындарды, шығармашылық кездесулерді өткізу; көркемөнерпаздар ұжымдарының, клубтардың, үйірмелердің, студиялардың жұмысына қатысу; театрларға мәдени саяхаттарды ұйымдастыру; қаланың мәдени көрікті жерлерімен танысу және т.б.

6. Дене шынықтыру-сауықтыру және спорттық-бұқаралық жұмыстар, салауатты өмір салты мәдениетін қалыптастыру.

Жұмысты ұйымдастыру формалары: денсаулық күндерін ұйымдастыру; туристік жорықтар мен экспедициялар; факультеттік, институттық, қалалық, облыстық, республикалық, халықаралық деңгейдегі

спорттық жарыстар мен турнирлерге қатысу; спорт клубтары мен секцияларының жұмысы; зиянды әдеттердің алдын алу бойынша акциялар, тренингтер, семинарлар; салауатты өмір салтын қалыптастыру мәселелері бойынша қоғамдық ұйымдардың өкілдерімен, медицина қызметкерлерімен кездесулер.

7. Құқықтық тәрбие және профилактикалық жұмыс.

Жұмысты ұйымдастыру формалары: қоғамға жат мінез-құлықтың алдын алу бойынша жұмыс; құқықтық білім күндері; әңгімелесулер, викториналар, сұрақ-жауап кештері, дөңгелек үстелдер, конференциялар, семинарлар, құқықтық тақырыптағы ақпараттық кураторлық сағаттар; құқықтық білімді насихаттау бойынша ақпараттық стендтерді безендіру; тренингтер, құқық қорғау органдарының қызметкерлерімен кездесулер; студенттік қалашықпен бірлескен жұмысты ұйымдастыру: студенттердің тұрмыстық мәселелерін зерделеу, кураторлар мен факультет әкімшілігінің жатақханаларға баруы, жатақханада тұру ережелері мен мәдениеті туралы әңгімелесу.

8. Еңбек және кәсіптік тәрбие.

Жұмысты ұйымдастыру формалары: сенбіліктер; кәсіпорындарға экскурсиялар; ағымды қадағалауоқу жетістіктерінің аралық қорытындылары мен рейтингтерін шығару; дарынды жастардың деректер қорын жаңарту; студенттердің ғылыми-практикалық конференцияларға, музыкалық байқауларға, шығармашылық фестивальдерге, телевизиялық байқауларға, спорттық жарыстарға қатысуын ұйымдастыру; студенттердің халықаралық байланыстарын дамыту; факультет түлектерін жұмысқа орналастыру және жұмысқа орналастыру, олардың мансаптық өсуіне мониторинг жүргізу.

Кафедрада тәрбие жұмысын ұйымдастыру үшін білім алушыларды практикалық іс-әрекетке тарту маңызды болып табылады, бұл болашақ мамандарды кәсіби даярлау үдерісін жандандыруға, тәрбиенің жоғары деңгейін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Тәрбие жұмысын жоспарлауда факультеттің, институттың дәстүрлі іс-шараларына топтардың, кафедраның, факультеттің, институттың тәрбие жұмысының жоспарларына сәйкес маңызды орын берілуі керек.

Жоспарлардың мазмұны мемлекеттік мерекелер мен атаулы күндерді, кафедраның, факультеттің, институттың, қаланың, облыстың, елдің тарихымен байланысты дәстүрлерді ескеруі керек.

Жұмыстың нысандары мен әдістерін таңдаған кезде топтардың, курстың ұжымдық іс-әрекеті барысында студенттер ұсынған мәселелерге басымдық беру ұсынылады. Маңызды жоспарланған іс-шараларды жүзеге асыру мерзімдерін және оларды дайындау мен өткізуге жауаптыларды дұрыс анықтау. Жоспарлау кезінде өткен оқу жылындағы тәрбие жұмысының нәтижелерін талдауды ескеру қажет.

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Нормативтік құқықтық актілер: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12.

Негізгі әдебиеттер: 13, 14, 15, 16, 17, 18,19, 20.

Қосымша әдебиеттер: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,

35.

Семинар сабақ

Сабақ. ЖОО білім алушыларымен жүргізілетін аудиториядан тыс тәрбие жұмысының жүйесі мен нысандары.

1. Білім алушылармен жүргізілетін аудиториядан тыс жұмыстардың жүйесі мен нысандары.

2. Куратор, (эдвайзерде) ЖОО оқу тобының және оның міндеттері туралы түсінік .

3. Куратордың функциялары, оның жұмысын жоспарлау.

Магистранттардың оқытушымен өзіндік жұмысы.

1. *Тапсырма:* ЖОО тәрбие жұмысының жоспарымен танысыңыз. Талдау жасаңыз. Тәрбие жұмысының қандай түрлерін ұсынар едіңіз. Топтық тәрбие жұмысының жоспарын құрыңыз.

Тапсырма: Заманауи полиция қызметкері қандай қасиеттер мен құзыреттерге ие болуы керек?

2. *МӨЖ өткізу нысаны:* Дөңгелек үстел. Сұрақтар-жауаптар.

Магистранттардың өзіндік жұмысы № 8.

№ 8 МӨЖ: топтың тәрбие жұмысының үлгі жоспарын дайындаңыз.

№ 8 МӨЖ: қазіргі білім алушыға психологиялық-педагогикалық сипаттама беріңіз (ауызша).

Тапсырма: тәрбие жұмысының жоспары негізінде тәрбие жұмысының жоспарын орындау бойынша шамамен есеп дайындаңыз және әр іс-шараның мақсаттары мен міндеттерін анықтаңыз.

МӨЖ өткізу нысаны: талқылау: взводтың оқу жылына арналған тәрбие жұмысының жоспары: критерийлер.

Орындауға арналған әдістемелік ұсынымдар: дәріс сабақтарына және МӨЖ-ге дайындалу үшін деректер ұсынымдарын, «ЖББ» кафедрасында қосымша консультацияларды пайдалану.

Өзін-өзі зерттеу үшін келесі сұрақтар ұсынылады:

1. Оқу іс-әрекетіне бағытталған тұжырымдамаларды, мемлекеттік бағдарламаларды және т.б. өз бетіңізше зерттеңіз.

2. Тұлғалар қалыптастыруға елдің қандай негізгі бағыттарға бағытталғанын талдаңыз және анықтаңыз (қайсысы?)

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Нормативтік құқықтық актілер: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12.

Негізгі әдебиеттер: 13, 14, 15, 16, 17, 18,19, 20.

Қосымша әдебиеттер: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,

35.

ТАҚЫРЫП 9. БОЛАШАҚ ОҚЫТУШЫЛАРДЫҢ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС МӘДЕНИЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ.

ЖОО оқытушысының сөйлеу мәдениеті және оның қалыптасу ерекшеліктері. Педагогтың шешендік өнерінің құрамдас бөліктері. Кәсіби модельдеу бойынша курсанттармен жұмыстың негізгі формалары мен кезеңдері. Курсанттар арасында педагогикалық қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыру. Жоғары білікті мамандар арасындағы мәдениет деңгейін анықтайтын критерийлер мен көрсеткіштер жүйесі.

Тақырып 9. Болашақ оқытушылардың қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыру.

Дәріс жоспары:

1) ЖОО оқытушысының сөйлеу мәдениеті және оның қалыптасу ерекшеліктері.

2) Педагогтың шешендік өнерінің құрамдас бөліктері. Кәсіби модельдеу курсанттарымен жұмыстың негізгі формалары мен кезеңдері.

3) Курсанттарда педагогикалық қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыру.

4) Жоғары білікті мамандардың мәдениет деңгейін айқындау критерийлері мен көрсеткіштерінің жүйесі.

Дәріс тезистері:

Педагогикалық іс–әрекет - бұл мұғалімнің білім алушылармен және бір-бірімен қарым-қатынасы мен өзара әрекеттесу жүйесі, сонымен қатар педагогикалық процесті негізге ала отырып құрылымдау оның кәсіби маңызды тұлғалық қасиеттерін дамыту. Оның бірқатар ерекшеліктері бар. Кейбір ерекшеліктерді қарастырайық.

Педагогикалық іс–әрекет – бұл ұйымдастырылған іс–әрекет: мазмұны бойынша – оқу жоспарлары, оқу бағдарламалары, оқулықтар бар; уақыт бойынша - сабақ, семестр, оқу жылы; білім алушылардың құрамы бойынша - оқу тобы, ағым. Педагогикалық іс–әрекеттің объектісі спецификалық болып табылады - бұл білім алушының жеке басы, сондықтан іс–әрекет өнімдері басқа адамның психикалық бейнесінде, оның білімінде, іскерлігінде, дағдыларында, ерік-жігерін дамытуда, мінез-құлқын қалыптастыруда және т.б. «материалдандырылады».

Мұғалімнің білім алушылардың интеллектуалдық, адамгершілік даму деңгейін анықтау, материалды түсіну сапасын, оны есте сақтау қабілетін, меңгеруін анықтау үшін қандай да бір өлшеу құралдарын пайдалана алмайды.

Педагогикалық мамандықтың өзіндік ерекшелігі оның екі жақты еңбек пәніне ие болуында: – бір жағынан, мұғалім оқытылатын пәннің мазмұнын жетік білуі керек, оған белгілі бір ғылым саласы бойынша терең арнайы білім қажет; – екінші жағынан, бұл мамандық гуманистік сипатқа ие, мұғалім адамдарға мейірімді, сыпайы, көпшіл, қарым-қатынас орната білуі керек. адамдармен, ұйымдастырушылық қабілеттерге ие болу.

Шығармашылық тұлға тәуекелге баруға дайын болу, пайымдаулардың тәуелсіздігі, импульсивтілік, танымдық «ұқыптылық», сыни пайымдаулар, өзіндік ерекшелік, қиял мен ойдың батылдығы сияқты қасиеттермен сипатталады. Педагогикалық шығармашылық деп аталатын нәрсе үнемі өзгеріп отыратын жағдайларда педагогикалық міндеттерді шешу процесі деп түсініледі.

Заманауи мұғалім меңгеруі тиіс, бұрын барлығы, сөйлеу мәдениеті, қарым-қатынас мәдениеті, білім мәдениеті және т.б.

Қарым-қатынас мәдениеті - көптеген ғасырлар бойы білімді және зиялы адамдармен бірге жүретін өзгермейтін қасиет.

Сындарлы қарым-қатынас, пікір алмасу - кәсіби маманның қажетті құрамдас бөліктері. Сондықтан жоғары білім алуға бел буған жас ұрпақ өкілдері арасындағы қарым-қатынас мәдениетінің рөлі өте маңызды.

Қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыру мәселесі, кең мағынада, мамандарды даярлаудың сапасын арттыру қажеттілігінен туындайды, өйткені білім алушылардың жалпыадамзаттық, гуманистік, этикалық құндылықтарды меңгеруі мен қолдануы және оларды тікелей қарым-қатынаста жүзеге асыруы ықпал етпейді. емес тек жас адамның тұлғалық және рухани дамуына ғана емес, сонымен бірге маманның әлеуметтік, кәсіби әлеуетіне де. Жоғары оқу орнының заманауи түлегі мемлекеттік білім беру стандартына сәйкес қарым-қатынас мәдениеті саласында көптеген білімдер мен дағдыларға ие болуы керек. Сондықтан бүгінгі күні педагогикалық үдерісті ғылыми тұрғыдан пайымдау және құрастыру мәселелерін оқушыны қарым-қатынасқа тәрбиелеуді көздейтін мазмұнды қоспай шешу мүмкін емес. Студенттік кезеңде өмірлік құндылықтарды таңдау мәселесі әсіресе айқын көрінеді, ал студент жастардың адамгершілік нұсқауларының қалыптаспаған жүйесі оларды әртүрлі ықпалдарға ұшыратады. Тұтыну құндылықтары бірінші орынға шығады. Мейірімділік, мейірімділік, әдептілік, сыпайылық және қарым-қатынастың басқа да адамгершілік құндылықтары назардан тыс қалады. Бірте-бірте мәдениетке деген теріс, нигилистік көзқарасты бойына сіңірген жас ұрпақтың бейнесі қалыптасады.

Тұжырымдама – мәдениет («бастап» «cultūra» – «өсіру, өңдеу») күрделі құбылыс ретінде біржақты түсіндірілмейді және материалдық және рухани құндылықтардың жиынтығы, «екінші» табиғат, адам әлемі, адамның іс-әрекетінің нәтижесі және / немесе тәсілі, жүйелік сапа ретінде пайда болады. қоғам және т.б.

Мәдениеттің басқа анықтамалары мәдениеттің екі жақтылығына баса назар аударады: бір жағынан, мәдениет – бұл адамның әлеуметтік тәжірибесінің әлемі, ол жинақтаған тұрақты материалдық және рухани құндылықтар, екінші жағынан – адам қызметінің сапалық сипаттамасы.

Қарым-қатынас ұғымы да күрделі және жан-жақты түсінумен ерекшеленеді. Бұл тәсілге сәйкес қарым-қатынас қалыптасқан қоғамдық қатынастар жүйесіндегі адамдардың ақпарат алмасуы мен алмасуын, өзара

әрекеттесуін, өзара түсінушілігін қамтитын күрделі процесс ретінде әрекет етеді.

Педагогикалық тұрғыдан алғанда, жеке тұлғаның қарым-қатынас мәдениетінде үш негізгі компонент бар, олардың қарым-қатынас мәдениеті құрылымында үйлесімді үйлесуі оның тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз етеді.

Сонымен, когнитивті компонент коммуникация мәдениеті, этика, этикет, коммуникация психологиясы туралы жалпы ережелер саласындағы білімді құрайды. Тұлғалық-мәнді компонент жеке тұлға үшін қарым-қатынас мәдениетінің маңыздылығын көрсетеді, ол жеке тұлғаның қалауларында, мүдделерінде, мұраттарында, құндылық бағдарларында, сенімдерінде көрініс табады.

Мінез-құлық компоненті меңгерілген құндылықтардың, нормалардың, білімдердің жүзеге асырылуын сипаттайды іс жүзінде күнделікті қарым-қатынас жағдайында мәдени қарым-қатынас дағдыларын, қарым-қатынастың мәдени жағының көрінісін, қарым-қатынасқа шығармашылық қатынасты қамтиды. Бұл компонент болмаған жағдайда, сырттан алынған ақпарат жеке тұлғаның ішкі білім қорында сақталса және ол өмірде қолданылмаса, қарым-қатынас мәдениеті барлық мағынасын жоғалтады.

Студенттік шақтағы қарым-қатынастың рөлі үш негізгі міндетпен байланысты: тұлғалық дербестікті, кәсіби өзіндік сана-сезімді қалыптастыру және болашақ мамандықтың негіздерін меңгеру, сондай-ақ қарама-қарсы жыныспен қарым-қатынаста тиімді бағдарлау және болашақ отбасылық өмірге серіктес таңдау.

Студенттік кезеңде тұлға кіретін қарым-қатынас жүйесінің күрделенуі жағдайында оның алдында барған сайын өткір түрде жеке таңдау мәселесі туындайды, ол өз ұстанымын білуді және сол немесе басқа жауапты шешімді қабылдауды талап етеді.

Оқу үдерісінде студент үшін курстастарымен қарым-қатынас жасау ерекше маңызға ие болады. Студентке арналған оқу тобы – бұл олардың қоғамдық байланыстарын шоғырландыратын орталық.

Қарым-қатынас мәдениетінің деңгейі келесі объективті факторлардың нәтижесі болып табылады: а) экономикалық, б) қоғамдық-саяси, в) демографиялық, г) діни-мәдени, д) білім беру ортасының жағдайы және т.б.

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Нормативтік құқықтық актілер: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12.

Негізгі әдебиеттер: 13, 14, 15, 16, 17, 18,19, 20.

Қосымша әдебиеттер: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,

35.

Семинар сабаққа арналған тапсырмалар

Болашақ оқытушылардың қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыру (1 сағат, 12 апта). 1. Университет оқытушысының сөйлеу мәдениеті. 2. Мұғалімнің коммуникативті мәдениетінің негіздері. 3. Шешендік өнердің құрамдас бөліктері. 4. Білім алушыларда педагогикалық қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыру.

Сабақ 13. Жоғары мектеп оқытушысының педагогикалық шеберлігі (1 сағат, 13 апта). 1. Педагогикалық шеберліктің мәні, оның құрылымы, элементтердің сипаттамасы. 2. Маманның сөзі педагогикалық шеберліктің шарты ретінде. 3. Педагогикалық өзара іс-қимыл шеберлігі. 4. Педагогикалық процесті басқарудағы оқытушының шеберлігі.

Магистранттардың өзіндік жұмысы №9.

МӨЖ № 13, 13-ші апта: «Болашақ педагогтың коммуникативтік мәдениетінің негіздері» эссе.

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Нормативтік құқықтық актілер: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12.

Негізгі әдебиеттер: 13, 14, 15, 16, 17, 18,19, 20.

Қосымша әдебиеттер: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,

35.

ТАҚЫРЫП 10. ОҚЫТУШЫНЫҢ БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ТАНЫМДЫҚ ҚЫЗМЕТІН БАСҚАРУҒА ДАЙЫНДЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ НЕГІЗДЕРІ.

Педагогикалық процестің бір бөлігі ретінде білім алушылардың ұжымдық танымдық іс-әрекеті, оның түрлері мен формалары. Оқу үдерісінің қайшылықтары. Оқу үдерісіне әртүрлі көзқарастардың сипаттамасы, танымдық іс-әрекеттегі зерттеушілік көзқарас. Білім алушылардың танымдық қызығушылықтары мен ақыл-ой әрекетінің тәсілдерін қалыптастыру. Курсанттардың танымдық іс-әрекет барысындағы шығармашылық қызметі қызметтің түрлері. Білім алушылардың оқу-танымдық іс-әрекетіне басшылық жасау.

Тақырып №10. Оқытушының білім алушылардың танымдық қызметін басқаруға дайындығын қалыптастыру негіздері.

Дәріс жоспары:

1. Педагогикалық процестің бөлігі ретінде білім алушылардың ұжымдық танымдық қызметі, оның түрлері мен нысандары.
2. Оқу процесіне әртүрлі тәсілдерді сипаттау, танымдық қызметтегі зерттеушілік тәсіл.
3. Білім алушылардың танымдық қызығушылықтары мен ақыл-ой әрекетінің тәсілдерін қалыптастыру.
4. Танымдық қызмет барысында курсанттардың шығармашылық қызметі. Білім алушылардың оқу-танымдық қызметіне басшылық жасау.

Дәріс тезистері:

Бүгінгі таңда Қазақстанның білім беру саласында бәсекеге қабілетті ұрпақты тәрбиелеудегі маңызды міндеттерді шешуге бағытталған маңызды қадамдар жасалуда.

Оқытушының кәсіби қабілеті оның өзін-өзі дамытуға дайындығымен тікелей байланысты. Бұл мәселеге келесіден жақындау үшін әлеуметтік-педагогикалық көзқарас тұрғысынан мұғалімнің алдына қойылған міндеттерді субъект ретінде орындауға дайындық деңгейіне көз жеткізу қажет.

Білім беруді жаңғырту — заман талабы. Болашақ мамандарды даярлауда кәсіби құзыреттілікті қалыптастыру маңызды аспект болып табылады, осыған байланысты оқыту үнемі жаңа технологиялар бойынша жүргізіледі. Қажетті нәтижеге жету үшін білім алушылардың теориялық және практикалық кәсіби құзыреттіліктерін дамыту, білім беру ұйымдарында жұмыс істейтін кадрлардың біліктілігін арттыру қажет. Сондықтан Қазақстандағы жоғары білім беру жүйесі, әсіресе мұғалімдерді даярлау бағытында жаңғыртуды қажет етеді.

Қазақстанда білім беру жүйесін жаңғырту үш негізгі бағыт бойынша жүргізіледі:

- 1) оқу орындарын оңтайландыру және оқу үдерісіне заманауи әдістер мен технологияларды енгізу;

2) оқу үдерісін ғана емес, сонымен қатар тәрбие үдерісін жаңғырту, сондай-ақ профессорлық-оқытушылық құрамның біліктілігін үнемі арттыру құрамының (бұдан әрі – ПОҚ), Қазақстанда да, шетелде де. Арнайы педагогикалық білім беру стандарттарының сапасын арттыру, сондай-ақ талаптарды күшейту қажет мектептер мен жоғары оқу орындары мұғалімдерінің біліктілігін арттыруға. Әрбір облыс пен өңірде педагогтардың біліктілігін арттырудың интеграцияланған орталықтары жұмыс істеуі тиіс;

3) білім беру саласындағы көрсетілетін қызметтердің сапасын, тиімділігін және қолжетімділігін арттыру болып табылады. Құзыреттілікті қалыптастыру — білім беру саласындағы өзекті мәселе. Демек, мұғалімдердің біліктілігін арттыру жүйесінде мектеп мұғалімдерінің әдістемелік шығармашылығын дамытуды ұйымдастыру қажеттілігі туындайды. Болашақ мамандардың — бүгінгі мамандардың шығармашылық қабілеттерін дамыту білім алушылардың, оларды интеллектуалдық белсенділіктің жоғары деңгейіне жетуге, жаңаны түсінуге, білімдегі кемшіліктерді анықтауға үйрете отырып, күтілетін нәтиже бағдарлануды қалыптастыру болады ізденуге.

Болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мәселесі ПОҚ қазақстандық және шетелдік ғалымдардың, педагогтардың еңбектерінде көрініс тапқан, мамандарды кәсіби даярлау мәселелерімен айналысатын психологтар.

«Құзыреттілік» — хабардарлық, қадір—қасиет; «құзыреттілік» - тұлғаның кәсіби қасиеттері мен функционалдық ерекшеліктерінің белгілі бір жиынтығы. Кәсіби құзыреттілік категориясы, тұтастай алғанда, интеграцияланғандардың жиынтығымен сипатталады адамға қоршаған әлеммен өзара әрекеттестікте кәсіби іс-әрекетті тиімді жобалауға және жүзеге асыруға мүмкіндік беретін білім, білік және тәжірибе, сондай-ақ жеке қасиеттер.

Қазақстандық ғалым Қ.С. Құдайбергенова латын тілінен аударылған педагогика саласындағы «құзыреттілік» екенін анықтайды «*competens*», адамның субъективті тәжірибесіне ерекше назар аударудың нәтижесінде белгілі бір саладағы білімді, білгір дегенді білдіреді. Оның пайымдауынша, «құзыреттілік» және «құзыреттілік» ұғымдары былайша ажыратылады: — білімнен айырмашылығы — ақпараттық емес, өнімді қызмет түрі; — дағдылардан айырмашылығы — материалды меңгеру және шығармашылықты пайдалану арқылы құбылыстар мен заңдылықтарды өзгертуге қабілетті саналы іс-әрекет; — шеберліктен айырмашылығы - дағдыларды автоматты түрде меңгеру немесе өзгерту емес, бірнеше пәндер бойынша дағдылардың жиынтығы, іс-әрекет негіздерін жалпы түсіну.

Ш.Т. Таубаева «құзыреттілік — бұл адамның жалпы қабілеті мен іс-әрекетке дайындығы ретінде анықталатын, оқыту және әлеуметтену арқылы алған білімі мен тәжірибесіне негізделген тұлғалық қасиет» деп есептейді.

Кәсіби құзыреттіліктің түрлері, оны Б.Т. ерекшелейді. Кенжебеков, ұсынылған:

Арнайы құзыреттілік — жобалау, өзінің кәсіби дамуын жоспарлау білігі көрініс табатын белгілі бір тар саладағы құзыреттілік түрі.

Әлеуметтік құзыреттілік — бұл кәсіби салада ынтымақтастықты орнату, басқалармен бірлесіп жұмыс істей білу, қоғам алдында кәсіби қызмет саласындағы нәтижелер үшін жауапкершілікті өз мойнына алу мүмкіндігі.

Тұлғаның құзыреттілігі — бұл кәсіби қызметтегі даралық, дамудың және өзін-өзі көрсетудің әдістері мен құралдарын меңгерудің жоғары деңгейі.

Жеке құзыреттілік — өз әлеуетін жүзеге асыра білу, мамандықтағы даралығын дамыту, кәсіби өсуге дайындығы, даралығын сақтай білу, жұмысты ұтымды ұйымдастыруда икемділік, қиындықсыз, шаршамай нәтижеге қол жеткізу.

Т.П. Терентьева өзінің зерттеу жұмысында педагогикалық мамандардың кәсіби құзыреттілігінің құрамына кіретін құзыреттілікті екі топқа бөлді: «жеке» және «жалпы».

Жеке құзыреттілік — арнайы құзыреттілік, қойылатын талаптар жүйесі оқытылатын пәнге қажетті нақты мамандарға және олардың арнайы білімі мен тәжірибесіне.

Жалпы құзыреттілік — бұл рефлексивті, коммуникативті, жалпы педагогикалық, технологиялық құзыреттілік, оны білім беру үдерісінің әрбір қатысушысы меңгеруі тиіс.

Көптеген ғалымдардың пікірінше, жалпы маманның кәсіби құзыреттіліктерінің түрлеріне мыналар жатады:

- практикалық құзыреттілік — кәсіби қызметте әдістер мен технологияларды білу және қолдану, маманның кәсіби тұрғыда өсу мүмкіндігі, сонымен қатар шығармашылық қызметтің нәтижелері;

- әлеуметтік құзыреттілік — қоғам алдындағы жауапкершілік, жеке және топтық шешім қабылдай білу, дауларды бейбіт жолмен шешу, басқа мәдениеттермен және діндермен қарым-қатынас жасау;

- психологиялық құзыреттілік — рефлексия дағдылары мен дағдылары, қоғаммен қарым—қатынас жасау тәжірибесі болмаған жағдайда, кәсіпқойлық - жеке, толық емес болып қалады;

- ақпараттық құзыреттілік — кәсіби қызметте жаңа ақпараттық технологияларды білу және қолдана білу;

- коммуникативтік құзыреттілік — шет тілдерін меңгеру, сонымен қатар сөйлеу мәдениетінің жоғары деңгейі; – экологиялық құзыреттілік — экологиялық іс-әрекетке қажетті білім, білік және дағдылардың жиынтығымен ұсынылатын экологиялық жауапкершілік;

- валеологиялық құзыреттілік — салауатты өмір салты, денсаулық сақтау саласында білім мен дағдылардың болуын білдіреді.

Ж.Х. Салханова құзыреттілікті нәтижеге бағдарланған білім беру жүйесіндегі адам білімінің критерийі ретінде қарастырады. АСТ «кәсіби құзыреттілікті» өзінің кәсіби білімінің, дағдыларының, жеке қабілеттерінің деңгейімен, кәсіби шеберлік деңгейін ұдайы арттыруға ұмтылуымен, шығармашылық және шығармашылық қабілеттерімен сипатталатын топ ретінде анықтайды. іске ветеринариялық көзқараспен.

Кәсіби құзыреттілігі Ж.М. Ақпарова коммуникативтік, реттеушілік және интеллектуалдық-педагогикалық құзыреттілік ретінде қарастырады: – коммуникативтік құзыреттілік — эмоционалдық тұрақтылыққа, тілдік дағдыларға, тыңдай білуге, марапаттай білуге, сыпайылыққа, жалпы қабілеттерге негізделген кәсіби интегративті қасиет; – реттеуші тұлғапетенция мұғалімнің өз іс-әрекетін бақылау қабілетін білдіреді. Міндеттілікті, жоспарлауды, тұрақты белсенділікті, өзін—өзі көрсетуді, рефлексияны, іс—әрекетті бағалауды қамтиды, іс-әрекеттің негізгі факторы — мейірімділік, құндылық; - интеллектуалдық және педагогикалық құзыреттілік - бұл тиімді оқыту үшін қолданылатын аналитикалық дағдылардың жиынтығы, сонымен қатар мыналарға қабілеттілік инновациялық қызметтің.

Б. Гершундық «кәсіби құзыреттілік» білім берудің ең жоғары деңгейі деп санайды. «Кәсіби құзыреттілік» екі түрлі аспектіні қамтиды: біріншіден, белгілі бір кәсіптің негізін құрайтын ғылымды немесе ғылымдарды білу. Екіншіден, алған білімдерін іс жүзінде қолдана білу дағдылары мен дағдылары. Басқаша айтқанда, кәсіби құзыреттілік өзінің кәсіби қызметі саласындағы білімнен және оны қолдана білуден және және тұрадыбілімді жұмыста қолдану.

Жоғарыда аталған ғалымдардың барлығының зерттеулерін талдай отырып, авторлар «болашақ мұғалімдердің кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру және дамыту" ұғымы мынадай қорытындыға келді-заңгерлердің» білім алушылардың есептер мен міндеттерді өз бетінше шешу қабілетімен анықталады құқыққа, білім, білік және дағдылар негізінде өзін-өзі дамыту. Сонымен, негізгі компоненттер кәсіби құзыреттілік ПОҚ коммуникативтік және интеллектуалдық болып табылады-педагогикалық құзыреттілік. Коммуникативтік құзыреттілікті меңгеру нәтижесінде көптеген мәселелер, міндеттер дұрыс қарым-қатынас жасау арқылы оңтайлы шешіліп, тұлғаның жетістігінде ерекше орын алады. Интеллектуалдық-педагогикалық құзыреттілік талдау, салыстыру, жалпылау, нақтылау, икемділік және сыни тұрғыдан ойлау сияқты аналитикалық дағдыларды қалыптастырады. Болашақ педагогтардың кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру — бұл жоғары тұлғалық қасиеттер. Төмендегі кестеде ғалымдар болашақ педагогтардың тұлғалық қасиеттерінің құзыреттіліктерін қалыптастыруды бөліп көрсетеді:

Мотивациялық – мамандыққа байыпты көзқарастың болуы; – оқу-тәрбие жұмысы бойынша жұмысқа позитивті, позитивті көзқарас; – тәрбиелік іс-шараларға қызығушылық; – тәрбие жұмысы бойынша жұмыстың маңыздылығын көрсету; - білім беруді меңгеруге деген ұмтылыс (көркемдік және технологиялық); – өзін-өзі жүзеге асыру қажеттілігі

Ақпараттық – білім беру үдерісінің тұтастығы ұғымын қабылдау; – тәрбие жұмысының әдістері мен формаларын қабылдау; – білім берудің мәнін түсіну; – прогрессивті мұғалімнің кәсіби және жеке қасиеттерін білу; – тәрбие жұмысын ұйымдастыру

Рәсімдік – оқытушының бақылау қабілеті; – инженерлік дағдылар; – гностикалық дағдылар

Бағалау – өзін-өзі бағалауды меңгеру, мінез-құлықтың тұлғалық рефлексиясы; - тәрбиелік міндеттерді тұжырымдай білу; - қиын жағдайда дұрыс шешім қабылдай білу.

Педагогикалық шеберлік - бұл кәсіби педагогикалық іс-әрекеттің өзін-өзі ұйымдастыруының жоғары деңгейін қамтамасыз ететін тұлғалық қасиеттер кешені. Бұл ұғым көп қырлы, ол педагогикалық қызметтегі жоғары өнерге сәйкес келеді.

Педагогикалық шеберліктің сатыларымен: «педагогикалық жаңашылдық» - «педагогикалық шеберлік» - «педагогикалық кәсіпқойлық».

Педагогикалық шеберліктің мәні «білім – тәжірибе – тұлға» логикасында қалыптасады.

Оқытушының педагогикалық шеберлігін бағалау критерийлері мыналар болып табылады:

- мақсаттылық (бағыттылығы бойынша анықталады);
- өнімділік (нәтижелер, студенттердің ЗУН меңгеру деңгейі бойынша анықталады);
- оңтайлылық (құралдарды таңдау бойынша);
- шығармашылық (қызмет мазмұны бойынша).

Білім беру жүйелерінің жаһандануы мен әдістемелердің дамуының қазіргі кезеңінде әлемдік рейтингте жетекші орындарды иеленіп отырған университеттерге форматы мен оқу-білім беру жетістіктері бойынша жақындаған жоғары оқу орындарының жаңа типологиясы қажет.

Әлемнің жетекші университеттері оқытудың жоғары деңгейін, ғылыми нәтижелерді өндіріске, менеджмент, мәдениет, бұқаралық коммуникация салаларына енгізуді қамтамасыз етеді.

Ашық қоғам үшін саяси және әлеуметтік қатынастардың нормасы және даму мен өзгеру процесінің атрибуты мемлекеттің барлық жүйелері мен құрылымдарының өзара әрекеттесуіндегі жүйелілік пен оңтайландыруға айналады, ал университет маңызды қоғамдық институт болып табылады. жоғары оқу орындарының инновациялық дамуының негізгі бағыттары және қоғамның әлеуметтік-мәдени өміріндегі рөлі анықталады.

Терең саяси, әлеуметтік өзгерістерді жүзеге асыру кезеңінен өтіп жатқан қоғам нарықтық экономикаға, демократиялық нормалар мен қатынастарға көшуді жүзеге асыруда, мемлекеттің дамуы мен әлеуметтік дифференциациясы, қоғамдық институттардың қалыптасуы және әлеуметтік айырмашылықтардың тереңдеу процесі жүріп жатыр. . Саяси және әлеуметтік қайта құру кезеңдері кезеңдер болып табылады мемлекеттік және әлеуметтік институттар жүйесіндегі шиеленістер.

Ескі саяси және әлеуметтік институттардың ыдырауы, жаңаларының құрылуы, олардың бір-бірін жоққа шығаратын нысандарының уақытша қатар өмір сүру кезеңдері осының барлығы өтпелі кезеңнің мәнін құрайды.

Қоғамды жаңғырту үдерісінде жоғары білім беру жүйесі көп жағдайда шешуші рөлге ие. Бірақ классикалық университеттік білім беру тек іргелі және жүйелілікпен ғана емес, сонымен бірге интегралдылығымен де

ерекшеленетінін ұмытпаған жөн; білім беру үдерісіндегі жаратылыстану–ғылыми және гуманитарлық бастаулар.

Заманауи университет холдингтің бір түрі ретінде сипатталады, онда көптеген білім беру, ғылыми құрылымдар экономиканың нақты секторымен, халықаралық ғылыми-білім беру орталықтарымен, зертханаларымен, сондай-ақ қалыптасып келе жатқан өндірістермен жан-жақты байланыста болады. студенттерге ең заманауи білім беруді ғана емес, сонымен бірге нақты бәсекеге қабілеттілікті айтарлықтай арттыратын қосымша дағдылар мен білімдерді беруге арналған.

Процестің бірінші кезектегі міндеттері болып табылатыны заңды негіздеу білім беру ұйымдары келесі деп танылды:

- 1) жалпы гуманитарлық пәндер циклін енгізу;
- 2) интегралды пәнаралық курстарды құру;
- 3) іргелі білімге сөзсіз басымдық бере отырып, іргелі және кәсіптік оқыту арасындағы қайшылықтарды еңсеру.

Сондай-ақ гуманистік білім берудің заманауи концепциясы ғылым негіздерін ғана емес, мәдениеттің негізгі элементтерін де меңгеруді көздейтінін ескерген жөн. Үшінші мыңжылдықтағы ғылымның, әсіресе гуманитарлық ғылымдардың алдында адамның сан алуан танымдық талпыныстарын синтездеу қажеттілігі тұр. Жаһандану жағдайындағы білім беру үдерістерінің әмбебап сипаты жоққа шығармайды, керісінше жоғары білім берудің ұлттық моделінің сараланған, күрделі, алуан түрлі және жаңа даму деңгейлерін анықтауға ықпал етеді.

Оқу үдерісінің қайшылықтары. Ең маңызды қайшылық - қоғамның білімге деген сұранысының артуы мен қалыптасқан оқыту тәжірибесі арасындағы келіспеушілік. Тағы бір себеп - ұсынылатын оқу жоспары, оқу-әдістемелік және практикалық тапсырмалар мен білім алушылардың қазіргі білім деңгейі, іскерлігі мен интеллектуалдық дамуы арасындағы қайшылық.

С. Загвязинский ол ең маңызды қарама-қайшылықтарды жүйелеп, оларды білім беру мақсаттарының қайшылықтарына, оқу-тәрбие үрдісіндегі қайшылықтарға, зерттеу мазмұнындағы қайшылықтарға, оқыту әдістеріндегі қайшылықтарға және оқытудың ұйымдастырушылық формаларындағы қайшылықтарға бөлді.

Сыртқы қарама-қайшылықтарға кейде материалдық объектілер мен олардың диаграммалар, сызбалар және графикалық бейнелер түріндегі схемалық көріністері арасындағы қарама-қайшылықтар, табиғат пен дүниеде болып жатқан нақты құбылыстар мен олардың оқулықтардағы немесе мұғалімдердің материалды ұсынуы арасындағы келіспеушіліктер, ғылыми мәселелердің жай-күйі арасындағы келіспеушіліктер жатады. және оқытудың ыңғайлы түрі, топтық оқыту мен жеке іс-әрекет арасындағы апория.

Ішкі қарама-қайшылықтарға білімді терең меңгеруге қойылатын талаптар мен білім алушылардың тұлғалық қабілеттері, меңгерудің когнитивтік сипаты мен дайын ақпаратты меңгеру әдісі, сондай-ақ оқудан басқа іс-әрекет түрлеріне ауысуға деген ұмтылыс арасындағы қайшылық

жатады. Қолданыстағы білім беру жүйесінің ілгерілеуіне елеулі кедергілерді атап өтейік:

1. Осы жылдар ішінде білім беру жүйесіне түбегейлі жаңа және қызықты ешнәрсе енгізілген жоқ, тек әдістер өзгерді ақпаратты беруге баса назар аудара отырып жүзеге асырылатын қабылдаулар мен қабылдаулар, бұл білім берудегі өзіндік "тоқырауға" әкелді. Соңғы жылдары әзірленген оқулықтар ақпаратқа жеткілікті түрде бай емес және баяндаудың күрделілігіне байланысты оқытуға жарамсыз (дәлсіздіктер орын алып, автордың пікірін білдіруде даулы мәселелер туындайды).

2. Оқытудың қолданыстағы әдістері ақпарат көлемінің және қоғамның талаптарына сәйкес келмейді. Сондықтан, оқу орнынан шыққан кезде қоғамдағы жоғары білімнің мәртебесіне және жеке тұлғаның алған біліміне деген көзқарасына кері әсерін тигізетін түлектерді қайта аттестациялау және біліктілігін арттыру қажет.

3. Қазіргі уақытта балалардың дәстүрлі тәсілдермен білім алуға деген қызығушылығының шектен шығуына байланысты білім мен білімді алу әдісінің өзі ақпарат берудің тиімді әдісі болып табылмайды. Бұл білім беру үдерісінің мотивациясын арттыру мәселесін өткір қояды.

4. Елімізде мұғалімдердің оқу орындарынан және экономикалық жағынан қолайлы аймақтарға кету мәселесі бар.

5. Жалпы білім беретін мектептердің "Білім туралы заңда" көрсетілген ішкі шешімдерді қабылдаудағы тәуелсіздігі мыналарға әкелуі мүмкін бірқатар проблемалардың шиеленісуіне. Сондықтан кәсіптік курстардың көпшілігі мектеп практикасына білім комитетінің бастауыш дауыс беруі арқылы енгізілді, нәтижесінде абсолютті шатасулар пайда болды.

Кейбіреулері ғалымдар қарама-қайшылықтардың өзіндік түрлерін ажыратады:

1 Мәдениет арқылы алынған білім мен білім алушылардың алған білім көлемінің айырмашылығы. Бұл оқу үдерісін жақсартуға көмектеседі. Шындық мынада, адамның жинақтаған тәжірибесі соншалықты зор, оны ешкім толық жүзеге асыра алмайды. Сондықтан жеке және әлеуметтік мәселелерге сәйкес ақпаратты дәл таңдау қажет. қажеттіліктеріне қарай. Осы мәліметтерге ие бола отырып, білім алушылар болашақта білім алуы үшін негізгі әдістерді меңгеруі керек. өз бетінше білім алу.

2. Білім алушылардың алдында тұрған нақты міндеттер мен олардың жеке қабілеттерінің арасындағы айырмашылық. Әдетте, оқуды бастағанда олардың бұл пәнге деген өзіндік көзқарастары болмайды. Бұл кезде мұғалім оқушыларды қызықтыруы керек. Қазіргі уақытта көптеген ақпарат көздерінің барлық түрлері бар (теледидар, баспа, интернет және т.б.), бұл айтарлықтай жеңілдетеді оқытушылардың еңбегі және ақпарат қолжетімді бола түсуде.

3. Білім беру мақсаттары мен білім алушының даму деңгейі арасындағы қайшылық. Оқытудың әртүрлі кезеңдерінде оқытудың күрделілік деңгейі артады. Бұл білім алушылардың қабілеттерін толық бағалау үшін маңызды. Егер тапсырма оны меңгеру деңгейінен жоғары болса, онда көпшілігі мүлде

немесе толық орындалмайды. Бұл мән-жайлар білім алушының білім алуға деген ынтасын толығымен жоққа шығаруы мүмкін. Бірақ тағы бір жағы бар, егер тапсырма тым қарапайым болса, бұл оның дамуына көмектеспейді, өйткені ол күш салмайды.

4. Жоғары білім мен мектеп пәндері арасындағы қайшылық. Әдетте, мұғалім оқу процесінде өз оқушыларына бергеннен гөрі көбірек білімге ие, өйткені жалпы білім алу білім алушылардан пән бойынша терең аналитикалық білімді талап ете бермейді.

Жоғарыда аталған қарама-қайшылықтарға байланысты қазіргі білім беру моделінде келесі мәселелер туындады, оларға мұқият назар аудару және жақын арада шешу қажет:

1. Тоқырау мәселесі оқу үдерісінде жаңашылдықтың болмауында.
2. Ескірген білім мәселесі мұғалімнен оқушыға қолжетімді ақпаратты беру жылдамдығының жеткіліксіздігін қамтиды.

3. Жас мамандардың жетіспеушілігі жалақының төмендігіне және өзін-өзі қамтамасыз ете алмауына байланысты түлектердің жеткіліксіз қамтамасыз етілуін қамтиды.

4. Және тағы бір мәселе - мотивацияның жоқтығы білім алушылардың әрбір сабақты көрсету әдістерінің өзгермейтіндігіне байланысты оқытуға.

Кез келген мәселе қайшылықтардан туындайды. Диалектикалық полемика білім беру мәселесін интерактивті, қарама-қарсы қатынастар деп түсінеді – екі жақ, табиғат, еңбек объектісі, ішкі бірлік, өзара болжамдар, шарттар және сонымен бірге теріске шығару, өзара алып тастау, оның дербестігін анықтайды - орналастыру сатысы арқылы себептіліктің қайшылығы объектінің ауысуы арқылы шешіледі. дамудың ең жоғары сәті болып табылатын жаңа сапалық күй. Демек, қарама-қайшылықтардың пайда болуы, сайып келгенде, бұрыннан туындаған қайшылықтарды жеңу үшін жаңа қасиеттердің пайда болуына әкелетін сөйлем объектісіндегі қатынастың нәтижесі болып табылады.

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Нормативтік құқықтық актілер: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12.

Негізгі әдебиеттер: 13, 14, 15, 16, 17, 18,19, 20.

Қосымша әдебиеттер: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35.

Семинар сабақ

Сабақ. Оқытушының білім алушылардың танымдық іс-әрекетін басқаруға дайындығын қалыптастыру негіздері.

1. Педагогикалық үдерістің бір бөлігі ретінде білім алушылардың ұжымдық танымдық іс-әрекетінің түрлері мен формалары.

2. Оқу үдерісінің қарама-қайшылығы.

3. Білім алушылардың танымдық қызығушылықтары мен ақыл-ой әрекетінің тәсілдерін қалыптастыру.

4. Танымдық іс-әрекет барысындағы білім алушылардың шығармашылық іс-әрекеті.

Өткізу нысаны: Жалпылама тақырыптар бойынша баяндамаларды, рефераттарды талқылау. Рефераттардың тақырыптары төменде келтірілген силлабуста.

Магистранттың оқытушымен өзіндік жұмысы.

Тапсырма. Келесі сұрақтарға дайындалыңыз:

ЖОО оқу үдерісін оңтайландыру.

1. Оқытуды қарқындату және проблемалық оқыту.

2. Белсенді оқыту.

3. Іскерлік ойын белсенді оқытудың бір түрі ретінде.

4. Эвристикалық іс-әрекеттің элементтері және олардың негізгі сипаттамалары.

МООЖ өткізу нысаны: сауалнама, әңгімелесу

Магистранттың өзіндік жұмысы.

№ 10 МӨЖ: «Білім алушы мен оқытушы бір-бірінің көзімен» тақырыбында әлеуметтанулық сауалнама-сауалнама әзірлеу.

№ 10 МӨЖ: «миға шабуыл», «шағын топтардағы жұмыс», «дебаттар» және т.б. іскерлік ойын түрінде семинар сабағының тақырыптарын өткізу жоспарын әзірлеу (жазбаша).

МӨЖ өткізу нысаны: «Жоғары мектеп педагогикасы: мәселелері мен болашағы» дөңгелек үстелі

Ұсынылған әдебиеттер тізімі

Нормативтік құқықтық актілер: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12.

Негізгі әдебиеттер: 13, 14, 15, 16, 17, 18,19, 20.

Қосымша әдебиеттер: 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34,

35.

10. 1,2 аралық бақылауға сұрақтар мен тапсырмалар

1. Жоғары мектеп педагогикасының пәні, міндеттері мен әдістері.
2. Педагогикалық үдерістің принциптері.
3. Қазақстан Республикасының жоғары кәсіптік білім беру жүйесі.
4. Педагогикалық үдеріс жүйе ретінде.
5. ЖОО-дағы оқу процесі.
6. Оқытушының педагогикалық шеберлігі.
7. ЖОО дидактикасының принциптері.
8. Оқыту әдістері.
9. Дәріс және университеттегі оқу-тәрбие жұмысын ұйымдастырудың басқа әдістері мен формалары.
10. Педагогикалық технологиялар.
11. Дидактика туралы жалпы түсінік.
12. Білім алушылардың өзіндік жұмысы және ғылыми-зерттеу қызметі.
13. Білім алушылардың білімін, іскерлігін және дағдыларын бағалауды рейтингтік бақылау жүйесі.
14. Тәжірибелік сабақтар.
15. Заманауи ЖОО-да оқытуды ақпараттандыру және компьютерлендіру.
16. Педагогикалық іс-әрекеттің құрылымы.
17. Білім алушылармен жүргізілетін аудиториядан тыс және тәрбие жұмысының жүйелері мен нысандары.
18. Педагогикалық үдерістің құралдары.
19. ЖОО кураторларының жұмысы.
20. Оқыту технологияларының классификациясы.
21. ЖОО-да оқытудың заманауи тұжырымдамалары мен теориялары.
22. Мұғалімнің өзіндік сана-сезімі және педагогикалық іс-әрекеттің құрылымы.
23. Мұғалімнің білім алушылардың танымдық іс-әрекетін басқаруға дайындығын қалыптастыру негіздері.
24. Педагогикалық үдерістің мәні, құрылымы және қозғаушы күштері.
25. Студенттер қауымы әлеуметтік топ ретінде.
26. Педагогикалық акт ұйымдастырушылық-басқарушылық қызмет ретінде.
27. Білім алушылардың бейімделу мәселелері мен қиындықтары.
28. Білім алушылардың өзіндік жұмысының ұйымдастырушылық формалары.
29. Мамандарды даярлау үдерісіндегі мәдениеттің көрініс беру ерекшеліктері.
30. Психологиялық-педагогикалық аспектілер білім алушылардың өзіндік жұмысының табыстылығы.
31. Жоғары білікті мамандардың мәдениет деңгейін анықтайтын критерийлер мен көрсеткіштер жүйесі.
32. Дәрістің құрылымы.

33. Білім берудің мазмұны және білім берудің даму тенденциялары.
34. Тестілеу.
35. Оқу үдерісін ұйымдастыру формалары.
36. Тәрбиенің мақсаты.
37. Заманауи білім беру технологияларының мәні, жобалау принциптері және даму тенденциялары.
38. Білім алушылардың өзіндік жұмысын жандандыру.
39. Қабілеттердің сапалық және сандық сипаттамасы.
40. Білім алушылардың өзіндік жұмысын дараландыру.
41. Педагогикалық бақылаудың формалары.
42. Зертханалық жұмыстар.
43. Педагогикалық бақылаудың функциялары.
44. Коллоквиум.
45. Педагогикалық бақылаудың ұйымдастырушылық принциптері.
46. Бағалау және баға.
47. Білім алушылардың білімі мен қабілеттері және педагогикалық бақылау.
48. ЖОО-дағы әдіснамасы мен әдістері.
49. Дәрістің сапасын бағалау.
50. Рейтингтік бақылау түрлері.

Аралық бақылауға дайындалуға арналған тест сұрақтары (Р1,2)

Адамгершілік, зияткерлік, мәдени, физикалық даму және кәсіби құзыреттілікті қалыптастыру мақсатында жүзеге асырылатын тәрбие мен оқытудың үздіксіз процесі-бұл...

- a. білім
- b. өзіндік жұмыс
- c. зерттеу қызметі
- d. аккредиттеу
- e. ҒЫЛЫМ

«Білім туралы» ҚР Заңына сәйкес білім беру мазмұны айқындалады...

- a. мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарының (МЖМБС) негізінде әзірленетін білім беретін оқу бағдарламалары
- b. ЖОО-ның білім беру оқу бағдарламалары және ішкі саясаты
- c. жұмыс және оқу бағдарламалары
- d. білім беру оқу бағдарламалары
- e. типтік бағдарламалар

Оқытудың мақсатын, нәтижелері мен мазмұнын, білім беру процесін ұйымдастыруды, оларды іске асыру тәсілдері мен әдістерін,

оқыту нәтижелерін бағалау өлшемшарттарын қамтитын білім берудің негізгі сипаттамаларының бірыңғай кешені

- a. білім беру бағдарламасы
- b. Академиялық күнтізбе
- c. Анықтамалық нұсқаулық
- d. жұмыс бағдарламалары
- e. аккредиттеу стандарттары

GPA (Grade Point average) – бұл...

- a. курстан курсқа өту үшін өту балы
- b. пән бойынша қорытынды бағалар
- v. оқытылған пәндер саны
- d. оқытылған пәндердің көлемі
- e. кредиттер санына бағалаудың сандық баламасы

Бакалавр-бұл...

- a. жоғары білімнің тиісті білім беру бағдарламаларын меңгерген адамдарға берілетін академиялық дәреже
- b. жоғары оқу орындарының білім алушыларына берілетін академиялық дәреже
- c. мемлекеттік емтихандарды тапсырғаннан кейін берілетін академиялық дәреже
- d. университет тағайындайтын дәреже
- e. академиялық атақ

Қазақстан Республикасында білім алу нысандары...

- a. бетпе-бет, қашықтықтан және экстернат
- b. күндізгі, сырттай және экстернат
- c. инклюзивті
- d. күндізгі және сырттай, сондай-ақ ЖОО-ның қалауы бойынша
- e. күндізгі, қосарланған

Магистр-бұл...

- a. жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің кәсіптік оқу бағдарламаларын меңгерген адамдарға берілетін академиялық дәреже
- b. жоғары білімнің тиісті білім беру бағдарламаларын меңгерген адамдарға берілетін академиялық дәреже
- c. мемлекеттік емтихандарды тапсырғаннан кейін берілетін академиялық дәреже
- d. университет тағайындайтын дәреже
- e. академиялық атағы

Білім беру бағдарламалары философия докторы (PhD), бейіні бойынша доктор дәрежесін бере отырып, ғылыми, педагогикалық және

(немесе) кәсіптік қызмет үшін кадрлар даярлауға бағытталған жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру:

- a. докторантура
- b. магистратура
- c. бакалавриат
- d. адъюнктура
- e. интернатура

Дәріс-бұл...

- a. белгілі бір оқу, ғылыми, тәрбиелік немесе басқа мәселенің мәнін егжей-тегжейлі, ұзақ және жүйелі түрде ұсыну
- b. адамның қалаған қасиеттерін қалыптастыру мақсатында оның ақыл-ойына, сезіміне және ерік-жігеріне жан-жақты әсер ету
- c. оқушылардың жеке басын қалыптастыру және дамыту мақсатында әр түрлі іс-әрекеттерді, практикалық істерді жоспарлы түрде ұйымдастыруы
- d. жақсы әдеттерді қалыптастыру мақсатында тәрбиеленушілердің белгілі бір іс-әрекеттерді жоспарлы және тұрақты орындауын ұйымдастыру
- e. белгілі бір оқу, ғылыми мәселенің мәнін ұсыну

Семинар сабақтарының басты мақсаты қандай?

- A. білім алушыларға зерттелетін саланың ерекшеліктеріне қатысты теориялық білімді пайдалану дағдылары мен дағдыларын игеруге мүмкіндік беру
- b. білім алушыларға арнайы жаттығуларды меңгеру мүмкіндігін қамтамасыз ету
- c. өткен материалды қайталаңыз
- d. белгілі бір саланың зерттелетін тақырыптарын қорытындылау.
- e. білім мен дағдыларды үйрету

Төмендегілердің қайсысы оқыту әдістері болып табылады?

- a. барлық жауаптар дұрыс
- b. оқу-танымдық қызметті ұйымдастыру және жүзеге асыру әдістері
- b. оқу-танымдық қызметті ынталандыру және ынталандыру әдістері
- d. оқу-танымдық қызметтің тиімділігін бақылау және өзін-өзі бақылау әдістері

Кіріспе дәрістің негізгі мақсаты қандай?

- a. білім алушыларды курстың мақсаты мен мақсатымен, оның оқу пәндері жүйесіндегі рөлі мен орнымен таныстыру
- b. білім алушыларды негізгі оқу материалдарымен таныстыру
- c. білім алушыларды пәннің жұмыс бағдарламаларымен таныстыру
- d. 1 оқу жылына арналған оқу жоспарларымен және дәріс тақырыптарымен танысу

е. курс талаптарын түсіндіру

Білім алушы сабаққа тұрақты қатыспай тиісті білім беру бағдарламасының оқу пәндерін өз бетінше оқитын оқыту нысандарының бірі болып табылады:

- a. сыртқы
- b. интернат
- c. магистратура
- d. элиталық білім
- e. инклюзивті білім беру

Белгілі бір салада ғылыми-педагогикалық қызметті жүзеге асыратын және ғылыми-әдістемелік орталық болып табылатын жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымы...

- a. академия
- b. университет
- c. резидентура
- d. жоғары колледж
- e. интернатура

Басқа елдерде, Халықаралық немесе шетелдік оқу орындарында білім алған адамдарға берілген құжаттардың баламалылығын айқындау мақсатында жүргізілетін рәсім...

- a. Білім туралы құжаттарды нострификациялау
- b. қорытынды аттестаттау
- c. білім беру қызметін лицензиялау
- d. аралық мемлекеттік бақылау
- e. аккредиттеу

Жоғары оқу орындарында жоғары білікті ғылыми-педагогикалық кадрларды даярлау нысаны-бұл...

- a. докторантура (Ph.D).
- b. адъюнктура
- c. магистратура
- d. интернатура
- e. аспирантура

Білім алушы мен оқытушының оқу жұмысының көлемін өлшеудің бірыңғай бірлігі ретінде кредитті пайдалана отырып, білім алушылардың пәндерді оқу реттілігін таңдау және өз бетінше жоспарлау негізінде оқыту-бұл...

- a. Кредиттік оқыту технологиясы
- b. инновациялық-білім беру консорциумы
- c. элиталық білім

- d. қашықтықтан білім беру технологиялары
- e. дуальды білім

Оқытушының проблемалық дәрісті оқудағы негізгі міндеті...

- a. проблемалық жағдай туғызу, білім алушыларды проблеманың шешімін іздеуге ынталандыру, оларды кезең-кезеңімен қажетті мақсатқа жеткізу
- b. мәселені шешу үшін жасанды жағдай жасаңыз
- c. өмірден мысал келтіріңіз
- d. проблемалық іздеу тапсырмасын жобалау
- e. практикалық қолдану

Ян Коменский, Адольф Дистервег, Константин Ушинскийдің есімдері оқытудың қандай принципімен байланысты?

- a. дамытушылық оқыту принципі
- b. оқытудың жүйелілік принципі
- c. оқытудың ғылыми принципі
- d. оқытудың дербестігі принципі
- e. өзін-өзі дамыту принципі

Ақпараттық технологияларды қолдана отырып, бір уақытта бірнеше оқу пәндері бойынша өткізілетін емтихан нысаны...

- a. кешенді тестілеу
- b. біріктірілген тестілеу
- c. тестілеу
- d. қорытынды емтихан
- e. аралық емтихан

Дәстүрлі жоғары білімнің құрылымын көрсету:

- a. пән-оқытушы-білім алушы
- b. білім алушы-кәсіп-пән-оқытушы
- v. пән-білім алушы-кәсіп-оқытушы
- d. білім алушы-пән-оқытушы
- e. білім алушы-оқытушы-пән

Жоғары мектептің дидактикасы...

- a. жоғары білім және жоғары мектеп туралы ғылым
- b. дайын материалдар жиынтығы
- v. пәндік әдістеме
- d. теориялық білім жүйесі
- e. білім берудің жоғары формасы туралы ілім

Көрнекілік, сана, білімнің беріктігі, жүйелілік, қол жетімділік, ғылыми, теорияның практикамен байланысы...

- a. жоғары мектепті оқытудың негізгі принциптері
- b. жоғары мектепті оқытудың негізгі әдістері
- c. жоғары мектепті оқыту ережелері
- d. жоғары мектепті оқыту кезеңдері
- e. білім беру элементтері

Жоғары мектепті оқытудың келесі әдістерінің авторы кім – түсіндірме-иллюстрациялық, репродуктивті, проблемалық презентация, ішінара іздеу, зерттеу?

- a. И. Лернер және М. Скаткин
- b. Ю. Бабанский және В. Андреев
- c. И. Харламов
- d. Т. Ильина
- e. Аристотель

Академиялық күнтізбе-бұл...

- a. демалыс күндерін (демалыс және мереке күндерін)көрсете отырып, оқу жылы ішінде оқу және бақылау іс-шараларын, практикаларын өткізу күнтізбесі;
- b. оқу және бақылау сабақтарын өткізу күнтізбесі;
- c. оқу сабақтарын өткізу кестесі
- d. оқу сабақтарының кестесі
- e. бір семестрге арналған іс-шаралар күнтізбесі

Несиелік технологиядағы академиялық кезеңнің ұзақтығы қандай?

- a. семестр - 15 апта, триместр-10 апта, тоқсан-8 апта
- b. семестр - 15 апта, триместр-10 апта, тоқсан-4 апта
- c. семестр - 10 апта, триместр-15 апта
- d. триместр - 10 апта
- e. тоқсан-8 апта

Несиелік оқыту жүйесінде несие нені білдіреді?

- a. білім алушының/оқытушының оқу жұмысының көлемін өлшеудің бірыңғай бірлігі
- b. білім алушының оқу жұмысының көлемін өлшеудің бірыңғай бірлігі
- c. оқытушының оқу жұмысының көлемін өлшеудің бірыңғай бірлігі
- d. оқытушының педагогикалық жүктемесі
- e. білім алушының оқу жүктемесінің көлемі

Пәннің постреквизиттері...

- a. осы пәнді оқуды аяқтағаннан кейін оқу үшін білім, білік және дағды талап етілетін пәндердің тізбесі
- b. мазмұны бойынша оқытылатын пәнмен сабақтас білім мен іскерлікті қамтитын пәндер тізбесі

в. оқытылатын пәнді игеру үшін қажетті білім, білік және дағдыларды қамтитын пәндер тізімі

d. белгілі бір пәндерді оқуға арналған дағдылар мен дағдылардың тізімі

е. бейінге сәйкес келетін пәндер тізімі

Пәннің пререквизиттері...

а. оқытылатын пәнді меңгеру үшін қажетті білім, білік және дағдыларды қамтитын пәндер тізбесі

б. осы пәнді оқуды аяқтағаннан кейін оқу үшін білім, білік және дағдылар талап етілетін пәндердің тізбесі

с. белгілі бір пәндерді оқуға арналған білім мен дағдыларды қамтитын пәндер тізімі

d. мазмұны бойынша оқытылатын пәнмен сабақтас білім мен дағдыларды қамтитын пәндер тізбесі

е. бейінге сәйкес келетін пәндер тізімі

Бір несие неге тең?

а. 1 академиялық сағат

б. 2 академиялық сағат

с. 15 академиялық сағат

d. 14 академиялық сағат

е. 10 академиялық сағат

Академиялық кезең аяқталғаннан кейін аралық аттестаттау кезеңінде оқу пәнін оқуды аяқтағаннан кейін жүргізілетін білім алушының оқу жетістіктерін тексеру-бұл...

а. қорытынды бақылау

б. қорытынды мемлекеттік аттестаттау

с. оқу жетістіктерін бақылау

d. үлгерімді аралық бақылау

е. білім бөлімі

Элективті оқу пәндері...

а. таңдау компоненті

б. міндетті компонент

с. білім алушының өзіндік жұмысы

d. жалпы білім беретін пәндер

е. тәжірибе компоненті

Төмендегілердің қайсысы көрнекі оқыту әдістеріне жатады?

а. Power Point презентациялары, аудио жазбалар, радио -, телешоулар, экрандық құралдар, компьютерлік технологиялар

б. экскурсиялар, демонстрациялар, қойылым, концерт

- c. серуендеу, иллюстрациялар,
- d. дәріс, оқулық, ойын
- e. әңгімелер, пікірталастар

Несиелік жүйені қолдана отырып оқу процесін ұйымдастырудың негізгі міндеттерінің бірі:

- a. білім көлемін біріздендіру
- b. оқытуды минималды даралау үшін жағдай жасау
- c. өзіндік жұмыстың рөлін азайту
- d. сандық бағалау жүйесін пайдалану
- e. білім алушылардың пәндерді оқуын өз бетінше жоспарлау

Кредиттік оқыту жүйесін пайдалана отырып оқу процесі мынадай нысандарда ұйымдастырылған:

- a. аудиториялық және аудиториядан тыс сабақтар
- b. дәріс және практикалық сабақтар
- c. практикалық және студиялық сабақтар
- d. практикалық және аудиториядан тыс сабақтар
- e. «workshop»

Ғылыми-педагогикалық кадрларды даярлау...

- a. магистратура және докторантура (Ph.D.)
- b. аспирантура және магистратура
- c. магистратура және резидентура
- d. тек pH.D.
- e. резидентура

Магистратурада кадрлар даярлау келесі бағыттар бойынша жүзеге асырылады:

- a. оқу мерзімі екі жыл ғылыми және педагогикалық; 2) оқу мерзімі кемінде бір жыл бейіндік
- b. ғылыми; 2) оқу мерзімі екі жыл педагогикалық
- c. педагогикалық; 2) оқу мерзімі 1 жыл бейіндік
- d. оқу мерзімі 1 жыл ғылыми және бейіндік; 2) педагогикалық
- e. оқу мерзімі бір жылдан кем емес бейінді

Retake-бұл...

- a. пәнді қайта оқу
- b. кейінгі уақыт ішінде пәнді қайта оқу
- c. семестрде пәнді оқу
- d. сол курста пәнді қайта оқу
- e. Жазғы семестр

Білім алушының академиялық берешегі туралы куәландыратын негізгі құжат:

- a. рейтингтік-емтихандық ведомость
- b. ПОҚ журналы, рейтингтік бақылау
- c. топ басшысының журналы және ПОҚ журналы
- d. эдвайзер журналы және рейтинг парағы
- e. жеке жоспар

Кәсіби практика мыналарға бөлінеді...

- a. тізімделгендердің барлығы
- b. оқу
- c. өндірістік
- d. диплом алдындағы

Педагог пен білім алушылардың қашықтықтан, оның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологиялар мен телекоммуникациялық құралдарды қолдана отырып өзара іс-қимылы кезінде жүзеге асырылатын білім беру қызметтерінің кешені; - бұл...

- a. қашықтықтан білім беру
- b. модульдік оқыту
- c. несиелік технологиялар
- d. проблемалық оқыту
- e. инклюзивті оқыту

Теориялық материал, тапсырмалар мен жаттығулар, бақылау сұрақтары-бұл құрылым...

- a. электрондық оқулық
- b. пәннің оқу-әдістемелік кешені
- c. бейне дәрістер
- d. ғылыми жоба
- e. әдістемелік нұсқаулар

Дәріс, практикалық жаттығу, демонстрация, модельдеу, топтық жұмыс, пікірталас, ойын, рөлдік ойын, сұрақ-жауап, миға шабуыл, визуалды эффект, жағдайды зерттеу, тапсырма қою, өзіндік жұмыс...

- a. оқыту әдістері
- b. оқыту принциптері
- c. оқыту ережелері
- d. оқыту формалары
- e. белсенді оқыту

Ережелер, операциялар, стратегиялар және ақылға қонымды пайымдау – бұл элементтер...

- a. эвристикалық әдіс
- b. символдық-Контекстік оқыту
- c. қашықтықтан оқыту
- d. модульдік оқыту
- e. дедуктивті пайымдау

Білім беретін оқу бағдарламалары мазмұнына және олардың бағытына (мақсатына) қарай...

- a. Жалпы білім беретін (үлгілік, жұмысшы), кәсіптік (үлгілік, жұмысшы), қосымша
- b. жалпы білім беретін және кәсіптік
- c. Типтік, жұмыс және кәсіби
- d. жалпы білім беру, жұмыс және қосымша
- e. мамандандырылған

Практикалық сабақтарда білім алушылардың танымдық іс-әрекетінің бесінші кезеңін бөліп көрсетіңіз: мұғалімді түсіндіру, көрсету, сынау, жұмысты орындау?

- a. бақылау
- b. демонстрация
- c. өзін-өзі бақылау
- d. Нұсқаулық
- e. білім алушының түсіндірмесі

Практикалық сабақтардың негізгі мақсаты...

- a. дәрісте алған білімдерін жалпылама түрде тереңдету, кеңейту, нақтылау және кәсіби қызмет дағдыларын дамытуға жәрдемдесу
- b. дәрістің қажеттіліктерін, себептері мен мақсаттарын анықтау
- c. дәріс нәтижелерін қорытындылау және білімді егжей-тегжейлі көрсету
- d. алдыңғы дәрістер туралы білімдерін кеңейту
- e. білімді өз бетінше егжей-тегжейлі білу

Эксперименттік білім беру оқу бағдарламаларының мақсаты қандай?

- a. оқытудың жаңа технологияларын сынақтан өткізу, білім берудің жаңа мазмұнын енгізу
- b. жаңа білім мен идеяларды енгізу
- c. оқытудың жаңа әдістерін игеру және үйренген білімді практикада қолдану
- d. жаңа пәндерді теориялық игеру
- e. ғылыми әдістерді енгізу

«Ынтымақтастық педагогикасы» ұғымы қай жылдары пайда болды?

- a. 80-ші жылдардың аяғы мен 90-шы жылдардың басында.
- b. 90-жылдардың аяғында
- c. 70-ші жылдардың аяғы мен 80-ші жылдардың басында.
- d. 70-ші жылдардың басында
- e. 90-жылдардың басында

Материалды ауызша ұсыну әдістеріне не жатады?

- a. дәріс, әңгіме, әңгіме, оқулықпен жұмыс
- b. оқулықпен жұмыс және талқылау
- c. талқылау және талқылау
- d. сұхбат және сұхбат
- e. әңгіме және экспозиция

Оқыту диагностикасы дегеніміз не?

- a. дидактикалық процестің барлық жағдайларын нақтылау, оның нәтижелерін дәл анықтау
- b. білім алушылардың білімін, іскерлігін анықтау, өлшеу
- c. адам тәрбиесі туралы ғылым
- d. тұлғаны қалыптастырудың мақсатты және ұйымдастырылған процесі
- e. педагогикалық Өлшем

Оқытудың ақпараттық-рецептивті әдісіне анықтама беріңіз.

- a. оқытушы дайын ақпаратты әртүрлі тәсілдермен хабарлайды, ал білім алушылар бұл ақпаратты қабылдайды және жадында жазады
- b. оқытушы білім алушылардың игерілетін білімді бірнеше рет жаңғырту жөніндегі қызметін ұйымдастыруға тиіс
- c. мұғалім студенттердің алдына проблема қояды және оны өзі шешеді, бірақ сонымен бірге ол өзінің ойлары мен пайымдауларының барысын көрсетеді
- d. мәселені шешудің жолын мұғалім анықтайды, бірақ жекелеген мәселелердің шешімін студенттер табады

Оқу жоспары дегеніміз не?

- a. тиісті білім беру деңгейіндегі білім алушылардың оқу пәндерінің, оқу пәндерінің және (немесе) модульдерінің, кәсіптік практикасының, оқу қызметінің өзге де түрлерінің тізбесін, реттілігін, көлемін (еңбек сыйымдылығын) және бақылау нысанын регламенттейтін құжат
- b. оқу пәндерінің көлемін реттейтін ЖОО құжаты
- c. тиісті білім беру деңгейіндегі пәндер тізбесін қамтитын құжат
- d. пәндерді зерделеу тәртібін регламенттейтін білім беру мекемесінің құжаты
- e. оқу процесінің қызметін реттейтін құжат

Мамандандырылған аккредиттеу дегеніміз не?

- А. білім беру ұйымы іске асыратын жекелеген білім беру бағдарламаларының сапасын бағалау
- б. тәуелсіз сарапшы жүргізетін жоғары оқу орындары мен мектептердің сапасын бағалау
- с. білім беру ұйымдары туралы объективті ақпарат
- д. білім беру мекемесінің көрсетілетін білім беру қызметтері туралы ақпарат
- е. тәуелсіз сарапшы жүргізетін оқу орнының және оның жалпы білім беру бағдарламаларының сапасын бағалау

«Студент» термині латын тілінен орыс тіліне қалай аударылады?

- а. көп жұмыс істейтін, айналысатын, яғни білімді меңгерген
- б. оқушы, оқушы
- с. білім алушы
- д. тәрбиеленуші
- е. курсант

Дәрістің жетістігі мыналардан тұрады...

- а. барлық жауаптар дұрыс
- б. дәлелдер мен дәлелдердің сенімділігі
- с. қорытындылардың дұрыстығы, оқытушының нақты жеке ұстанымы
- д. мұғалімнің аудиториямен психологиялық байланысы
- е. ғылыми жаңалық

Түсіндірме – иллюстрациялық оқыту әдісі...

- а. оқытушы дайын ақпаратты әртүрлі тәсілдермен хабарлайды, ал білім алушылар бұл ақпаратты қабылдайды, біледі және жадында жазады
- б. оқытушы тапсырмалар береді, ал білім алушы оларды орындайды-ұқсас міндеттерді шешеді, жоспарлар жасайды және т. б.
- с. бұл әдістің жұмыс істеу шарты проблеманың болуы болып табылады
- д. бақылау және өзін-өзі бақылау әдістері

Дәрісті оқыту стилінің келесі типологиясының авторы кім-ойлау стилінің лекторлары, көркемдік стиль лекторлары, орта типтегі лекторлар?

- А. И. Павлов
- Б. А. Петровский
- С. П. Гальперин
- Д. М. Буланова-Топоркова
- е. М. Мантессори

Үздіксіз білім беру жүйесінде кадрлардың біліктілігін арттырудың өзекті білім беру бағдарламаларын іске асыратын, әдістемелік жұмыстың тиімділігін қамтамасыз ететін білім берудегі инновациялық процестерді қолдауды жүзеге асыратын білім беру ұйымы;

- a. біліктілікті арттыру институты -
- b. ғылыми-зерттеу орталығы
- c. күміс университеті
- d. білім беру орталығы
- e. ғылыми-зерттеу Институты (ҒЗИ)

Білім беру процестерін, білім алушылар контингентін, желіні жүзеге асыру нәтижелері мен шарттарының өзгеру жай-күйі мен динамикасын, сондай-ақ білім беру ұйымдары қызметінің жетістіктерінің рейтингтік көрсеткіштерін жүйелі бақылау, талдау, бағалау және болжау

- A. білім беру мониторингі
- b. өзін-өзі бақылау
- c. білім алушылардың жетістіктерін бақылау
- d. рейтингтік көрсеткіштер
- e. оқыту сапасын бағалауды талдау

Оқыту әдістері түрлерге жіктеледі:

- a. барлық жауаптар дұрыс
- b. ауызша әдістер (дәрістер, кітаптар, әңгімелер, пікірталастар);
- v. көрнекі әдістер (бейнематериалдар, құбылыстар, Көрнекі құралдар);
- d. практикалық әдістер (практикалық сабақтар, шығармашылық жұмыстар, курстық, дипломдық және магистрлік жұмыстар);
- e. проблемалық жағдайларды құру арқылы оқыту.

11. Қорытынды бақылауға арналған сұрақтар мен тапсырмалар

1. Жоғары мектеп педагогикасының пәні, міндеттері мен әдістері.
2. Педагогикалық үдерістің принциптері.
3. Қазақстан Республикасының жоғары кәсіптік білім беру жүйесі.
4. Педагогикалық үдеріс жүйе ретінде.
5. ЖОО-дағы оқу процесі.
6. Оқытушының педагогикалық шеберлігі.
7. ЖОО дидактикасының принциптері.
8. Оқыту әдістері.
9. Дәріс және университеттегі оқу-тәрбие жұмысын ұйымдастырудың басқа әдістері мен формалары.
10. Педагогикалық технологиялар.
11. Дидактика туралы жалпы түсінік.
12. Білім алушылардың өзіндік жұмысы және ғылыми-зерттеу қызметі.
13. Білім алушылардың білімін, іскерлігін және дағдыларын бағалауды рейтингтік бақылау жүйесі.

14. Тәжірибелік сабақтар.
15. Заманауи ЖОО-да оқытуды ақпараттандыру және компьютерлендіру.
16. Педагогикалық іс-әрекеттің құрылымы.
17. Білім алушылармен жүргізілетін аудиториядан тыс және тәрбие жұмысының жүйелері мен нысандары.
18. Педагогикалық үдерістің құралдары.
19. ЖОО кураторларының жұмысы.
20. Оқыту технологияларының классификациясы.
21. ЖОО-да оқытудың заманауи тұжырымдамалары мен теориялары.
22. Мұғалімнің өзіндік сана-сезімі және педагогикалық іс-әрекеттің құрылымы.
23. Мұғалімнің білім алушылардың танымдық іс-әрекетін басқаруға дайындығын қалыптастыру негіздері.
24. Педагогикалық үдерістің мәні, құрылымы және қозғаушы күштері.
25. Студенттер қауымы әлеуметтік топ ретінде.
26. Педагогикалық акт ұйымдастырушылық-басқарушылық қызмет ретінде.
27. Білім алушылардың бейімделу мәселелері мен қиындықтары.
28. Білім алушылардың өзіндік жұмысының ұйымдастырушылық формалары.
29. Мамандарды даярлау үдерісіндегі мәдениеттің көрініс беру ерекшеліктері.
30. Білім алушылардың өзіндік жұмысының табыстылығының психологиялық-педагогикалық аспектілері.
31. Жоғары білікті мамандардың мәдениет деңгейін анықтайтын критерийлер мен көрсеткіштер жүйесі.
32. Дәрістің құрылымы.
33. Білім берудің мазмұны және білім берудің даму тенденциялары.
34. Тестілеу.
35. Оқу үдерісін ұйымдастыру формалары.
36. Тәрбиенің мақсаты.
37. Заманауи білім беру технологияларының мәні, жобалау принциптері және даму тенденциялары.
38. Білім алушылардың өзіндік жұмысын жандандыру.
39. Қабілеттердің сапалық және сандық сипаттамасы.
40. Білім алушылардың өзіндік жұмысын дараландыру.
41. Педагогикалық бақылаудың формалары.
42. Зертханалық жұмыстар.
43. Педагогикалық бақылаудың функциялары.
44. Коллоквиум.
45. Педагогикалық бақылаудың ұйымдастырушылық принциптері.
46. Бағалау және баға.

47. Білім алушылардың білімі мен қабілеттері және педагогикалық бақылау.

48. ЖОО-дағы әдіснамасы мен әдістері.

49. Дәрістің сапасын бағалау.

50. Рейтингтік бақылау түрлері.

Рефераттар мен баяндамалардың тақырыптары

1. Қазақстан Республикасының зияткерлік әлеуетін қалыптастыру жолдары.

2. Мамандардың ұлттық сана-сезімін қалыптастыру.

3. Маманның тұлғалық құрылымындағы жалпыадамзаттық және ұлттық бірлік пен өзара байланыс.

4. Лернер И.Я. тұжырымдамасы. оқу процесінің мәні туралы.

5. Педагогикалық іс-әрекеттің құрылымы.

6. Заманауи білім беру технологиялары.

7. Проблемалық оқыту.

8. Белсенді оқыту әдістері.

9. Іскерлік ойын белсенді оқытудың бір түрі ретінде.

10. Дәріс мәтіндерін дайындау негіздері.

11. Педагогтың коммуникативтік мәдениетінің негіздері.

12. Білім беру мазмұны тұлғаны дамыту құралы ретінде.

13. Маманның қалыптасуындағы өзін-өзі тәрбиелеу мен өзін-өзі тәрбиелеудің рөлі.

14. Педагогикалық білімді маманның кәсіби іс-әрекетінде қолдану.

15. Қазақстандық білім алушыларда патриотизмді және ұлтаралық қарым-қатынас мәдениетін (толеранттылық) қалыптастыру.

7. Ұсынылатын әдебиеттер тізімі

Авторы, атауы	Шыққан жылы, орны
1. Нормативтік құқықтық актілер	
1. Қазақстан Республикасының Конституциясы (1995 жылғы 30 тамызда республикалық референдумда қабылданған), (Қазақстан Республикасының Конституциясына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы), (Қазақстан Республикасының Конституциясына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы). 01.05.2024 қ.)	[электрондық ресурс]. – Қолжетімділік режимі: // http://adilet.zan.kz .
2. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 27.07.2007 ж. №319-ІІ (01.09.2024 жылғы өзгерістер мен толықтырулармен)	[электрондық ресурс]. – Қолжетімділік режимі: // http://adilet.zan.kz .
3. «Ғылым туралы» Қазақстан Республикасының Заңы және технологиялық саясат жөніндегі 01.07.2024 ж. бастап №103-VІІІ ҚРЗ	[электрондық ресурс]. – Қолжетімділік режимі: // http://adilet.zan.kz .
4. Мемлекеттік білім беру стандарт Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 20.07.2022 жылғы №28916 бұйрығымен бекітілген жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру (27.08.2024 жылғы өзгерістер мен толықтырулармен)	[электрондық ресурс]. – Қолжетімділік режимі: // http://adilet.zan.kz .
5. ІІМ Министрінің 13.01.2016 ж. №20 бұйрығы «ҚР ІІМ әскери, арнаулы оқу орындарында білім алушылардың үлгеріміне ағымдағы бақылауды, аралық және қорытынды аттестаттауды жүргізу қағидалары»	ҚР ІІМ АТЕЛЪЕСІНІҢ кітапханасы М.Бөкенбаев атындағы
6. ІІМ Министрінің 13.01.2016 ж. №22 «ҚР ІІМ әскери, арнаулы оқу орындарында оқу басылымдары мен оқу-әдістемелік басылымдарды дайындау, сараптау, сынақтан өткізу, басып шығару және мониторинг жүргізу жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы	ҚР ІІМ АТЕЛЪЕСІНІҢ кітапханасы М.Бөкенбаев атындағы
7. ІІМ Министрінің 13.01.2016 жылғы №23 бұйрығы «Қазақстан Республикасы ІІМ әскери, арнаулы оқу орындары қызметінің қағидаларын бекіту туралы»	ҚР ІІМ АТЕЛЪЕСІНІҢ кітапханасы М.Бөкенбаев атындағы
8. Қазақстан Республикасы Ішкі істер Министрінің 16.01.2016 жылғы №32 бұйрығы «Қазақстан Республикасы Ішкі істер Министрлігінің әскери, арнаулы оқу орындарында білім беру технологияларын қолдану арқылы оқу процесінің ережелерін бекіту туралы»	ҚР ІІМ АТЕЛЪЕСІНІҢ кітапханасы М.Бөкенбаев атындағы
9. ІІМ Министрінің 22.01.2016 жылғы №51 бұйрығы «Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің әскери, арнаулы оқу орындарында оқу-әдістемелік, ғылыми-әдістемелік қызметті, оқу-әдістемелік қызметті ұйымдастыру және жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы»	ҚР ІІМ АТЕЛЪЕСІНІҢ кітапханасы М.Бөкенбаев атындағы

- 10 ПМ Министрінің 22.01.2016 жылғы №58 бұйрығы. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру мамандықтары бойынша үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» ҚР ПМ АТЕЛЪЕСІНІҢ кітапханасы М.Бөкенбаев атындағы
 - 11 Жоғары білім министрінің 2011 жылғы 20 сәуірдегі №152 бұйрығы «Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында кредиттік оқыту технологиясы бойынша оқу үдерісін ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы» (13.05.2024 ж. Жағдай бойынша өзгерістер мен толықтырулармен). ҚР ПМ АТЕЛЪЕСІНІҢ кітапханасы М.Бөкенбаев атындағы
 - 12 Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2018 жылғы 14 қарашадағы № 764 бұйрығы «Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің әскери, арнаулы оқу орындарында жүзеге асырылатын білім беру бағдарламаларының тізбесін бекіту туралы» ҚР ПМ АТЕЛЪЕСІНІҢ кітапханасы М.Бөкенбаев атындағы
- 2.Негізгі әдебиеттер**
- 13 **Хайруллин, Г.Т., Пірімбетова, Қ.** Жоғары мектеп педагогикасы: Оқу құралы. / «Тұран» университеті. - Алматы: «Тұран» университеті, 2022. - 289 б. Республикалық электрондық жоғары оқу орындары аралық кітапхана [электрондық ресурс]. – Қолжетімділік режимі: / <http://rmebrk.kz/search/?search>
 - 14 Тлепина Ш., Балмағамбетова В.М. Жоғары білім сапасын қамтамасыз етуді құқықтық реттеу: монография – Алматы, Нұр-Баспа, 2023 – 248б. Қазақстан Республикасы ПМ М.Бөкенбаев атындағы ҰБТ кітапханасы
 - 15 Жоғары білім берудің модельдері: ұжымдық монография/ редакциясымен Тлепина Ш.Ш. / - Астана: ЖК "Булатов А.Ж.", 2023 – 348б. Электрондық ресурс
 - 16 Есекешева М. Жоғары мектеп педагогикасы: оқу құралы/ Есекешева М., Сағалиева Ж. – астана: Фолиант, 2018. – 256б. ҚР ПМ АТЕЛЪЕСІНІҢ кітапханасы М.Бөкенбаев атындағы
 - 17 Тоқтабекова Б., Сатыбалдина Р.Б. Жоғары мектеп педагогикасы: оқу құралы. – Қарағанды: ПМ Қарағанды академиясы ҚРҚИМ.Б.Бейсенова, 2018.-152б. ҚР ПМ АТЕЛЪЕСІНІҢ кітапханасы М.Бөкенбаев атындағы
 - 18 Педагогика. Дәріс курсы.Алматы; «Нұрлы Әлем», 2013.- 368б. Қазақстан Республикасы ПМ М.Бөкенбаев атындағы ҰБТ кітапханасы
 - 19 **Ақбаева, Л., Ақбаева, А.** Жоғары мектеп педагогикасы. Жоғары мектеп психологиясы: магистранттарға арналған семинарларға арналған әдістемелік нұсқаулар. - Алматы: ҚазБСҚА, 2012. - 49 б. Республикалық электрондық жоғары оқу орындары аралық кітапхана [электрондық ресурс]. – Қолжетімділік режимі: / <http://rmebrk.kz/search/?search>
 - 20 **Околелов, Б.**Педагогика жоғары мектеп: оқулық. - Мәскеу: ИНФРА-М, 2023. - 187 б. - (Жоғары білім: Магистратура). Республикалық электрондық жоғары оқу орындары аралық кітапхана [электрондық ресурс]. – Қолжетімділік режимі: / <http://rmebrk.kz/search/?search>

3.Қосымша әдебиеттер

- 21 Қазақстан Республикасы Президентінің Жолдауы– Қасым-Жомарттоқаев Қазақстан халқына, Астана қ. 2024 жылғы 2 қыркүйектегі «Әділ Қазақстанның экономикалық бағыты» [электрондық ресурс]. – Қолжетімділік режимі: //http://adilet.zan.kz.
- 22 **Столь А.В.** Жоғары мектеп педагогикасы: шетелде оқытудың заманауи әдістемелері: жоғары оқу орындарына арналған оқу құралы. - Мәскеу: Юрайт, 2022. - 180 - (Жоғары білім). Республикалық электрондық жоғары оқу орындары аралық кітапхана [электрондық ресурс]. – Қолжетімділік режимі: / <http://rmebrk.kz/search/?search>
- 24 **Таратухина, Ю.** Қазіргі әлемдегі жоғары мектеп педагогикасы: жоғары оқу орындарына арналған оқулық және семинар. / Ю.В. Таратухина, З.К. Авдеева. - Мәскеу: Юрайт, 2022. - 217 - (Жоғары білім). Республикалық электрондық жоғары оқу орындары аралық кітапхана [электрондық ресурс]. – Қолжетімділік режимі: / <http://rmebrk.kz/search/?search>
- 25 **Лысаков, Н.Д., Лысакова, Е.** Жоғары мектептің психологиясы мен педагогикасы: Оқу құралы. - Мәскеу: МАИ баспасы, 2022. - 84 б. Республикалық электрондық жоғары оқу орындары аралық кітапхана [электрондық ресурс]. – Қолжетімділік режимі: / <http://rmebrk.kz/search/?search>
- 26 **Овсянникова, Б.** Психология және жоғары мектеп педагогикасы: жоғары оқу орындарына арналған оқу құралы. . - 3-ші басылым, өшірілген. - Санкт-Петербург: Лан, 2022. - 236 б. Республикалық электрондық жоғары оқу орындары аралық кітапхана [электрондық ресурс]. – Қолжетімділік режимі: / <http://rmebrk.kz/search/?search>
- 27 Жоғары мектеп педагогикасы: Оқу-әдістемелік кешен. / Құраст. С.Т. Каргин, К.Т. Омарова, С.К. Омаров, С.В. Кузнецова, Ж.Е. Сәрсекеева. - Қарағанды: ҚАРМУ баспасы, 2005. – 89б. Республикалық электрондық жоғары оқу орындары аралық кітапхана [электрондық ресурс]. – Қолжетімділік режимі: / <http://rmebrk.kz/search/?search>
- 28 Жоғары мектептің психологиясы мен педагогикасы: жоғары оқу орындарына арналған оқу құралы. / И.В. Охременко және т.б.; ред. астында. Охременко. - 2-ші басылым., орын. және қосымша. - Мәскеу: Юрайт, 2022. – 189б. Республикалық электрондық жоғары оқу орындары аралық кітапхана [электрондық ресурс]. – Қолжетімділік режимі: / <http://rmebrk.kz/search/?search>
- 29 Жоғары мектептің педагогикасы мен психологиясы: Оқу құралы. / М.В. Буланова-Топоркова, А.В. Духавнева, Л.Д. Столяренко және т.б. Өзен саласы-саласы болмайды, өзен алабы - таз. - Ростов Донда: Феникс, 1998. – 544б. Республикалық электрондық жоғары оқу орындары аралық кітапхана [электрондық ресурс]. – Қолжетімділік режимі: / <http://rmebrk.kz/search/?search>
- 30 **Петрунева, Б.** Педагогика және жоғары мектеп психологиясы: дәріс конспектілері: оқу құралы. / Р.М. Петрунева, Васильева В.Д., Топоркова О.В.; ВолГТУ. - Волгоград, 2018. – 156б. Республикалық электрондық жоғары оқу орындары аралық кітапхана [электрондық ресурс]. – Қолжетімділік режимі: / <http://rmebrk.kz/search/?search>
- 31 **Артюхова, Т.Ю.** Жоғары курсанттардың өзін-өзі дамытуының психологиясы мен педагогикасы: жоғары оқу орындарына арналған оқу құралы. / Республикалық электрондық жоғары оқу орындары аралық кітапхана [электрондық ресурс]. –

- Т.Ю. Артюхова, О.А. Козырева. - Мәскеу: Юрайт, 2022. - 229 - (Жоғары білім).
- 32 **Егоров, В.В. және т.б.** Жоғары мектеп педагогикасы: Оқу құралы. / В.В. Егоров, Е.Г.Скибицкий, В.Г. Храпченков. - Новосибирск: САФБД, 2008. - 260 б.
- 33 **Пионова, О.** Жоғары мектеп педагогикасы: Оқу құралы. - М.: Университет, 2002. - 129 б.
- 34 **Анисимов В.В.** Педагогиканың жалпы негіздері: жоғары оқу орындарына арналған оқулық / В.В. Анисимов, О.Г.Грохольская, Н. Никандронов. – М.: Ағарту.2006, -574б.
- 35 **Хелен Бетхэм, Рона Шари.** Цифрлық дәуір үшін педагогиканы қайта қарастыру. ХХІ ғасырдағы оқытудағы дизайн. – Алматы; Қоғамдық қор!Ұлтықаудармасы!, 2019. – 352с.!
- Қолжетімділік режимі: / <http://rmebrk.kz/search/?search>
Республикалық электрондық жоғары оқу орындары аралық кітапхана [электрондық ресурс]. – Қолжетімділік режимі: / <http://rmebrk.kz/search/?search>
Республикалық электрондық жоғары оқу орындары аралық кітапхана [электрондық ресурс]. – Қолжетімділік режимі: / <http://rmebrk.kz/search/?search>
ҚР ІІМ АТЕЛБЕСІНІҢ кітапханасы М.Бөкенбаев атындағы
Қазақстан Республикасы ІІМ М.Бөкенбаев атындағы ҰБТ кітапханасы

4.Интернет - көздер

<http://adilet.zan.kz/rus>
http://shahtinsk.gov.kz/ru/doc_1
<http://www.pavlodar.com/zakon/>

МАЗМҰНЫ

	КІРІСПЕ	3
1.	Қазақстан Республикасындағы жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі кәсіптік білімі.	5
2.	Жоғары мектеп педагогикасының пәні, міндеттері мен әдістері.	14
3.	Жоғары мектеп дидактикасының негіздері.	26
4.	Жоғары мектепте оқу үдерісін ұйымдастырудың формалары.	35
5.	Магистранттардың өзіндік және ғылыми-зерттеу жұмысы.	47
6.	Жоғары мектептегі педагогикалық бақылау негіздері.	57
7.	Педагогикалық технологиялар.	65
8.	ЖОО-ның білім алушылармен аудиториядан тыс тәрбие жұмысының жүйесі мен формалары.	68
9.	Болашақ ұрпақтың қалыптасуы оқытушылардың қарым-қатынас мәдениеттері.	80
10.	Білім алушылардың оқытушымен танымдық іс-әрекетті басқаруға дайындығын қалыптастыру негіздері.	84
	Сұрақтар тізімі	93
	Әдебиеттер тізімі	109
	Мазмұны	113

Каирова Н.И.

ЖОҒАРЫ МЕКТЕП ПЕДАГОГИКАСЫ

ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК ҚҰРАЛ.

«02» тамыз 2024 ж. қол қойылды.

Пішімі: 60x84

Ақтөбе 2024